Bibliotek 1800

BRAND FAKKELEN

EN DÅD der venter på sin MAND!

Carl Muusmann

Anarkisten og hans søn

Carl Muusmann

Anarkisten og hans søn

eBibliotek 1800

2024

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Første del

Anarkisten

1

I udkanten af den store by, hvor fremmede elementers brænding stadig brydes mod de faste grænsepæle, ligger det lille *Tugthus*.

Det er ikke nogen straffeanstalt, således som man kunne tro af navnet. Det er en knejpe, hvis hele udstyr er beregnet på at virke hjemligt på det publikum, der holder til her.

Udenfor står som kontrollør en mørktklædt fængselsopsynsmand. Inden man får lov til at træde ind, affordrer han én feltråbet, der er uddelt til stampublikummet den foregående aften. Så modtager han gæstens billet, lægger den i låsen på sit bagladegevær og trykker til. Et lille skud høres, billetten er klippet, og den fremmede kan træde ind, efter at hans adkomst er averteret af knaldet.

Dag er feltråbet: Proletar!

En ung mand står forlegen og næsten nølende foran skildvagten, der mønstrer ham med et skarpt blik fra top til tå.

"Proletar!" siger den unge mand i en hemmelighedsfuld tone. Han er høj og slank, og hans hænder er hvide, som kendte de kun lidet til groft arbejde. Hans ansigt er glatbarberet som på en skuespiller, men hans hår vokser stærkt og kruset om hans høje pande, og hans blågrå øjne har fanatikerens klare, gennemsigtige glans.

Skuddet knalder, døren åbnes, og han træder ind i det mærkeligt udstyrede rum.

På væggene hænger store, groftmalede billeder. De drypper alle af blod og har et torturkammers uhygge over sig. Rottingen, tampen og den nihalede kat spiller hovedrollen i

motiverne. Stadig møder øjet nøgne menneskerygge, spændt ud under den sortsmudsede bøddels kødflængende straffeinstrument. Blege fanger med hvide læber og rædsel i blikket er overalt på de store lærreder eksekutionens triste tilskuere.

I et hjørne er en lille esse, i hvilken der synes at flamme ild under den sorte kulbunke, som af og til sender en gloende tunge ud under blæsebælgens pust.

Foran essen er en rødmalet blok med et bræt, der er tilstrækkelig langt til, at en mand kan ligge udstrakt på det.

Og i øjeblikket ligger der en mand!

Han er klædt i galejslavernes dragt: bluse og strikket hue. Fra hånden til foden er en kæde, der forneden bærer en kugle. Smeden hæver sin hammer og slår et tungt slag. Den nitte, der skal binde håndlænken til fodlænken, lukker sammen og manden rejser sig. Det synes ikke, som om den uhyggelige ceremoni har gjort noget indtryk på ham, og det er ret naturligt, for han gennemgår den hver aften på denne tid. Han hører nemlig til tugthusets opvartere, der alle skal gå i fangedragt for at give kulør på stilen i dette løjerlige værtshus, hvor man, som for at håne retfærdigheden, driver spot med al slags straf.

Endnu er der kun få gæster, der sidder spredt omkring ved de små borde, på hvilke der brænder lys i stager.

Et af bordene er større end de andre, ved det spiller tre mænd kort.

Den ene er ham, der har fungeret som smed. Han er en kæmpe med tyrehals, duvende nakke og en ganske tynd moustache. Oprindelig er han optrådt som bryder og

kanonkonge i de ydre boulevarders markedstelte. Senere har han været leder for en valgclaque, der er rejst fra møde til møde som garde om en af oppositionens ledende mænd, som både trængte til bifald og beskyttelse på tribunen med stokke og knyttede næver. Nu smeder han folk i jern og bolt for et par kobberskillinger i *Tugthuset*. Fortjenesten er ret god, for mange føler en kildrende fornemmelse ved sådan at lege med det grufulde.

Den anden mand er værten selv. Han går under navnet *Obersten*. I sin tid var han vild oprører og stod på barrikaderne for frihedens sag, mens soldaternes kugler peb gennem gaderne. Det var vist nærmest en tilfældighed, at han kom til at vove pelsen, efter at han var trukket i en falden obersts uniform. Han blev fanget med en kugle i låret, dømt til deportation og sendt bort som galejslave. Han fortæller selv eventyrlige historier om, hvorledes han flygtede og sad en nat i vand til halsen, inden han blev fisket op af en forbipasserende damper. Nu er han blevet professionel. Efter at amnestien er udstedt, udnytter han sit sår og sin fordums berømmelse som knejpevært, men han holder selv fingrene helt fra politik, mens han skænker for gamle lidelsesfæller og partifæller. Han går altid med stok og halter i bevogtede øjeblikke stærkere end nødvendigt. Han bærer en vældig knebelsbart under en brakket opstoppernæse.

Den tredje mand er i udseende den uhyggeligste i selskabet. De andre kalder ham halvt spøgende *Redaktøren*. I fortrolighed påstår han selv, at han skriver artikler i det underjordiske anarkistblad *Brandfakkelen*. Overfor politiet benægter han det altid, når han arresteres. Han har ofte været indespærret for

vold, tyveri og udplyndringer, som han hævder at have forøget for at hævne sig på samfundet. I de senere år hører han til de stille, til hvem der stadig flyder indtægter ad ukendt vej.

Hans ansigt er rødt og skægløst. Hans hår stridt og tottet. Når hans vældige mund ler, blotter den en række tænder, der en gang har været gule, men som nu ligner en afbrændt landsbys forkullede ruiner. Han taler grimt og spytter uappetitligt. Mens Redaktøren vedbliver at spille med stærke slag i bordet, hver gang han har et godt kort på hånden, følger han af og til den nyankomne med øjnene.

Hans skarpe blik ser straks, at det er en fremmed, der er faldet ind i lokalet. Gæsten, der med åben mund stirrer omkring på billederne, har taget plads ved et af de små borde. En af galejslaverne har af en dunk skænket øl op i et tinkrus, der med en kæde er lænket til bordet for ikke at friste de besøgende til at putte det i lommen.

Spillerne gør en pause for at få en ny omgang, der hentes ved disken af værten selv. Redaktøren ser længe stift på den unge mand, indtil han endelig siger:

"Hej, kammerat, kom lidt her hen."

Den tiltalte rejser sig langsomt og går hen til bordet.

"Du er vel ikke nogen snushane?" siger Redaktøren frittende og spytter hen ad gulvet.

Den unge mands øjne lyner, og han siger med rødme i kinderne:

"Ser jeg ud til nogen sinde at ville forråde kammerater?"

"Nå, godt ord igen! Sæt dig ned og lad os høre, hvad det er, der trykker. Vi er folk, der måske kan hjælpe dig. Kom med et bæger til, Oberst."

Den nye gæst sætter sig på kanten af den fjerde stol, og Redaktøren rækker sit glas ud imod ham.

"Skål, kammerat! Hvad hedder du?"

"Fredo!"

"Skål, Fredo! Og velkommen! Lad os så få hele lektien."

2

De fire mænd har talt sammen omtrent en halv times tid. For Fredo er det i begyndelsen gået langsomt med at få munden på gled, men de andre har frittet ham på en måde, som han ikke har kunnet modstå.

Han føler selv forbavselse over, hvor mange oplysninger han har givet disse mennesker om sit liv, hvis bitre skuffelser før var hans hjertes ejendom. Han føler sig allerede pisket frem til et samfundshad, som han ikke tidligere anede lå så stærkt i ham.

"Nå, du er altså typograf, Fredo!" siger Redaktøren.

"Javel!"

"Mange af vore bedste folk er kommet fra jeres fag. I er både nemme på fingrene og raske i hovedet. Der er ingen arbejder, der sidder inde med så mange kundskaber som jer, og der er ingen, der kan gøre os større nytte."

"Hvad nytte skulle jeg kunne gøre," siger Fredo.

"Hvad nytte du kan gøre? Og det spørger du om, Fredo. Du er en beskeden mand. Du kan gøre stor nytte i vort underjordiske sætteri."

"Hvor er det?" spørger Fredo med en vis skælven i stemmen.

"Ja, min dreng, det kan jeg ikke sådan fortælle dig uden videre, inden jeg har prøvet dig. Men det må du vide, at anarkismens fremgang først og fremmest beror på, at dens ophøjede læresætninger når ned i de brede lag gennem det mundtlige eller det skrevne ord. Men for at nå frem må det skrevne ord først trykkes og trods myndigheder, politi og snushaner spredes som brændende begfakler, der kan stikke ild i det rådne samfunds trøskede bjælkehus."

"Men er det ikke et farligt arbejde," siger Fredo usikkert.

"Farligt!" svarer Redaktøren og spytter langt hen ad gulvet med en grimasse. "Jo, gu' er det farligt. Tror du, man er anarkist for sjov? Nej, den, der vil tage kampen op med samfundets blodhunde, han må vente at blive flået. Men de unge vover intet, som vi gjorde det i vore unge dage. Derfor bliver det også det bare skidt, uretfærdigheder, undertrykkelser og udsugelser for hver dag, der går, tærer marven ud af folket."

"Har De selv måttet lide meget," spørger Fredo deltagende.

"Om jeg har lidt? Ja, vi har lidt alle sammen, vi tre kammerater, så det kan forslå. Som sild har vi været stuvet i et modbydeligt svinsk skib, hvor vi under stormen bogstavelig talt væltede os i hinandens urenlighed. Vi sad i bure, mænd og kvinder overfor hinanden, uden at være dækket med så meget som en pjalt tøj til forhæng, når vi skulle klæde os af og på.

Under solens brændende stråler blev vi, så snart vi var sat i land efter den forfærdelige overfart, drevet ud til arbejde, lænket på hænder og fødder. Undertiden var vi koblet sammen tre ad gangen, og det kunne hænde, at en kammerat døde i lænken ved siden af os. Så måtte vi slæbe rundt med liget til om aftenen."

Fredos øjne lyser, og der kommer en underlig glans i hans blik.

"Ja, det er s'gu da sikkert nok," siger Redaktøren og ser sig rundt i kredsen. De to andre nikker bekræftende.

"Slid, tørt brød og vand, lænke om hænder og fødder og et usselt leje, det var behandlingen, når vi opførte os ordentligt. Men Gud hjælpe os, hvis der var det mindste at udsætte på vor opførsel. Og et påskud kunne der altid findes, hvis

opsynsmanden var på nakken af os, for reglementet var så langt som et ondt år.

Han havde ret til at skyde os ned med sin revolver, for et hidsigt ord eller en trussel. Men det var ikke det værste. Det frygteligste var eksekutionerne med den nihalede kat, sådan som du ser deroppe på billedet.

En dag var der en kammerat, der måtte træde frem og lægge sig over bænken. Så gav bøddelen ham 50 slag. Allerede ved det 25. besvimede han, og kødet var flået af ribbenene, så man kunne se de hvide ben. Men profossen vedblev at slå på det halvdøde legeme, og da han var færdig, tog han mig i nakken, stak mit ansigt helt ned i kammeratens flåede ryg og sagde: Kan du lugte blodet?"

Fredo er blevet hvid som en kalket væg. Han rejser sig og går et par skridt hen i stuen, som om han ville se på billederne.

"Jeg tror sgu, han får ondt," siger Redaktøren.

"Det vil da ikke være løjerligt. Jeg er selv helt ækel ved at høre på dig," siger Smeden.

"Ja, Redaktøren har den rigtige evne til at ildne dem op," siger Obersten anerkendende.

"De unge mennesker må have sennep bagi, ellers går de ikke frem. Det er efterhånden blevet min filosofi."

Der er imidlertid omtrent blevet fuldt i lokalet. Man kan vanskeligt se fra den ene side af den løjerlige skænkestue til den anden. Lamperne under loftet brænder med osende flamme, og tobaksrøgen driver i flager henover bordene, ved hvilke alle sidder og smøger deres snadder.

I baggrunden af salen er der en art tribune. Den er indrettet som en fængselscelle, og inde i den står en gammel mand med

et profetisk ydre, skæg til bæltestedet og mørke, brændende øjne. Han taler med salvelse og højtidelighed næsten som en præst.

"Kammerater! Jeg vil tale til Eder om vor store, skønne fremtid, da alle skal være herrer og ingen skal være tjener.

Som frigjorte mænd skal vi arbejde, hver under sit eget ansvar. Ingen kejsere, ingen konger, ingen præsidenter, intet politi, ingen straffende retfærdigheder skal være over os. Af egen fri vilje og drift, uden tvang og åg, vil vi yde hverandre frugterne af vort arbejde.

Jorden er stor nok til os alle, og vi vil alle kunne leve i lykke og fred og nyde det skønne liv, der synes ens for os alle, når vi kommer nøgne til verden, men som dog er så himmelråbende forskelligt på grund af menneskenes rå uretfærdighedssans.

For det er løgn, at vi alle er nøgne, når vi fødes. Der er dem, der allerede i moders liv er klædte i silke og purpur, som er bestemte til rigdom og hæder, mens de knap er foster.

Derfor er der så langt, så frygteligt langt til den tid, da vi kan se vor skønne fremtidsplan realiseret. Derfor må vi rydde dem væk, der står i vejen, når de ikke vil åbne deres øren og høre sandhedens røst. Derfor må vi skræmme dem, ikke med vore klager og bønner, thi for dem er de døve, men med rasende skrig, med knyttede næver, med rygende bomber, med dynamittens hævnende lyn og torden.

Riv alle skranker ned! Slå alle bomme i kvas! Lad samfundet blive en rygende tomt med konger og kejsere flygtende med deres kroner under armen, mens anarkisterne som brødre rækker hinanden hænderne for at bygge det nye, store

broderskab op i det milde, røde aftenskær fra det afbrændte, gamle samfunds hendøende bål!"

Tilhørerne er efterhånden blevet revet med af den gamle mand, der snart taler blidt og indsmigrende, snart raser, så fråden skummer i hans store, hvide skæg.

Mange har rejst sig og klapper. Mellem de forreste er Fredo, der betragter den underlige mand derinde i cellen med et blik, der næsten synes at være hypnotiseret.

3

Det blev sent den aften, inden Fredo nåede hjem til sin lejlighed højt oppe under taget på et af de største huse ude i forstaden.

Da han trådte ind i det lille værelse, der var familiens sædvanlige opholdssted, sad Alma endnu oppe.

Alma var Fredos hustru. De havde været gift i fire år. Det havde været en lykkelig tid, den gang de blev forlovede nede i den lille provinsby. Hun arbejdede på en fabrik, han var ansat på byens største trykkeri, hvor han havde lært som dreng. Hans principal holdt meget af ham, for Fredo var et ualmindelig opvakt ungt menneske med mørke øjne, der snart kunne være drømmende, snart melankolske, snart muntre og glødende med et smægtende udtryk.

Han var ikke som de andre i sætteriet, og han havde hang til ensomhed. I de første år efter at han var udlært, var han religiøs vakt. Hver søndag gik han i kirke, og når han sad i kirkestolen og sang salmen med høj, klar røst, kunne der komme et udtryk af salighed i hans blik. Hans gamle principal, der var stærk i troen, yndede at se ham således. Det var sjældent hos unge mennesker nu til dags at træffe et sådant sind.

Fredo fik derfor lov til at gøre, hvad han ville, til stor ærgrelse for den ældre, gnavne faktor, der havde ondt ved at holde ham til regelmæssigt arbejde.

Alt for ofte i arbejdstiden sad Fredo da i en lille krog af det store sætteri ved et gammelt skrivebord, der egentlig tilhørte principalen.

"Lad ham sidde," sagde denne i en godmodig tone. "Han digter."

Og Fredo digtede på livet løs. Snart var det muntre sange til kammeraternes sammenkomster, snart var det højstemte digte til forlovelse, bryllup og al slags familiefest, men stærkest rødme var der i Fredos kinder, når han med tårer i øjnene skrev en mindesang over en afdød. Han bevægede sig da højt oppe i skyerne lige under Guds trone.

På dette tidspunkt var det, at Fredo lærte Alma at kende. Hun var fin og spinkelt bygget. Hun havde et lidt enfoldigt, men smukt og uskyldigt ansigt med et par trofaste øjne, der til tider kunne have nogen lighed med en hunds.

Fredo skrev digte til hende, som hun kun halvt forstod, men som hun læste med beundring. Det var hende umuligt at begribe, hvorledes hendes person kunne give stof til så mange smukke ord.

Med bankende hjerte ventede hun ugen igennem på, at søndagen skulle oprinde. Så kom Fredo og hentede hende. Han bar den store hat kækt på snur og havde stok i hånden. Så spadserede de langt udenfor byen gennem de store skove. Altid skulle han vise med stokken som med en pegepind. Han talte om naturens skønhed, om det evigt vekslende liv her på jorden og om Himmerigets salighed, der ventede os hisset. Alma lyttede henrykt til. Aldrig havde hun tænkt, at tilværelsen var så skøn og lys. Men hun forstod, at sådan som Fredo forklarede det, sådan måtte det være, og ikke sådan, som hun undertiden tidligere havde følt det i fabrikkens indelukkede, mørke rum.

Hun læste ivrigt i de bøger, han forærede hende. Hun syntes, at de ord, der stod i dem om Guds uendelige godhed, om skønheden i livet og håbet efter døden, var dobbelt dejlige, fordi hun vidste, at Fredo selv havde været med til at sætte disse

bøger. Hvad dette *sætte* egentlig betød, var hende ikke fuldt klart, men det forstod hun, at der var ligesom noget af Fredo selv i dem.

På dette tidspunkt var det, at de blev gift. Den gamle principal kom selv og ønskede dem til lykke i deres lille hjem, og han forærede hende en hel række dejlige bøger med guldsnit. De stod på en lille hylde for sig selv, og de var hendes kæreste læsning.

Så døde den gamle principal. Han efterlod sig intet. Forretningen blev hævet, men Fredo fik straks en ny plads ved bladet "Folkets Skrig", og Alma, der et øjeblik havde bævet for fremtiden, så den atter i møde med tillid.

Men med Fredo foregik der fra dag til dag en underlig forandring. Alma forstod ikke mere, hvad det var, han sagde, udtrykket i hans ansigt og varmen i stemmen var uforandret fra tidligere, men ordene og tankerne var anderledes. Han blev utålmodig, når han ved sin hjemkomst så, at hun læste i de guldsnittede bøger, som de begge tidligere havde holdt så meget af.

Han blev vred, når hun om søndagen tog salmebogen for at gå i kirke, og vrissede, når hun bad ham følge med som i gamle dage.

Han kunne fare op i formeligt raseri, når hun svarede ham med ord, han selv tidligere havde lært hende. Lidt efter blev han atter god og kærlig, strøg hende over håret og sagde:

"Kan du ikke forstå, lille, Alma, at man ikke hele livet igennem kan leve på et og det samme. Vi er alle under udviklingens lov. Vi må følge nye tanker, der dukker frem, når de gamle ikke mere passer!"

Men Alma forstod det ikke, og Fredo blev tavs og indesluttet.

Så en dag kom han hjem og sagde, at nu skulle de flytte til hovedstaden.

Alma sagde intet, men den nat græd hun stille i bange anelse.

Og anelsen slog til. Fra det øjeblik, de var kommet til den store by, havde det været daglig kamp på kniven for at opretholde livet. Hvis hun ikke selv ved anbefaling fra provinsen havde fået lidt hjemmearbejde ved cigarrulning, så ville de begge bogstaveligt være døde af sult.

Hun sled dagen igennem, ofte til langt ud på natten. Fredo så hun sjældnere og sjældnere. Altid var hans tanker optaget, altid havde han travlt med at udkaste store planer, men aldrig eller næsten aldrig bragte han penge i hjemmet.

Og nu trådte han ind i det lille værelse, hvor loftet skrånede, tapeterne var fugtige og møblementet fattigt. Han kastede et blik på hende, mens hun sad der bøjet over arbejdet, der fik hendes øjne til at svide ved det sparsomme lampelys, og han sagde i en kærlig tone:

"Lille Alma! Sådan skal du ikke mere slide for føden."

Hun rejste sig og gik hen imod ham med øjnene lysende af glæde:

"Har du fået arbejde, Fredo?"

"Arbejde! Arbejde!" gentog han utålmodigt. "Ja vist har jeg fået arbejde."

"Fast arbejde, som bliver betalt?"

"Betalt! Betalt! Du må ikke være så materialistisk, Alma. Det eneste arbejde, i hvilket der er lykke, det er arbejdet for helheden, arbejdet for den store syndflod, der skal gå forud for

den store forjættelses virkeliggørelse. Jeg er blevet en præst i templet, en af forkynderne, et udvalgt redskab.

Nå, du forstår det måske ikke, lille Alma. Men du vil komme til at forstå det. Gå nu til ro, og lad mig være ene."

Alma adlød som hun plejede. Hun gik ind i det lille tagkammer, hvor deres senge stod, og mens hun hørte Fredo tale højt med sig selv ved siden af, vedblev hun at spekulere frem og tilbage over spørgsmålet, det store spørgsmål:

"Er det fremtiden, der begynder at lysne?"

4

Fredos liv var blevet mere underligt og gådefuldt end tidligere. Af og til bragte han lidt penge til huset, men det var forholdsvis sjældent.

Derimod havde han altid store pakker under armen, når han kom hjem. Svarende til soverummet lå på den anden side af dagligværelset et lille tagkammer. I dette havde de tidligere af og til begge søgt tilflugt især om vinteren, når det kneb med brændsel til at opvarme det store rum. Nu havde Fredo taget det helt for sig selv, og døren til det var altid låset, når han var ude.

Værelset var i øvrigt meget usselt og fattigt at se til. I det skrå tag var teglene end ikke dækkede af kalkpuds, flere steder i loftet hang rørene ned gennem det tynde, fugtslåede gipslag, og der var rådne pletter på gulvet af nedsivende vand.

Her kunne Fredo dog alligevel sidde i dagevis, og når der var fyret i den lille ovn, så at den tynde jernplade var ganske rødglødende, syntes han, at der var helt hyggeligt. Han sad i en gammel lænestol ved siden af et lille bord, der kun stod usikkert på sine halvfjerde ben, og rundt om ham var der kasser, fulde af bøger, hæfter og blade.

En aften sent, da Fredo som sædvanlig havde siddet i timevis i sit "bibliotek", som han højtideligt kaldte det lille tagkammer, ringede det på døren til lejligheden. Alma, der endnu var helt mørk om fingrene af cigarrulning, studsede forbavset. Hvem kunne det være? Ellers plejede aldrig nogen at besøge dem – og på denne tid af døgnet.

Efter at hun havde åbnet yderdøren, var hun lige ved at smække den til igen. Lyset fra lampen faldt på et ansigt, der straks ved første øjekast forekom hende modbydeligt. Det var rødt og skægløst, og håret var stridt og tottet. En vældig mund lo med et hæsligt smil, der skulle være velvilligt, mens personen bukkede dybt og med en vis indsmigren i stemmen spurgte:

"Er Fredo hjemme?"

"Hvad vil De ham?"

Manden så op og ned ad hende med et par griske øjne og sagde atter med et vist galanteri:

"Det er måske hans kone, jeg har den ære at tale med."

"Ja!"

"Så kan De roligt lukke mig ind. Jeg er en ven af Deres mand."

"En ven?" gentog Alma forbavset.

Hun stod et øjeblik usikker, da døren ind til biblioteket blev åbnet, og man hørte Fredos stemme:

"Hvad er der i vejen?"

"Det er en mand, der vil tale med dig."

Fredo gik ud i gangen. Han havde åbenbart været stærkt optaget af, hvad han læste, for han havde et næsten søvngængeragtigt blik. Da han så den fremmede, var det, som om han med et slag vendte tilbage til virkeligheden.

"Nej, er det dig, Redaktør! Kom indenfor."

Alma gik forbavset et skridt til side og lod den fremmede passere forbi.

Redaktøren trådte ind i dagligværelset og kastede sit blik omkring i de tarvelige omgivelser. Han så på brættet, hvor der endnu lå noget tobak og halvfærdige cigarer.

"Her har arbejdet til huse dør om dør med de store tanker, der smedes til menneskehedens lykke. Ja sandelig, vi må håbe, at tilintetgørelsens store dag er nær, så at føniksfuglen kan flagre af asken. Da bliver det belønningens dag for dådens mænd."

Der var en underlig, hul patetisk klang i Redaktørens stemme, der blev slesk og indsmigrende, mens han betragtede Alma og sagde:

"Hvor er det synd for de små hænder, at de skal sejpines. Og dog, hvor klæder den lysebrune farve dem ikke allerkærest. Der er poesi ved tobak, men der er også revolution i den. Lugten af den minder mig altid om slaveriet, da negrene måtte trælle under slavefogedens pisk, og da de skønne negerinder ..."

Fredo, der slet ikke lagde mærke til den nærgående måde, på hvilken Redaktøren under sit foredrag mere og mere nærmede sig Alma, tog ham distræt i armen og sagde:

"Kom herind! Er der noget, du har at tale med mig om, siden du kommer så sent?"

"Javel," sagde Redaktøren og rev sig løs med et langt blik til Alma.

Så forsvandt han sammen med Fredo ind i biblioteket, hvis dør lukkedes bagved dem.

Alma gav sig atter adspredt i gang med sit arbejde. Hun hørte kun de hviskende stemmer, men kunne ikke skelne noget ord. En uhyggelig stemning havde grebet hende. Samtalen derinde varede en knap halv times tid. Så blev døren åbnet. Alma blev forbavset ved at se, at Fredo havde overtøj på.

"Jeg ved ikke, når jeg kommer igen."

Redaktøren bukkede dybt og sagde med et langt, kælent blik og en patetisk håndbevægelse:

"Handlingens mænd tør ikke bie længere, borgerinde. Folkelykkens store pligt kalder."

Så forsvandt de begge ned ad trapperne, og Alma hørte langt nede i dybet porten blive slået i efter dem.

Fredo og Redaktøren gik hastigt gennem en række smågader. De vekslede intet ord undervejs.

Endelig kom de ind i en gyde. På den bankende lyd, man hørte fra vinduerne, var det tydeligt nok, at den ikke var blandt de bedst berygtede. Nogle kvinder prøvede på at tiltale dem. Fredo ilede fremefter uden så meget som at se til siden, mens Redaktøren ikke undlod at veksle et kælent øjekast i forbifarten.

De gik ind gennem en lang, mørk gang, derefter over en gårdsplads og ned ad nogle kældertrapper.

Redaktøren bankede på døren. Først blev der ganske stille indenfor, da bankningen gentoges, lød en sagte stemme:

"Hvem der?"

"Den røde hane!"

Døren blev forsigtig lukket op. Man så en svag lysstribe, så forsvandt den atter, mens døren igen blev lukket lige så forsigtigt og lydløst som før.

Samtidig viste der sig udenfor den mørke gård en civilklædt skikkelse. Han foretog meget omhyggeligt en runde i gården. Så gik han ud gennem den lange mørke gang og vinkede med hånden.

To uniformerede betjente dukkede frem og fulgte efter ham.

En blev stående udenfor på gaden, hvor man stadig så sminkede kvinder passere forbi, mens stilheden af og til

afbrødes af høje råb og rå latter til dæmpet akkompagnement af banken på vinduesruderne.

5

Det var et højst ejendommeligt rum, Fredo og Redaktøren var blevet lukket ind i.

Det så ud, som om det var en gammel vaskekælder, der var omdannet til et eller andet brug.

Murene var sorte og tilrøgede. På gulvet var det belagt med almindelige brosten, gennem hvis midte der gik en rendesten hen til kloakken.

På vaskebordene langs væggene var der opstillet kasser, i hvilke der fandtes alle slags typer imellem hinanden, store og små af højst forskellig støbning, der på tryk måtte virke sært sjusket og uensartet.

Inde i det dybe skorstenshul stod potter med sort sværte og store malerpensler. Rundt om ovnen lå bunker af papir, der var aftalt i pakker med seglgarnsbånd om.

Midt på gulvet stod en solid bænk. På denne lå et bræt med to jernskinner, og på disse gled en tung valse, der var omvundet med filt. En mand i blå arbejdskittel var beskæftiget ved denne primitive presse. Med en pensel smurte han sort farve på en lille form af sammenstillede typer. Derefter lagde han et ark papir over formen, og lod valsen glide hen over det. Han trykkede på denne meget besværlige og mangelfulde måde første og sidste side af et lille, snoldet og uanseligt udseende blad, hvis titel var *Brandfakkelen*, skåret i dårlige, skæve bogstaver.

Redaktøren tog et af bladene og kastede et blik på det. Han nikkede, mens han gennemlæste den første artikel med overskriften "Tyrannens Hoved".

Fredo kastede også et blik på bladet. Han synes ikke så tilfreds. Han følte sig stødt som fagmand af denne uensartede sats, der gjorde et grimt og svinagtigt indtryk.

"Er det ikke muligt at få nogle bedre typer?" spurgte han.

"Bedre typer! Hvor vil du hen? Et blad som *Brandfakkelen* skal netop virke ved, at man får et sikkert indtryk af, at det er blevet til i mørke under tusind farer og med proletariatets ringe midler."

"Ja, det kan der måske være noget i," sagde Fredo. "Hvor har du så manuskriptet til den artikel, jeg skal sætte?"

Redaktøren gik hen i en krog af vaskehuset, hvor der stod en stor, jernbeslået kasse med en hængelås.

Han åbnede den og rakte Fredo en artikel, som med grov, uhjælpsom hånd var skrevet med blyant på tre stykker halvsmudsigt indpakningspapir.

Titlen lød:

EN DÅD,
der venter på sin
MAND!

Fredo tog artiklen og løb den igennem med øjnene. Hans kinder blev blege, og hans hænder kom til at ryste.

"Er det nødvendigt," sagde han.

"Det er eksekutionskomitéens ordre," svarede Redaktøren. "Her skal vi ikke beskæftige os med kritik. Vi har kun at lystre. Det er af vigtighed for sagen, at denne artikel kommer i det nummer af *Brandfakkelen*, der skal udsendes i morgen tidlig. Man er meget opsat på at få den trykt i så mange eksemplarer

som muligt. Skynd dig derfor at gøre den færdig. Der er allerede lavet over et halvhundrede numre halvfærdige."

Fredo tog fra et søm en gammel arbejdskittel og stillede sig hen ved siden af kassen med typerne.

Der var i nogle minutter ganske stille i vaskehuset. Manden ved pressen tog næsten lydløst det ene aftræk efter det andet. Redaktøren sad overskrævs på en vaskebuk og bakkede på en lille pibe, og Fredos hænder greb hurtigt og febrilsk fra det ene rum til det andet i sættekassen.

Så afbrødes stilheden pludselig ved en stærk banken på døren:

"I lovens navn, luk op!"

"Hvem er det," spurgte Redaktøren og tog et øjeblik piben ud af munden.

"Det er politiet! Luk op i lovens navn."

Man hørte tre slag på døren.

Manden ved maskinen standsede, og Fredo blev så hvid som et lagen. Han mærkede selv, at hans hænder rystede, så at han ikke kunne tage typerne af kassen, og det sortnede for hans øjne.

Redaktøren satte atter roligt piben i munden og lukkede op.

En høj, mørk mand trådte ind og vinkede med hånden.

To uniformerede betjente fulgte efter og stillede sig som vagt på hver side af døren, som de lukkede bag sig.

Den høje mand gik med et triumferende smil rundt i lokalet. Han tog først et eksemplar af bladet og løb det igennem. Derefter gik han hen til Fredo, snappede manuskriptet fra hans sættekasse og læste det.

"Det er jo et fuldstændigt komplot. Et helt etableret, hemmeligt trykkeri. I lovens navn beslaglægger jeg alt, hvad der findes her, og erklærer jer alle tre for arrestanter."

Redaktøren, der atter havde indtaget sin nonchalante stilling på vaskebukken, trådte nu ned og gik et skridt hen imod den civilklædte opdager.

Han trykkede ham formelig hen i en krog af rummet og sagde med sagte stemme:

"De er vist lidt for ny i tøjet, min gode mand. De vil næppe få megen tak for Deres tjenstivrighed. Se her," og han rakte ham et papir.

Manden betragtede det længe forbavset. Så stampede han i gulvet og sagde:

"Det er da også satans. Det er jo snart hverken til at hitte ud eller ind i."

Redaktøren smilede med sine ækle tænder og sagde:

"Arrester mig så, og sæt de andre under bevogtning, men således, at de kan slippe ud gennem vinduet. Det er den eneste måde, på hvilken De kan gøre Deres bommert god igen."

Den mørke mand lagde hånden på Redaktørens skulder og sagde højt i en ærgerlig tone:

"De er arrestant."

Derefter forsvandt han med Redaktøren, idet han gav de to betjente ordre til at gå udenfor og bevogte døren, indtil han kom tilbage.

6

I de nærmeste dage var Fredo i en stærk ophidset sindsstemning. Han gik aldrig udenfor lejligheden, og den mindste lyd kunne få ham til at fare sammen.

Han var kun inde i dagligstuen ved måltiderne, så lukkede han sig atter inde i biblioteket uden at have vekslet et ord med hustruen, der ængstelig iagttog hans forvildede ansigt.

Når hun sad alene ved sit arbejde, gled tårerne ned over hendes kinder. Hun kunne slet ikke tænke sig, hvordan det skulle gå i fremtiden.

Allerede for flere måneder siden havde hun betroet Fredo, at hun bar et håb under sit hjerte. Hun havde ventet, at han trods deres små kår skulle blive lykkelig ved udsigten til at blive fader. I fordums dage havde det ofte været deres fremtidsdrøm, at de en gang skulle få småfolk, som de i fællesskab kunne arbejde for.

Hun havde derfor håbet, at meddelelsen i hvert fald ville virke stimulerende på Fredo og få ham til at tænke over sit ansvar som familiefader.

Men Fredo havde næsten distræt hørt på hendes ord. Et øjeblik var det, som noget, der lignede glæde, lysnede op i ham, men så faldt han atter hen i grublerier ligesom før. Han spurgte hende ikke ud, og han syntes aldeles ikke at have blik for hendes tilstand.

Hvorledes skulle hun komme over den tid, som snart forestod? Hun ville ikke kunne arbejde, og penge ville det koste, og af penge havde de så godt som ingen i huset og endnu mindre udsigt til nogle i fremtiden. Hvad skulle det blive til, når

familien tilmed blev forøget med et lille væsen, som i den første tid ville kræve al den pleje, hun i sin sygdom kunne yde det, og som i hvert fald ville have en mund, der forlangte at mættes?

Alma følte sig så tung om hjertet, og den tanke arbejdede sig lidt efter lidt frem hos hende, at der ikke var anden udvej, end at prøve på at få talt ud med Fredo. Hun følte det som en lettelse, da hun havde taget den beslutning, der *måtte* indtræde en forandring.

Alma rejste sig fast besluttet på at bringe sit forsæt til udførelse med det samme. Hun var allerede i færd med nølende at gå hen mod bibliotekets dør, da det ringede heftigt på klokken.

Inde i biblioteket kunne man høre Fredo fare voldsomt op af stolen, og så blev alt atter stille derinde, som stod han og lyttede.

Alma blev grebet af en dødelig angst, og hendes knæ rystede under hende. Hvad kunne der være på færde? Klokken var mange, og udenfor var det allerede mørkt. Selv ved højlys dag var besøg her en stor sjældenhed.

Det ringede atter på klokken, men endnu heftigere end før, en, to, tre gange.

Døren til biblioteket åbnede sig langsomt, og Fredos ansigt kom til syne. Han var ikke bleg, han var askegrå i ansigtet, og det skælvede om hans mund, så han næsten ikke kunne få et ord fremført.

"Se, hvem det er, Alma."

"Jeg er så frygtelig angst, Fredo."

"Å, snak, vær dog ikke barnagtig. Der er da ingen ulykke i, at det ringer. Det er jo en ganske naturlig sag, det er vel et brev

eller en, der vil høre besked om noget."

Det ringede tredje gang så voldsomt, som om huset skulle falde ned.

Alma samlede hele sit mod. Hun gik ud i den lille entré og åbnede døren. Hun var lige ved at udstøde et skrig, men hun betvang sig.

I det flimrende lys fra gaslampen så hun et rødt, skægløst ansigt, der så ud, som om det var svullent af slag. Håret var stridt og tottet, og da personen tog den fedtede hat af hovedet, løb der blod ned over panden. Han tørrede det med bagen af hånden hurtigt helt ud over ansigtet, så at dette næsten fik et rædselsfuldt udseende, da han med et grådigt blik betragtede Alma og spurgte:

"Er Fredo hjemme?"

"Kender De min mand," spurgte Alma frygtsomt.

"Om jeg kender ham. Det skulle jeg mene, jeg gør," sagde manden og lo med nogle ækle, forkullede tænder, der gjorde hans udtryk endnu mere modbydeligt.

Manden trængte sig derefter ind gennem døren trods Almas forsøg på at holde igen på den. Først nu så hun, at hans klæder var revet i stykker, som om han havde været i slagsmål. Hvad ville dog det ækle menneske her? Han så med en sådan frækhed og råhed op og ned ad hende og gjorde en grimasse, så at hun rødmede.

Fredo, der havde vovet sig frem, udstødte et udbrud af forbavselse.

"Nej, er det dig! Kom herind! Lad mig endelig tale med dig, Redaktør. Hvad er der dog sket?"

Fredo trak Redaktøren gennem værelset ind i biblioteket og låsede døren efter sig.

Alma blev stående målløs og stirrede på den lukkede dør.

Fredo havde fået Redaktøren til sæde på en kasse i det løjerlige rum.

Redaktøren så sig først omkring med en underlig spejdende mine, så sagde han med en grimasse, der skulle forestille et smil, idet han pegede bagud mod beboelsesværelset:

"Der er nok noget på stablen?"

"Ja, vist så," sagde Fredo, "men fortæl mig dog, hvorledes du er sluppet fra det? Jeg har været i den dødeligste angst i de sidste dage."

Redaktøren, der pludselig syntes at komme i tanker om, at han vistnok var faldet ud af rollen, rev hatten af, som han havde taget på, mens han satte sig. Fredo blev forfærdet ved at se hans blodige ansigt.

"Jeg spøgte lidt for ikke straks at skræmme dig. Ja, se blot på mig! Sådan ser jeg ud, og det for jeres skyld. Da politiet kom over os, havde jeg straks min plan færdig. Jeg sagde til betjenten, at han roligt kunne lade jer blive, I kunne ikke slippe ud af saksen, men at han straks måtte følge med mig ned i kælderen ved siden af, hvor der var en meget bedre fangst at gøre. Det dumme fæ gik straks i fælden."

"Men, hvad var det for et papir, du viste ham?"

"Et papir? Nå, ja det var et papir, hvorpå jeg havde skrevet navne på nogle anarkister, som jeg havde læst, at man efterlyste. Jeg havde lavet det netop for det tilfælde, at vi skulle blive overrumplet."

"Sådan noget tror jeg aldrig, jeg ville have tænkt på."

"Det kommer med øvelsen. Man må lære at klare sig mellem de hunde. Men det er ikke altid så let. Jeg trak nogen tid rundt med dem i gården, men da de intet fandt, blev de til sidst mistænksomme og skyndte sig tilbage til kælderen for at se, om I var der. Jeg trak vejret lettere, da jeg hørte dem skælde og smælde. Så vidste jeg, at I var sluppet bort. Men betjentene selv blev aldeles rasende."

"Det skal du komme til at betale," sagde den ene af dem og slog mig, så vejret nær var gået fra mig.

Da de nåede hen på stationen, lukkede de mig ind i en celle, hvor ingen kunne høre, hvad der foregik, og der tampede de min stakkels nøgne ryg igennem, så aldrig nogen eksekution på galejerne har været grundigere. Men jeg ville ikke ud med, hvem I var."

Fredo så med et sky, beundrende blik på Redaktøren, der fortsatte:

"Næste dag fik jeg en lignende omgang, og så lukkede de mig ned. Men hvor godt de end passede på mig, så lykkedes det mig dog at flygte fra dem. Mere kan jeg ikke sige dig, tiden er kostbar. De er allerede på sporet efter mig, og de må ikke finde mig her, for så kommer du bare i ulykke også. Men hævn må jeg ha', og hævn vil jeg ha'! Tiden er moden til dåd. Hvis loddet falder på dig, vil du vel ikke svigte?"

"Jeg svigter aldrig mit løfte," sagde Fredo med skinnende øjne.

"Godt, jeg skal i hvert fald stå ved din side, hvordan det så end går. Men nu må jeg afsted så hurtigt som muligt."

7

De to mænd gik tavse gennem gaderne.

Efter nogen tids forløb spurgte Fredo:

"Hvor skal vi hen?"

"Til 'Tugthuset'," svarede Redaktøren kort.

De gav feltråbet. Det var i aften: "Tyrannerne!" og de trådte ind i det store rum, gennem hvilket de imidlertid hurtigt passerede for gennem en lille dør at gå ind et bagværelse, der ikke var tilgængeligt for gæsterne.

Her var kun et langt uhøvlet træbord med nogle stole. For enden af bordet sad Obersten og ved siden af ham Smeden. Endvidere var der to unge mennesker omtrent på alder med Fredo.

Den ene havde et regelmæssigt, men råt og ubehageligt ansigt. Han var klædt med en vis sirlighed. Hans sorte hår var skilt i midten, stærkt pomadiseret og redt ned over panden i to gardiner. Han bar et ildrødt slips, i hvilket der lynede en uægte diamant, og han havde en stor ring på den ene hånd, hvis fingre var hvide og velplejede. Efter udseende at dømme hørte han hjemme i en verden, i hvilken kvinden hyppigere er forsørgeren end manden. Han lod til at være meget fortrolig med Smeden og talte sagte og interesseret med ham.

Den anden så ud til at være en håndværker. Hans hænder var hårde og bar forskellige ar som af knivsår. Hans ryg var lidt krumbøjet, og han var klædt i en slidt, men velbørstet sort frakke, der var spejlblank på albuerne. Han bar flip uden slips og sorte voksdugsmanchetter. Der var ved ham en lugt som af klister, der kunne tyde på, at han var bogbinder af profession.

Hans hår var langt, næsten som på en virtuos, hans teint var bleg men fik et gulligt anstrøg af mange fregner, hans øjne var kulsorte og drømmende, når han tav. Men talte han, lyste tænderne skinnende hvide under den lille mørke knebelsbart, der tegnede en regelmæssig buet skygge under den brækkede opstoppernæse.

Obersten rejste sig. Han talte sagte og i en vis hemmelighedsfuld tone, som om han var bange for, at nogen skulle belure samtalen:

"I ved alle, i hvilken anledning vi er samlede her."

"Javel," lød det i kor.

"Målet er fuldt. Vi må nu gribe til selvhjælpen for ved justits nedenfra at standse overgrebene ovenfra. Her skal ikke begås noget mord, men en dødsdom skal fældes efter den lov og ret, som vi udelukkende respekterer, og som kun kender en herre: Folket!"

"Er vi enige om dommen?"

Ingen svarede.

"Når ingen stemmer imod, er dommen efter vore love enstemmigt vedtaget og bindende én for alle og alle for én. Der bliver nu at afgøre, hvem der skal fuldbyrde den."

Dødsstilhed herskede i det lille rum, mens Obersten fortsatte:

"Vi er her tre gamle, der indbyrdes kender hinanden, og tre unge, der ikke kender hinanden. Det er måske bedst, at det vedbliver at være således. I vor kreds er navne ligegyldige, det kommer kun an på, at vi tør stole på hinanden som partifæller, og det er til tider ikke uheldigt, at den ene trygt kan sværge på, at han ikke kender den anden. For at imidlertid ingen skal

udlægge det som mangel på tillid, så foreslår jeg følgende ordning: Vi deler os i tre grupper, der hver består af et ældre og et yngre medlem."

Ved disse ord flyttede den rødslipsede ligesom uvilkårligt tæt ind til Smeden. Obersten drog bogbinderen, der sad ham nærmest, længere hen imod sig, og Fredo var derefter ganske naturligt henvist til Redaktøren, der også plantede en stol tæt op ad ham.

Obersten tog et stykke kridt, som han altid bar i lommen for at kunne kreditere gæsterne ved disken og skrev på bordet udfor hvert par et romertal: I, II, III.

Derefter fortsatte han:

"Dåden vil nu ved lodtrækning blive tildelt en af de tre grupper. Det vil tilfalde den yngste at udøve den, mens den ældre uafbrudt skal stå ved hans side som hjælpende, vejledende og kontrollerende, ligesom det vil være hans forpligtelse på alle måder at værne ham, advare ham og om nødvendigt – at hævne ham.

Jeg tager nu dette spil kort. Hævnen tilfalder den gruppe, der først får et sort es. Den, der får et rødt es, går ud.

Obersten begyndte langsomt at give rundt med det fedtede spil, efter at der først var taget af.

Fredos og bogbinderens øjne hang som fastnaglede til hans hånd. De var begge blege, sveden perlede på deres pande, og de var så optaget, at de ikke fik lejlighed til at iagttage de andres ligegyldige, delvis spottende miner.

"Ruder syv! Spar fem! Klør knægt! Klør tre! Ruder to! Hjerter syv! Spar konge! Klør syv! Hjerter es!

Hjerter es faldt ud for Smeden og den rødslipsede, som derefter var fri.

Blegheden forøgedes på Fredos og bogbinderens ansigter. En af dem ville det altså i hvert fald blive.

Obersten begyndte atter:

"Ruder dame! Klør ti! Hjerter ti! Spar dame! Klør ni! Ruder fire!"

Det syntes at vare en evighed.

"Klør fem! Hjerter konge! Ruder konge! Spar to! Klør es!"

Klør es lå ud for Fredo, der så det som gennem en tåge. Han syntes i dette øjeblik, at kortet lignede fæstet på en dolk.

Obersten standsede højtideligt og sagde:

"Kraft, had og broderånd være med jer!"

Fredo følte, at alt i rummet dansede for hans øjne, og at han var en besvimelse nær. Han stred imidlertid tappert imod sine følelser, men Redaktøren, der lagde mærke til hans voksagtige bleghed, tog ham under armen og sagde:

"Lad os komme ud i frisk luft! Det vil gøre dig godt."

Som en drukken mand vaklede Fredo afsted.

Da de var kommet udenfor, sagde Redaktøren:

"Jeg takker skæbnen, der lod hævnen tilfalde os, for det er os, den tilhører. Gå nu hjem og bered dig til det store værk. Jeg henter dig i morgen aften klokken ni og skal så have alt parat."

Derefter trykkede han kraftigt Fredos kolde, svedige hånd og blev stående, indtil han havde set ham forsvinde i mørket.

Redaktøren spyttede langt hen ad fortovet, og et underligt smil gik over hans ansigt. Så gik han ind i en café og skrev med stor tung hånd:

> Attentatet finder sted i morgen aften klokken elleve mod inspektørens kontor ved Retfærdighedens statue. Sørg for, at der er lys, at der ingen mennesker er i kontorerne, og at gaden er ubevogtet.

Redaktøren lagde brevet i en konvolut, og han sendte det afsted med påskriften:

Til politiinspektøren. Tjenestesag. Strengt personlig.

8

Hele den næste dag var Fredo i nervøs og ophidset sindsstemning. Straks om formiddagen lukkede han sig som sædvanlig inde i biblioteket, men han blev der ikke længe. Stadig gik han frem og tilbage, ind og ud gennem dørene, mens hans tanker syntes at være langt borte, og hans tomme øjne ikke havde noget blik for omgivelserne.

Maden lod han stå ved måltiderne. Hans appetit var fuldstændig borte, men i dens sted var trådt en uudslukkelig tørst, og han drak uafbrudt det ene glas vand efter det andet, som om han havde feber i blodet.

Alma var bekymret for ham, men hun vovede ikke at tale til ham. Han forekom hende som en fremmed mand, som hun ikke før havde set, og til hvem hun aldrig ville kunne betro det, der lå hende så tungt på sinde.

Ud på aftenen faldt Fredo i en dump ro. Han satte sig i en stol og stirrede hen for sig uden at mæle et ord. Hans kinder var rødplettede, og man kunne se blodet hamre i tindingernes årer.

Da klokken slog ni på det nærliggende kirketårn, sad han med stive øjne og talte slagene. Da det sidste var døet hen, sagde han kort til Alma, der stadig var beskæftiget med cigarrulningen, som imidlertid i aften slet ikke syntes at ville gå fra hånden:

"Det er vist bedst, du nu lægger dig."

Der var en så kort bestemthed over ordene, at de nærmest virkede som en kommando.

Alma svarede intet, men begyndte at samle sine sager og stille dem til side.

Da hun var færdig, gik hun hen til Fredo og strøg ham med hånden over panden.

"Hvad er der i vejen med dig, Fredo?"

Han gjorde en utålmodig bevægelse under hendes kærtegn og sagde:

"Ingenting! Lad mig blot være i fred."

Hun så bekymret på ham og sagde:

"Er der ikke noget, jeg kan hjælpe dig med? Det gør mig ondt at se dig sådan."

"Nej," sagde han kort. Så tilføjede han i en blidere tone for ligesom at glatte lidt efter:

"Kære Alma! Jeg beder dig jo blot om at gå til ro. Jeg trænger til at være alene."

"Men jeg trænger netop til at være hos dig og tale med dig. Jeg har så meget, jeg gerne ville sige dig, og vi har jo næsten ikke vekslet et ord med hinanden i de sidste måneder."

"I morgen! I morgen! Lad mig nu have fred til i morgen. Så er det hele forbi. Så skal jeg tale med dig, og så skal jeg høre på dig, om det så skal være i timevis. Men i aften må du lade mig have ro. Kan du ikke gøre så meget for mig!"

"Du ved jo, at jeg vil gøre alt for dig," sagde Alma, uden at der lå nogen art bebrejdelse i stemmen.

Så kyssede hun Fredo på panden og sagde:

"Altså i morgen!"

"Ja, i morgen, i morgen! I morgen så bliver alt godt."

"Gid du talte sandt!" sagde Alma sagte ligesom hen for sig.

Så forsvandt hun stille gennem døren ind til sovekammeret. Fredo blev siddende ubevægelig og lyttede. Først da han hørte den lyd, der røbede, at Alma trådte op i sengen og tungt lod sig

falde ned i den, var det, ligesom der gled et skær af lettelse over hans forpinte ansigt.

Han gik ind i sit bibliotek og tog et stort ark papir. Han sad længe med pennen i hånden, inden han begyndte at skrive. Så kradsede han pludselig hurtigt nogle linjer ned og foldede papiret sammen i en art brev uden at læse igennem, hvad han havde skrevet. Han gik atter ind i stuen og lagde brevet midt på bordet. Så satte han sig igen i stolen og stirrede hen for sig.

Fra kirketårnet slog klokken kvart i ti.

Fredo rejste sig og gik ud i gangen, hvor han lukkede døren til trappen op og lod den stå åben. Så listede han gennem stuen hen til sovekammerdøren og lyttede.

Der var ganske stille derinde.

Lidt efter hørte han trin på trapperne. Han gik atter ud og bøjede sig over gelænderet:

"Hys! Gå sagte!"

Trinene blev mere forsigtige, og et øjeblik senere dukkede Redaktørens ansigt op i lyset. Fredo følte selv uhygge, da han så det. Aldrig havde det før forekommet ham så råt, ækelt og næsten satanisk.

"Er du parat?" spurgte Redaktøren sagte, idet han trådte ind.

"Javel!" sagde Fredo, hvis blik sky hvilede på en underlig pakke i avispapir, som Redaktøren havde under armen.

Fredo gik ind i biblioteket og tog hat og frakke på.

Så tyssede han på Redaktøren, der havde fået en astmatisk alkoholhoste ved at gå op af trapperne og sagde hurtigt:

"Lad os så komme afsted!"

Derefter slukkede han lampen og strøg en tændstik for at lyse op i gangen.

Et øjeblik efter at døren var slået i med smæld, viste Alma sig i natdragt med et lys i hånden. Hendes ansigt var ligblegt, og hun så sig forfærdet om i det tomme værelse. Derpå gik hun hen til biblioteket. Dets dør var mod sædvane åben, og Alma så bøger og blade ligge spredt i uorden over gulvet.

"Fredo!" sagde hun kaldende.

Ingen svarede.

Så faldt hendes øjne, idet hun så sig omkring i stuen, på et brev, der lå på bordet. Med feberagtig hast greb hun det og brød det.

Der stod kun de få, men frygtelige og gådefulde ord:

> Hvis jeg ikke skulle komme tilbage, så lad det være din trøst, at jeg er faldet som en tapper soldat i den store sags tjeneste. Hilsen!
>
> *Fredo.*

Almas ben rystede under hende, så at de ikke længere formåede at holde hende oppe, og med et gennemtrængende nødskrig sank hun sammen på gulvet.

9

Fredo og Redaktøren vekslede ikke et ord, mens de gik gennem gaderne. De vidste begge, at der kun var et at tale om, og det var, som om de begge ville udskyde denne afgørende samtale så længe som muligt.

Efter tyve minutters gang var de nåede til den gade, i hvilken politiinspektørens kontorer lå i en lang, lav bygning, som så ud til tidligere at have været knyttet til en art palæ, der nu var forsvundet. Måske var det et gammelt slots staldbygning, der var bygget om til brug for politiet. Palæstilen, i hvilken opførelsen var sket, og de græsgrønne kobbertage kunne tyde i den retning. Desuden var der noget bagbygningsagtigt ved hele den lange, grå længe, der vendte ud til en forholdsvis smal gade, i hvilken husene var gamle, og som for enden var lukket med en overbygning, der slog sin bue mellem de to husrækker.

Da bygningen var blevet indrettet til politiet, havde man åbenbart prøvet på at give den en vis karakter. Over indgangsporten i midten stod:

Øvrigheden bærer ikke sværdet forgæves.

I en niche, der antagelig tidligere havde rummet en eller anden dekorativ figur, var der nu anbragt en retfærdighedsgudinde med sværd i hånden og bind for øjnene.

Fredo og Redaktøren gik på fortovet lige overfor bygningen. Der passerede kun en enkelt mand gennem gaden, og man så intet til politiet.

"Tidspunktet er heldigt," sagde Redaktøren. "Det vil ikke blive vanskeligt at få bomben anbragt. Det er bedst, vi nu skilles. Du bliver gående på denne side af gaden. Jeg går over på den anden side og prøver på at stikke bomben ind mellem fodstykket på statuen og muren. Der vil den kunne ligge, uden at nogen lægger mærke til den."

"Tror du, der er nogen derinde?"

"Ja, selvfølgelig. Der er jo lys."

"Tror du, *han* er derinde?"

"Det er han forhåbentlig. Det er vinduerne netop i hans kontor, der er oplyste. Men lad os nu først få bomben anbragt, så kan vi altid tales ved om resten. Når du ser, at jeg er færdig, mød mig så henne for enden af gaden under buegangen."

"Javel!"

Redaktøren gik over på det andet fortov og passerede et par gange frem og tilbage forbi statuen. Der kom imidlertid en mand gennem gaden. Han gik meget langsomt, og Redaktøren fulgte ham utålmodigt med øjnene indtil han endelig forsvandt. Gaden var nu ganske tom.

Redaktøren skubbede sig tæt langs husrækken, og Fredo så fra den plads, hvor han stod, hvorledes hans kammerat fik anbragt den pakke, han havde båret under armen, oppe i nichen.

Derefter gik Redaktøren hurtigt gennem gaden, og lidt efter mødtes han og Fredo i buegangen.

"Nu har jeg gjort mit arbejde," sagde Redaktøren. "Jeg har anbragt bomben. Den ligger på et bekvemt sted, og lunten, der næsten er et kvarter lang, hænger ud over murkanten. Nu har du ikke andet at gøre end at sætte en tændstik til den og

derefter hurtigt fjerne dig. Vi mødes herhenne for enden af gaden, og når eksplosionen har fundet sted, fjerner vi os hver i sin retning, men langsomt, ganske langsomt, som om vi var tilfældigt passerende. Hastværk vækker kun mistanke."

Fredo var bleg, og han rystede over hele kroppen, da Redaktøren trykkede ham tændstikæsken i hånden.

"Tror du ikke, jeg kan tænde lunten ved en cigar?"

"Jo-o! Det er måske nok så godt. Har du en?"

"Ja, jeg tog en hjemme hos Alma."

"Det er udmærket. Men den er vel ikke for frisk, for der må være godt fyr på den."

Fredo tændte cigaren og dampede stærkt på den. Så avancerede han langsomt langs husrækkerne, indtil han så lunten hænge ned over muren som en lang, tynd kattehale.

Han følte et øjeblik ubeskrivelig rædsel. Det var, som om hele hans hovedbund strammedes, og der løb en kuldegysning ned mellem hans skulderblade. Han var lige ved at kaste cigaren fra sig og løbe sin vej. Så mandede han sig pludselig op, tog et par stærke drag, så ilden lyste rødt, slog asken af og satte cigaren til lunten.

Der lød nogle små knitrende fut, og som en kat sprang gnisten op ad krudttråden, mens Fredo i vildt løb fo'r afsted ned til buegangen, hvor Redaktøren stod.

"Nu er det gjort!" sagde Fredo med brusten stemme. "Gud være mig arme synder nådig, hvis det er urigtigt, hvad jeg har begået."

"Lad os holde Vorherre udenfor," sagde Redaktøren. "Det er en mand, jeg ikke har den ære at være præsenteret for."

Fredo var ved at slå ham lige i synet, men spændingen tog al handlekraft fra ham, og de stod nu begge som naglede til stedet, mens de lyttede med åben mund og stive øjne.

Der hørtes ikke en lyd. Gaden lå stille, mørk og ubefolket.

"Tror du, at du har fået den tændt rigtigt?"

"Ja!"

"Hm! Det var da mærkeligt, at det varer så længe."

Der gik atter nogle sekunder, der forekom dem at være timer.

"Den må være gået ud; du må gå derhen igen."

"Det gør jeg ikke," sagde Fredo bestemt. "Jeg har gjort min pligt. Sker eksplosionen ikke, så er det Himlens vilje, at den ikke skal ske."

"Jeg tror, Saten plager dig med din Himmel. Du har fået ordre til at udføre dåden, og din ed tør du ikke svigte."

"Jeg har tændt lunten. Brænder den ikke, er det Guds finger, der har grebet ind."

"Guds finger! Nej, nu bliver du s'gu snart morsom. Hvor pokker har du fået alt det gamle bibelvrøvl fra? Nu skal jeg sige dig en ting. Jeg tror slet ikke, at du har tændt lunten, du har spillet komedie og vil trække tiden ud, til det måske bliver umuligt for os at udføre dåden."

I det samme begyndte klokken at slå elleve på det nærliggende kirketårn. Redaktøren så allerede i ånden hele sin dusør gå fløjten for den dumme hvalps skyld.

"Vil du tænde den eller ikke?"

"Nej, jeg har tændt den."

"Det er løgn i din hals, din hellige satan," råbte Redaktøren ude af sig selv af raseri.

Derefter rev han med et ryk cigaren ud af Fredos hånd og skød sig langs muren.

I det øjeblik han var lige under statuen og ville sætte cigaren til, så han en rød gnist. Forfærdet ville han springe tilbage. Det var for sent.

Et bedøvende brag rystede luften, og midt i braget hørte man en raslen af glasskår. Så blev alt stille.

10

Hele natten flakkede Fredo rædselsslagen rundt i gaderne. Skønt han følte en næsten ubetvingelig trang til at gå hen til gerningsstedet, havde han dog med anspændelse af hele sin energi holdt sig borte derfra.

Han var nu så dødtræt af at gå gade op og gade ned uden mål og med, at han følte, at han måtte gå hjem, hvis han ikke skulle segne om.

Besværligt og tøvende begav han sig da på vejen hjem. Han lagde godt mærke til, at en pige, som han mødte i porten, betragtede ham med et underlig sky blik, som om hun var bange for ham.

Da han var nået op ad trapperne, opdagede han til sin forbavselse, at døren til hans lejlighed stod på vid gab.

Forundret trådte han ind. I stuen mødte han nabokonen, der boede dør om dør med Fredos i en fattig toværelsers lejlighed. Hun var enke og havde en lille søn på otte år, der alle vegne rendte bag efter hende og trak hende i skørterne, mens hun af og til utålmodigt slog efter ham med hånden.

Enken gjorde i øvrigt et godmodigt og tjenstvilligt indtryk, men hun talte med en vis drøjhed som kvinder, der er vant til at stå alene, og som ikke har lært respekt for det andet køn gennem deres mand.

"Nå, er De der! Hvor har De fartet rundt hele natten? Deres kone ligger i fødselsveer, og havde jeg ikke ved et Guds under hørt hende råbe om hjælp, så havde De næppe fundet hende levende, når De kom hjem."

Fredo stirrede tomt, næsten uforstående på hende med store, sløve øjne. Enken troede åbenbart, at han var beruset, og da han ville gå ind i sovekammeret, sagde hun:

"Gå hellere derind og lad være at forstyrre hende. Nu har hun lige fået lidt blund i øjnene."

Dermed skød hun Fredo ind i biblioteket, og han lod sig lede viljeløst som et barn. Da han var sunket ned i stolen, faldt en dødtræthed over ham. Han hørte lige som i drømme enkens stemme:

"Har De nogen penge, Fredo?"

Han rystede kun på hovedet.

"Så må jeg vel se at gøre lidt udveje," lød stemmen atter og forsvandt.

Fredo sov tungt i fire timer. Da han vågnede, var klokken over 10 om formiddagen.

Han greb sig til hovedet og så sig forvirret om. Var det en drøm, eller var det sket? Han vidste hverken ud eller ind. Idet han kom ud af biblioteket, mødte han enkemadammen, der havde en kop suppe i hånden. Drengen hang stadig i hendes skørter.

"Kan den lille fyr ikke gå ned i kælderen og købe mig nogen små blade?" spurgte Fredo.

"Jo-o!" sagde enkemadammen langtrukkkent. "Kan De give ham penge med?"

Fredo fandt et par store kobberskillinger i vestelommen og gav drengen dem.

"Sådan noget skidt har han penge til," sagde enkemadammen ærgerligt, mens hun gik ind til den syge.

Fredo løb med lange skridt uroligt op og ned i biblioteket.

Endelig kom drengen tilbage med en pakke blade. Fredo greb dem nervøst, og som om han endog var bange for dette lille vidne, sagde han til barnet:

"Løb du ud og leg på trappen. Du forstyrrer mig."

Drengen så forskræmt på ham. Så gik han.

Fredo kastede først et flygtigt blik i hvert af bladene. De var alle fulde af lange beskrivelser af attentatet med mange store overskrifter. Fredo begyndte nu at læse de enkelte beretninger.

I den første hed det:

> Politiet er heldigt, næsten så heldigt, at det kunne vække mistanke.
>
> Netop i dag skal lovforslaget om en skærpelse af midlerne til anarkismens bekæmpelse til første behandling i den lovgivende forsamling. Og netop i dag vil alle sind være i den bedst præparerede stemning ved en alarmerende meddelelse om et attentat, der er rettet mod selve chefen for det politiske politi.
>
> Det er et tilfælde, der kunne ligne en tanke, ikke mindst på grund af de ret ejendommelige omstændigheder, under hvilke attentatet har fundet sted.

Der gik et foragteligt udtryk over Fredos ansigt, han kastede bladet fra sig og tog et andet, i hvilket det hed:

> Som ved et sandt vidunder er intet uskyldigt menneskeliv gået tabt ved denne hæslige og vanvittige forbrydelse.
>
> Netop en halv times tid før attentatet blev begået, havde politiinspektøren forladt sit kontor, i hvilket lyset endnu brændte, da det var hans agt hurtigt at vende tilbage.

Det er vel netop den omstændighed, at vinduerne var oplyste, der har bibragt ugerningsmanden den antagelse, at hans hævn her ville ramme den rette.

Om det så var den gamle portner, der ellers altid plejer at opholde sig i sin loge, så var også han netop i eksplosionsøjeblikket borte efter at være sendt et ærinde i byen.

Ethvert levende væsen, der havde opholdt sig i kontorerne, ville uvægerlig være blevet dræbt, for sprængningen var så voldsom, at kun de nøgne mure står tilbage.

Som ved en Himlens dom er udøveren af attentatet selv faldet som offer for sin hævn. Skønt hans lig var forfærdelig lemlæstet, er det dog lykkedes at konstatere hans identitet. Det er en gammel bekendt af politiet, der almindelig gik under navnet "Redaktøren".

I en samtale, som vi i nat havde med politiinspektøren, erklærede denne, at han nærede den overbevisning, at udøveren af attentatet ikke havde nogen medskyldig.

Fredo vedblev at stirre på disse ord. De fyldte ham på en gang med tryghed og med tomhed. Man var altså ikke på spor efter ham, men han ville heller ikke få lov til at nyde et martyrium. Han ville kun gennem hele sit liv komme til at bære på en frygtelig hemmelighed.

I det samme hørte han ude på trappen sit navn nævne og drengens gennemtrængende stemme:

"Han er deroppe, jeg har lige været i byen for ham."

To mænd trådte ind. Den ene trak et politiskilt frem og sagde:

"Er det typograf Fredo?"
"Ja."
"Vil De så følge med mig uden at vække nogen opsigt."

11

Politiinspektøren var flyttet ind i et interimistisk kontor.

På hans bord, hvor der ellers kun lå rapporter og en revolver, så der i dag helt festligt ud, idet hele dets store flade var oversået med telegrammer og blomster.

Politiinspektøren, der var det hemmelige politiske politis hårde chef, var en udpræget type med et glatbarberet ansigt og en mund, der altid smilede, mens øjnene vedblev at bevare deres kolde forskende blik.

Politiinspektøren var alene og syntes at være i ualmindelig godt lune, hvad der ytrede sig ved, at han som en bjørn i bur vedblev at gå op og ned ad gulvet, mens han gjorde korte og lange skridt for stadig at træde på de samme steder.

Det bankede på døren, og politidirektøren trådte ind.

Det var en lille mand, der ikke havde noget som helst imponerende over sig, og hvis hele lidt højskuldrede skikkelse syntes at udtrykke tørhed og forsigtighed. Han var i hele sin fremtræden en absolut modsætning til sin underordnede, der med et stærkt temperament og en kraftig fantasi forbandt en sportslig interesse for politifaget og dets spænding.

"Må jeg af hjertet ønske Dem til lykke," sagde politidirektøren og rakte hånden frem. "Det var jo en sand Guds lykke, at det gik som det gik."

"Tak," sagde inspektøren kort, og det var, som om der var lidt foragt i stemmen, "Vorherre havde imidlertid intet med den sag at bestille, så vi kan godt holde ham udenfor."

Med disse ord tog han et brev op af sin inderlomme og rakte det til sin chef.

Denne læste det opmærksomt et par gange igennem.

Politiinspektøren, der efterhånden syntes at blive kendelig nervøs, iagttog opmærksomt sin chefs minespil.

"Hvem er det advarende brev fra," spurgte politidirektøren endelig.

"Fra den mand, der havde påtaget sig at udføre attentatet."

"Og hvem er den mand?"

"Den mand, som selv faldt som offer for det."

"Jeg forstår det endnu ikke rigtigt," sagde politidirektøren usikkert, "men når den person, der har påtaget sig at udføre attentatet, selv er faldet som offer for det, ser De så ikke en højere styrelse?"

"De ved, at jeg er en praktisk mand, der ikke er meget sentimental. Alle disse sympatitilkendegivelser gør mig oprigtig talt lidt flov."

"Hvorfor det? De har dog ærlig fortjent dem, og De må være Forsynet taknemmeligt."

"Det er jeg også," svarede politiinspektøren ikke uden et vist lune, "for så vidt som jeg selv har spillet forsyn."

"Attentatet var vel ikke arrangeret?"

Politiinspektøren nikkede, mens der gik et træk af uvilje over hans chefs ansigt.

"De ved, at jeg sætter stor pris på Deres dygtighed, men undertiden ræddes jeg ligefrem for Dem; det forekommer mig, at Deres snarer og modtræk mod forbrydelserne af og til betænkeligt nærmer sig forbrydelserne selv."

"Hvad skal man sige," svarede politiinspektøren og trak på skuldrene. Han syntes snarere at være smigret end fornærmet

over sin foresattes ord. "Hvis man ikke tænker og føler i takt med forbryderne, så er man ingen født politimand."

"Men De burde ikke have holdt mig udenfor sagen. Hvorledes havde De ordnet Dem med manden?"

"Jeg udstedte en anvisning uden navn på de hemmelige fonds, det var et ihændehaverpapir, som først kunne hæves, når attentatet var fuldbyrdet. Jeg tilkendegav endvidere manden, at jeg til enhver tid ville erklære, at jeg hverken direkte eller indirekte, hverken privat eller offentligt havde stået i nogen som helst forbindelse med ham."

"Hvorfra kendte De ham?"

"Han havde været mig behjælpelig med udgivelsen af et kvasi-anarkistblad, der hed *Brandfakkelen*, og som jeg lod støtte."

"Det har De også indladt Dem på?"

"Ja, hvad skal man sige! Situationen var i øjeblikket ganske uholdbar. Forslaget om udvidelse af politistyrken og skærpet straf for angreb på samfundet og øvrigheden ville ikke vinde anklang i den lovgivende forsamling. Hvis det ikke blev vedtaget, kunne jeg ikke påtage mig at våge over borgernes sikkerhed. Jeg måtte have et attentat, for at de vaklende kunne få øjnene op. Jeg handlede i den højere sags interesse."

"Men midlet!"

"Praktisk set er midlet tilladeligt, når det bruges med forstand. Man må selv lægge grødomslag på bylden, når man vil have den til at trække til. Vi er nødt til at have hele bevægelsen op i dagslyset for at kunne slå den ned."

Politidirektøren så næsten sky på sin underordnede, der talte med en fanatisk overbevisning, som om han stod på en

valgtribune.

"Det er et farligt dobbeltspil, De har drevet, og det kunne let have kompromitteret os. Det er en meget betænkelig sag for politiet at sætte forbrydelsens spirer i mistbænk."

"Men nu er det jo gået godt."

"Det må vi håbe. Men sker der alligevel noget uforudset, er ansvaret Deres. Jeg vasker mine hænder."

"Selvfølgelig! Jeg er selv mand for at bære det."

"Nå! Men har attentatet nu også udøvet den tilsigtede virkning?"

"Fuldkommen! Jeg var for et par timer siden henne i den lovgivende forsamling, og der forsikrede man mig, at der var sikkerhed for, at lovforslaget ville blive gennemført i hele sin strenghed."

"Var der ingen, der nærede mistanke til attentatets ægthed?"

"Så vidt jeg forstod; nej! Et medlem ytrede, og ytringen syntes at falde i god jord, at politiet nok kunne leje folk, der udførte et attentat og flygtede, men at det næppe kunne leje folk til at blive på pladsen. Ja, det er det gode ved sandheden, at den undertiden kan se usandsynlig ud," sagde politiinspektøren smilende.

Det var, som om politiets chef ikke syntes rigtig om denne udtalelse fra sin mægtige underordnede, i hvis sager han kun nødigt blandede sig. Imidlertid vedblev han:

"Det vil efter mit skøn nu være heldigt, om ingen anden blandes ind i affæren. Man bør holde fast ved, at gerningsmanden ikke har haft nogen medskyldig, og det vil måske endog være heldigt at gøre det mest mulige for at

udviske eventuelle uheldige virkninger af attentatets forberedelse."

"Som De vil. Det er i øvrigt også min mening," sagde politiinspektøren og nikkede.

"Så snart loven er vedtaget, må De love mig ikke mere at foretage sådanne eksperimenter. Helt billige er de jo heller ikke, men det får være, når de ad omveje fremmer borgernes sikkerhed. Derimod nærer jeg en sikker forventning om, at De med den hårde hånd, de har, vil benytte det nye, stærke våben til at slå ned for fode på de virkelig skyldige. Øje for øje og tand for tand, det er vistnok den eneste virksomme fremgangsmåde overfor de forblindede mennesker."

Politiinspektøren bukkede og fulgte sin chef til døren. Hans nervøsitet havde nu fuldstændig fortaget sig og var veget for et udmærket humør, der strålede ud af hans kraftige, energiske skikkelse med de hurtige, spillende øjne. Det var åbenbart, at han havde været ikke så lidt ængstelig for, hvad hans høje chef ville sige til det dristige eksperiment, over hvilket han nu følte en glæde, der var beslægtet med den, som forbryderen føler efter at have gjort et dristigt kup.

Opdagelsespolitiets chef tændte sig en cigar, et af de sikreste tegn på, at han følte det bedste velvære.

Han ringede og ordonnansen trådte ind.

"Er der nogen i forværelset?"

"Ja, to mænd, der ønsker at tale med Dem, men som ikke vil sige deres ærinde, og så typografen Fredo, som politiinspektøren havde givet ordre til at hente."

"Det er godt. Lad først de to mænd komme ind, derefter typografen. I øvrigt vil jeg ikke tale med flere i dag."

Ordonnansen slog hælene sammen og gjorde honnør. Så forlod han værelset, og lidt efter trådte Obersten ind, ledsaget af den mægtige tugthussmed, der holdt sig lidt i baggrunden.

Politiinspektøren, der et øjeblik havde grebet ind under blomsterne og holdt om sin revolvers kolbe, slap den straks, og noget, der lignede et smil, gled over hans ansigt.

"Hvad vil De her, mine herrer?"

Obersten gik langsomt og besværligt støttet til stokken hen mod skrivebordet og sagde:

"Deres Højvelbårenhed kender mig vel ikke."

"Jo, jeg skulle næsten tro det. Jeg erindrer nok den tid, De stod på barrikaderne."

"Man bliver jo ældre og fornuftigere med årene."

"Hvad mener De med det?"

"Jeg mener, at vi to ligesom har haft en lille finger med i spillet og derfor gerne ville have, hvad der kunne tilkomme os, nu da alt er gået som det skulle."

"De taler i gåder, min gode mand, hvad er det, De mener?"

"Jeg mener, at vi vidste jo nok, at Redaktøren skulle have en erkendtlighed, hvis attentatet lykkedes."

"Hvoraf vidste De det?"

"Han havde jo vist os anvisningen."

"Hvad for en anvisning? Kan De vise mig, hvad De mener?"

"Nej, han havde den jo på sig, så den er vel røget i luften sammen med ham selv."

Politiinspektøren drejede ansigtet bort for at skjule et triumferende smil, så vendte han sig atter om med sin strengeste mine og sagde med tordenrøst:

"Hvad pokker er det, De kommer her og siger? Har I to været medskyldige i dette attentat, der kun ved et Guds under ikke har krævet uskyldige menneskeliv, så skal I blive sat fast og straffet efter lovens fulde strenghed. Og har I været dumme nok til at tro, at I spillede politispioner, så gå hen og fortæl det til alt det pak, som holder til i jeres knejpe, og som selv vil bombardere jer ud af den med rådne æg. Jeg kender ikke noget hverken til jer eller til jeres fiksfakserier. Men det siger jeg jer en gang for alle, at kommer I nogensinde mere på min vej, så bliver I begge to sat fast og bulen lukket. Om kun et par uger så vil enhver mand, der en gang har været deporteret, ikke mere have nogen ret, men kan udvises øjeblikkelig. Forstår I mig? Farvel!"

Smeden var allerede helt henne ved døren, mens Obersten besværligt fulgte efter, støttet til sin stok.

De var så fortumlede, at de var lige ved at falde over hinanden, idet de gik ud gennem døren, og de kastede et forvirret blik på Fredo, der i det samme førtes ind.

Den unge typograf var bleg og sønderknust. Hans blik var tomt og forstyrret. Politiinspektøren gav ordre til, at han ville være alene med Fredo. Han betragtede ham med synlig interesse, idet han med en håndbevægelse betydede ham, at han skulle tage plads.

12

Da Fredo skælvende over hele kroppen havde sat sig på kanten af en stol, sagde politiinspektøren:

"Først vil jeg bede Dem være ganske rolig, at have fuld tillid til mig i Deres svar og ikke svare på mere, end jeg spørger Dem om. Navnlig det sidste vil jeg lægge Dem indtrængende på sinde. Dette er intet forhør, og jeg ønsker ingen tilståelse af nogen art."

Fredo så forbavset op på politiinspektøren. Strenge ord ville i dette øjeblik have knust ham og fået ham til uforbeholdent at sige alt, for han ønskede ikke at gå fra sin gerning. Men disse mærkelige, kattevenlige ord skærpede pludselig hans mistænksomhedsevne og fik hans intelligens til at studse og stå på lur. Hans tidligere sløve og tomme blik fæstede sig med nysgerrig opmærksomhed på det hemmelige politis chef.

Inspektøren forstod straks, hvad der foregik i Fredo. Også ham var situationen fremmed, så fremmed, at han næsten var nær ved at smile, som man smiler af alt besynderligt. Han vedblev imidlertid i samme tone:

"Jeg beder Dem være overbevist om, at det ikke er nogen snare, jeg lægger for Dem. Jeg forstår fuldt vel, at det er vanskeligt for Dem at begribe dette, og jeg føler hos mig selv bristende evne til at overbevise Dem. Jeg antager imidlertid, at Deres egen intelligens vil sige Dem, at der i hvert fald intet er forlist ved, at De under denne samtale ikke lader Dem henrive til noget ord, der tvinger mig som politimand til at sætte Dem under anholdelse."

Fredo betragtede med stigende forbavselse politimanden, der fortsatte den ejendommelige konversation, for med dette ord måtte man efter tonen karakterisere hans udtryksmåde. Han vedblev:

"De har følt Dem draget af anarkisterne, og De er blevet spundet ind i deres net. Det ved jeg, og det behøver De ikke at fortælle mig. Hvad jeg ønsker at vide, er: hvilken begivenhed bestemte Dem til at slå følge med den farlige mand, der nu er faldet på sine egne gerninger?"

Fredo overvejede et øjeblik. Hvis han forklarede sit forhold til Redaktøren, ville han straks kunne arresteres som hans medskyldige. Det var altså en fælde, og i en fælde ville han ikke gå.

Han ville enten aflægge uforbeholden tilståelse og tage martyriet, eller han ville forsvare sig. Han besluttede sig derfor til at gribe offensiven og sagde:

"Det bliver politiinspektørens egen sag at bevise mit forhold til den mand, der udøvede attentatet."

Politiinspektøren smilede, som man smiler af et ufornuftigt barn og sagde i en stadig blid og overbærende tone:

"Det er forkert af Dem ikke at tage mod den udstrakte hånd, der kun vil Deres vel. Beviserne kunne jeg let føre, hvis jeg ville, og jeg behøvede sandelig ikke at sidde her og anstrenge mig for at få materiale til en arrestordre imod Dem. Den kan jeg udstede med det samme, dertil er det selskab, i hvilket De i den sidste tid har bevæget Dem, mere end tilstrækkelig kompromitterende."

"Jeg forstår slet ikke, hvor politiinspektøren vil hen," sagde Fredo usikkert.

Politiinspektøren rejste sig og lagde næsten fortroligt sin hånd på Fredos skulder. Så sagde han:

"Unge mand! Hav tillid til mig. Svar mig blot på det ene spørgsmål, og jeg skal ikke trænge stærkere ind på Dem: hvad har man sagt til Dem om mig for at hidse Dem op mod mig?"

Fredo vidste ikke selv, om det var den uimodståelige trang til at tale eller modbydeligheden ved at føle denne mands kærtegn, der lagde ham ordene på læberne, men han rejste sig med blodet bankende i kinderne og sagde:

"Den mand, der nu ikke er mere, har vist mig de frygtelige mærker af Deres mishandlinger. Derfor var det, at jeg – – –"

"Stille! Ikke et ord mere. Husk, hvad jeg har sagt Dem. Hvad De der udtalte, var alt, hvad jeg ønskede at vide."

Politiinspektøren stillede sig atter hen ved skrivebordet, og idet han højtideligt rakte den ene hånd i vejret næsten som til ed, sagde han:

"Jeg sværger Dem herved til, at jeg aldrig nogensinde eller på nogen måde har mishandlet den mand, De taler om. Jeg sværger Dem det til ved den Almægtige, der er over os alle. Tror De mig så?"

Fredo var tavs. Hans øjne hvilede store og brændende på politiinspektøren, og han nikkede uvilkårligt som til bekræftelse.

"Godt!" sagde politiinspektøren. "Mere forlanger jeg ikke. Jeg har kun villet forvisse mig om, at De er en mand, der ved løgnagtige foregivender er blevet lokket til at betræde en vej, der er lige så farefuld for samfundet som for Dem selv. Jeg ønsker derfor ikke at føre Dem i ulykke, men at afsløre Dem bedraget og føre Dem tilbage på sandhedens og rettens vej."

"Men hvad vil De dog med mig?" spurgte Fredo fortumlet.

"Jeg vil atter gøre Dem til en god og loyal borger, der forstår, at samfundet så langt fra at ville være de fortryktes og underkuedes bøddel netop stiller sig som sin første opgave at være deres forsvarer og beskytter."

Fredos ansigt antog atter et tvivlende og mistroisk udtryk.

Politiinspektøren fortsatte med varme:

"Kære ven, hvad er det, der til en begyndelse har bibragt Dem de anarkistiske idéer, der heldigvis endnu ikke, som det synes, har drevet Dem til at blive forbryder."

Fredo ville svare, men politiinspektøren standsede ham med en håndbevægelse og fortsatte:

"Er det ikke først og fremmest den nød, De så omkring dem, og det, at De ikke selv kunne skaffe brødet til Dem og Deres?"

Fredo nikkede.

"Det tænkte jeg nok. Tror De ikke, det samme piner os mere end noget andet? Vi ved så såre godt, at det først og fremmest gælder om at hæve forbrydelsens årsag, inden det er for sent, men i reglen står vi selv magtesløse overfor opgaven. Men aldrig føler vi os lykkeligere, end når vi kan gribe ind i et enkelt heldigt tilfælde. Og overfor et sådant står vi her. Hvad er Deres profession?"

"Jeg er typograf."

"Vel, det tænkte jeg nok. Deres fag giver os adskillige rekrutter. Vi har selv et temmelig stort trykkeri, hvorfra vore efterretninger udseendes. Jeg skal skaffe Dem en god, fast, vellønnet plads, som De allerede kan tiltræde i morgen. Bliv så en jævn, fornuftig arbejder, der på hæderlig vis ernærer Dem og Deres, og slå alle overspændte griller af hovedet. Tro mig, De vil

stå Dem bedst derved. De er ikke skabt til at reformere samfundet, skønt De måske selv tror det. Nej, samfundet er for stærkt og De for svag."

Et par store tårer trillede ned over Fredos kinder.

"Er det virkelig Deres mening, hr. politiinspektør, hvad De der siger?"

"Jeg er ikke en mand, der spøger. Kom De i morgen, så skal De straks blive sat i arbejde. Afhold Dem fra Deres tidligere slette omgang – jeg tilføjer, at De vil blive sat under opsyn. Pas Deres sager som en hæderlig familiefader, og vi to taler aldrig mere om, hvad der er sket."

Som en drukken mand tumlede Fredo ud fra politikontoret, mens Obersten og Smeden, der havde taget stade i en nærliggende restauration for at følge begivenhedernes gang, i den højeste forbavselse stirrede efter ham.

13

Det syntes, som om lykken atter var kommet til huse hos Fredo og Alma.

Fredo havde fået det *faste* arbejde, der altid for Alma havde stået som toppunktet af lykke, og som også Fredo kun havde bagtalt, som man bagtaler den kvinde, til hvem man nærer en håbløs kærlighed.

Hver lørdag bragte Fredo hele fortjenesten hjem. Der manglede aldrig mere end et lille beløb, for hvilket han købte en eller anden genstand til huset eller en bagatel til barnet.

For barnet, der var kommet til verden under så fortvivlede forhold, og som han næppe havde skænket en tanke i den tid, Alma med ængstelse bar det under sit hjerte, fyldte ham nu helt. Det havde i forbindelse med de bedre økonomiske forhold atter knyttet ham nær til hjemmet.

I dette herskede der nu orden og properhed. De mange aviser og skrifter, der tidligere flød omkring i det altid hemmelighedsfuldt lukkede bibliotek, var fejet ud, og rummet, hvis skrå vægge nu var behængt med alle slags billeder fra sø og skov, havde fået en egenartet hygge.

Om aftenen flyttede familien ofte herind, og mens Fredo læste i allehånde historiske bøger, som han fik fra trykkeriets bibliotek, var Alma beskæftiget med hattepynt, et arbejde, der virkede langt mere venligt og tiltalende i hjemmet end den tilsmudsende cigarrulning.

Inden drengen, der nu var et år, blev bragt til sengs, skulle han altid bæres ind for at give faderen et kys, og Fredo, hvis varme gemyt til stadighed skulle have et afløb for sine følelser,

kunne da blive ved at kærtegne ham så længe og så voldsomt, at moderen næsten med magt måtte tage den lille fra ham.

Det var en aften, da Alma som sædvanlig havde bragt drengen til sengs og atter trådte ind i biblioteket, at hun kastede et skjult, forbavset blik på Fredo, der sad i sin store stol tæt under lampen.

Dens lys faldt på en af de små guldsnittede bøger, som Fredo havde bragt med hjem i forlovelsestiden, og i hvis læsning han nu var helt fordybet. Alma satte sig ganske stille ned for ikke at forstyrre ham. Fredo sad længe og vendte det ene blad efter det andet i den lille bog. Endelig så han op. Hans blik mødte Almas, der hvilede på ham.

"Har du stadig læst i de bøger i de år?"

"Ja!" svarede hun i en tone, der næsten var undskyldende.

"Der er mange gode og smukke tanker i dem," sagde Fredo i en ejendommelig blid tone. "Man er sikkert lykkeligst, når man kan vedblive at tro på dem."

"Kan du ikke det mere, Fredo?"

"Kære Alma, når man tidligt er løbet fra hjemmet og har strejfet viden om, indtil man atter søger nøgen tilbage til den fædrene arne, så hjælper det ikke, at man finder sine gamle konfirmationsklæder. Man er vokset fra dem, og de kan ikke mere beskytte en mod kulden."

Alma så på ham med et hjælpeløst udtryk. Nu forstod hun igen ikke, hvad han sagde. Hun nøjedes derfor med det mere praktiske spørgsmål:

"Har du da ikke mere noget imod, at jeg besøger kirken?"

"Nej, selvfølgelig har jeg intet imod det, lille Alma. Enhver må handle efter sin tro. Jeg mente en gang, at jeg havde en, der var

større og bedre end den, jeg havde lært som barn, og jeg håbede i tiden at kunne modne dig til at forstå den. Jeg troede, man kunne nå frem gennem ødelæggelse; nu har jeg forstået, at man kun kan nå frem ved at bygge op og udbedre. Vi har ikke lov til at tage noget fra et andet menneske, når vi ikke kan yde ham noget bedre i stedet. Vi har ikke lov til at give stene for brød. Alt her i verden er en stor udvikling. Bryder vi ind i den med vold, så hæmmer vi den kun i dens fart. Et øjeblik kan det synes, som om vi gik stærkere fremad, men så kommer der standsning eller tilbagegang, fordi mekanismen er kommet i uorden. Jeg tror først, man ret forstår det, den dag man selv får børn og selv er blevet et bindeled mellem fortid og fremtid. Hjemmene er samfundslegemernes celler, og i hver af dem må udviklingen foregå, for at helheden skal kunne forme sig harmonisk."

"Når du taler således, Fredo, minder du mig om den tid i vore forlovelsesdage, da du skrev dine dejlige digte til mig og læste dem op for mig."

Fredo blev tankefuld.

"Ja, det er netop sagen, Alma. Jeg er en digternatur, jeg er alt for meget digter til at færdes mellem menneskene. Jeg er for godtroende, og de er for meget beregnende. Jeg giver mig hen i enhver stemning. Jeg er god i medgang, men ond i modgang. Jeg skulle aldrig have vovet mig ud i livet, men levet i mig selv."

"Men nu er vi jo lykkelige."

Måske! Men der er stadig mange tanker, der strides i mig. Snart synes jeg, at verden er lys og skøn, og at alle mennesker er så gode, snart synes jeg, at den er mørk og grum, og at alle mennesker er onde. Skal man elske dem, eller skal man hade dem, skal man slide møjsommeligt med på helheden, eller skal

man sparke hælen i hele myretuen for at lære de små kryb ved store farer, at de alle er lige? Dog, hvor skal jeg kunne forklare dig det, Alma. Det forstår kun den, der har udviklet sig i spring. Der kan være en berusende frisk glæde ved at have fundet sandheden i en ny overbevisning. Men det varer aldrig længe, før der kommer en fortvivlet bitterhed ved tanken om, at man altså tidligere har levet på en løgn og spildt den tid af sit liv. Vore overbevisninger er vore herrer, og jo flere af dem vi tjener, desto stærkere kommer vi til den erkendelse, at de er tyranner alle til hobe, at den herre, vi har sveget, forfølger os med sit had, og den nye herre, vi har knyttet os til, møder os med mistænksomhedens kulde.

Bliv trofast i den mening, du har, Alma. Den rummer også nok til, at din enfold kan leve på den og stadig i den finde ny trøst og nye sandheder. Det er en stor mands tanker.

Det menneske er stærkt, der altid har troet og tænkt det samme. Hans arbejde er aldrig spildt, for det stod i en sags tjeneste og førte den kortere eller længere frem. Vi, der skiftede standpunkter, vi fremmede kun stilstanden. Hver gang vi havde rykket en sten et stykke frem, så slæbte vi den lige så møjsommelig tilbage på samme plads. Lær dit barn at tjene en sag, hvis du tror, at den er god, så vil det også af dit eksempel lære trofasthed mod den anskuelse, som det selv en gang måtte danne sig, når det bliver voksen."

Alma rejste sig og strøg ligesom i gamle dage Fredo over håret, idet hun sagde:

"Jeg forstår dig ikke fuldt ud, men det er, som om der er selvbebrejdelse og bange anelser i dine ord."

"Det er der også, Alma. Jeg føler det som en sikker anelse, at jeg en dag før eller senere vil komme til at stå ansigt til ansigt med min fortid, at jeg ikke vil kunne se den i øjnene, og at den måske vil slå mig ned som en fej forræder."

14

Det syntes næsten, som om Fredo atter havde fået befriet sig for sine bange anelser. Han kom så glad og fornøjet dampende på sin lille pibe fra sit arbejde for at begive sig hjem. Han nynnede småt hen for sig, mens han gik, og hans hele udseende tydede på, at han var en mand, der i alle måder befandt sig vel og havde ligevægt i sindet.

Pludselig mærkede han, at en slog ham på skulderen. Han vendte sig om og så bogbinderens ansigt, der var blevet mere magert og indfaldent end tidligere, men som i øvrigt ikke havde forandret sig stort.

Fredos første indskydelse var at gå videre og lade, som om han slet ikke kendte ham. Han havde jo afbrudt al forbindelse med de folk, og han havde givet politiinspektøren løfte om, at sådan skulle det også blive i fremtiden.

Der var imidlertid en ejendommelig bestemthed i bogbinderens stemme, da han sagde:

"Følg med! Jeg må tale med dig."

Fredo kunne ikke modstå. Han vidste ikke, om grunden var nysgerrighed eller gammel kammeratskabsfølelse, men i hvert fald, han fulgte ham.

De kom ned i en sidegade, og bogbinderen gik ind i en lille café. Bag disken stod en stor, rødmosset mand i skjorteærmer. Rundt om ved småborde sad folk og spillede kort, mens de dampede på deres små piber, så at røgen lå i tætte skyer over lokalet. Ved et bord var et par fulde folk kommet i klammeri med hinanden og slog i bordet, så det dundrede efter. Lidt efter blev de atter gode venner, omfavnede hinanden og drak forlig,

mens de diskuterede videre med tyk stemme. Den ene af dem havde et højt uhyggeligt ansigt med blodskudte øjne, der ofte med et spejdende blik fo'r om i lokalet.

Fredo syntes et øjeblik, at han havde set ham, men han erindrede ikke hvor. Han følte imidlertid en uhyggelig fornemmelse ved at skulle tage plads i denne knejpe. Idet han tænkte på sit lille hyggelige hjem, spurgte han forbavset sig selv, hvorledes det var muligt, at han aften efter aften havde kunnet forslå tiden til langt ud på natten i sådanne lokaler, mens han debatterede den store sag.

Bogbinderen trak ham med hen i et hjørne af skænkestuen.

"Hvad vil du ha'?"

"Jeg drikker ikke noget."

"Sikke noget snak, noget må du nyde."

"Lad mig så få en sodavand."

"Skal du ikke have noget i?"

"Nej!"

"Det var som pokker. Lad os så få en sodavand, vært, og en cognac til mig."

"Javel," svarede den store, rødmossede vært, som fik travlt bag disken, idet han med foden stødte til en stor hund, der lad rejste sig og gabede, idet den rystede sig.

"Fredo," sagde bogbinderen, "denne gang er det min tur."

"Hvad mener du?"

"Denne gang er dåden tilfaldet mig. Efter at den nye lov er blevet vedtaget, har denne forbandede chef for opdagelsespolitiet ikke bestilt andet end at forfølge og pine uskyldige. Hver dag foretages nye arrestationer af folk på det

løseste grundlag, og de dømmes til de hårdeste straffe på den mindste mistanke."

"Er det Obersten og Smeden, der atter har truffet afgørelsen?"

"Nej, med dem har jeg ikke mere noget at skaffe. Jeg stoler ikke længere på dem. Efter at Redaktøren var faldet som offer for jeres attentat, syntes det, som om de spillede under dække med politiet. Nej, vi er nogle unge mænd, der har slået os sammen i den såkaldte 'Røde Klub'. Vi er alle sammen ærlige og begejstrede anarkister, og skulle attentatet mislykkes for mig, så er der en anden, der straks træder i mit sted, indtil vi har fået hævn over undertrykkeren."

"Hvornår skal attentatet foregå?"

"Hys," sagde bogbinderen og så sig forsigtigt omkring, "den fyr derhenne" – han lod et sekund blikket strejfe den vilde mand med de blodskudte øjne – "er jeg ikke helt sikker på. Jeg har set ham oppe i tugthuset, og jeg har ham mistænkt for at være politispion. Han gør nok indtryk af at være fuld, men jeg tror, det er komedie, han spiller, for bedre at kunne lytte til samtalerne rundt om. I øvrigt," tilføjede bogbinderen og lod sin stemme synke ned næsten til en hvisken, "skal attentatet finde sted den 27., den dag, da fyrsteparret holder sit indtog. Vil du give mig en håndsrækning, hvis det skulle være nødvendigt?"

Fredo sad tavs. Han vidste ikke, hvad han skulle svare. Han ville ikke støde den andens tillid fra sig, og han ville ikke give ham et tilsagn af nogen art. Han sagde derfor undvigende:

"Du ved jo, at det er skik, at hver handler på sit ansvar, og at det er heldigt, når der er så få indviede som muligt. Desuden har jeg jo allerede gjort min pligt."

"Det kan der være noget i," sagde bogbinderen i en stadig sagte tone. "Når man en gang har prøvet den slags ting og er sluppet fra det, er man måske ikke så forlegen for at vove pelsen en gang til."

"Måske," sagde Fredo, "men sig mig forresten: hvor skal attentatet foregå? Jeg vil intet love dig med hensyn til min optræden, men hvis du ser mig i nærheden af dig, så tag ingen notits af mig, men lad mig handle, som jeg efter omstændighederne finder det mest praktisk."

"Javel," sagde bogbinderen og tilføjede i en næsten uhørlig tone: "Attentatet skal foregå på Dronningens Bro."

Derefter kaldte han på værten og skyndte sig at betale. Da det var sket, trykkede han hastigt Fredo i hånden og forsvandt ned ad gaden. Hans væsen var nervøst og hastigt og det var ligesom han lig en kong Midas havde haft trang til at hviske sin frygtelige hemmelighed i sivene.

Fredo blev stående og stirrede tankefuldt efter ham. For første gang mærkede han, at hans karakter var svag og ubeslutsom. Når han tidligere var drevet frem af en bestemt stemning, så havde han været rask nok til at følge den, og han havde troet, at dette var styrke. Men nu da forskellige stemninger havde grebet ham, så havde han ikke kraft til at træffe valget rent og klart.

Det naturlige ville være at melde bogbinderen og forhindre attentatet, inden det var for sent. Men det var angiveri, og det ville være ham umuligt at gøre det.

På den anden side måtte han forhindre et attentat på den mand, der kun havde gjort ham godt.

Men hvordan? Den sag måtte nøje overvejes.

Han ville lige til at fortsætte sin vej, da fyren fra caféen strøg tæt forbi ham og sagde:

"Har De vejret noget?"

Fredo så forbavset på ham og sagde:

"Hvad mener De?"

"Tror du ikke, jeg kender dig," sagde den anden i en hånlig tone. "Det var jo dig, der var med til at lave attentatet sammen med Redaktøren, og som jeg var lige ved at arrestere nede i trykkeriet. Det var en slem vildmand. Men nu er du jo kommet op til os, ikke? Er du ikke ansat i polititrykkeriet? Nå, så har du vel lidt nebengeschäft ved siden af. Enhver er jo tyv i sin næring."

"Jeg har ikke noget at bestille med den mand, jeg var sammen med, og jeg gør ikke spiontjeneste," sagde Fredo vredt.

"Nå ikke det!" sagde opdageren og fikserede ham skarpt. "De har måske ikke helt fået druknet den gamle Adam. Men jeg skal dog lade et ord falde på politistationen om det selskab, De bevæger Dem i."

Dermed drev han af.

15

Hele byen var i festdragt. Fra alle huse vajede flag. Mange steder var der spændt bannere og dekorationer over gaden, og på facaderne var anbragt store våbenskjolde med navnetræk. På de åbne pladser var rejst æresporte, og ved foden af dem stod de festklædte deputationer, der skulle hilse det høje par velkommen.

Den regerende fyrste og hans unge nyformælede hustru skulle holde deres indtog. Glade og feststemte bølgede folkeskarerne gennem gaderne. Det var søndag, og hele byen var på benene. Der var givet ordre til politiet om at fare så lempeligt frem mod publikum som muligt for ikke at forstyrre den loyale befolknings glæde.

Betjentene prøvede, så godt det lod sig gøre, at trænge folk tilbage til fortovslinjen. Men der skete stadig brud på kordonen under glade hurraråb.

Tiden for indtoget nærmede sig. Fredo pressede sig ængstelig og nervøs gennem trængslen ned til Dronningens Bro, der forbandt den indre by med den holm, på hvilken slottet lå.

Hans sindstilstand svingede stadig i forskellige stemninger. Snart foregøglede han sig, at der ville forefalde et forfærdeligt attentat, snart slog han atter det hele hen i det rene fantasi. Det var måske kun praleri af bogbinderen, der havde forsøgt at ville gøre sig interessant. Sligt var et ikke ualmindeligt tilfælde mellem anarkister.

Men efterhånden som tidspunktet for indtoget nærmede sig, blev han dog mere og mere ophidset og nervøs. Tænk, om det

virkelig var alvor, tænk, om det blev ham, der kom til at bære ansvaret for et nyt og måske blodigt attentat på den mand, der havde skånet ham. Dog, hvorledes skulle dette attentat finde sted?

Fredo var nået ned til Dronningens Bro. Han lod blikket glide spejdende omkring i den forholdsvis tynde række af mennesker, der havde fået lov til at tage plads på de to højereliggende fortove, der løb på hver side af kørebanen.

Der i forreste række stod bogbinderen. Fredo kendte ham straks, skønt det var tydeligt, at den anden havde gjort et eller andet for at gøre sig ukendelig. Hvori hans travestering bestod, kunne Fredo i øjeblikket ikke ret gøre sig rede for. Havde han fået mere skæg, eller havde han forandret sit hårs frisure eller sin dragt? Måske alle tre dele, men Fredo var intet øjeblik i tvivl om, at det var bogbinderen, som stod der; hans underlig kantede, magre figur var ikke til at tage fejl af.

Fredo følte feber i blodet. Så var det dog måske alligevel alvor!

Bogbinderen kastede i det samme et spejdende blik omkring sig. Det traf Fredo, og det var, som om der kom et forstående blink i det, mens han nikkede med sit dødblege ansigt.

Nej, dette måtte forhindres! Fredo tog en kraftig beslutning. Han ville give en af betjentene et vink og pålægge ham at passe på bogbinderen, indtil toget var passeret. Med vildt stirrende øjne kastede han sig fremefter og brød afspærringen. I det samme blev han grebet kraftigt i armen og holdt tilbage. Han vendte sig forbavset om og så op. Det var den civile opdagelsesbetjent, der havde tiltalt ham forleden, da han forlod caféen.

"Rør Dem ikke af stedet!" sagde politimanden i en truende og myndig tone. "Bliv stående ved siden af mig, til toget er passeret forbi. Jeg har iagttaget Dem lige fra det øjeblik, da De i morges gik hjemmefra, og jeg har set, hvorledes De er flakket omkring uden rast eller ro fra sted til sted. De er anholdt. Deres forhold skal blive undersøgt senere. Foreløbig rører De Dem ikke af pletten og siger ikke et ord. Har De forstået mig?"

"Slip mig for Guds skyld, eller der sker en ulykke!" udbrød Fredo, idet han søgte at rive sig løs fra politimandens faste tag og at styrte sig hen mod bogbinderen.

I det samme lød der imidlertid et kraftigt:

"Tilbage!"

Det var politiet, der ryddede kørebanen. En lille mørk kupé kom strygende i fuld fart. Betjentene gjorde honnør. De kendte så godt køretøjet, i hvilket opdagelsespolitiets chef altid fo'r i forvejen ved sådanne lejligheder.

Da vognen var nået midt på broen, hørte man et forfærdeligt brag. Hestene stejlede, kusken udstødte et brøl, og splinter og glasskår spredtes til alle sider, mens publikum skreg op i forfærdelse. De forvirrede lyde blandede sig med hurraråbene, der nu lød tæt ved, og som voksede og voksede som en stormvind, der farer hastigt frem.

Alle var som lammede af rædsel. Ikke en hånd rørte sig. Kun Fredo, der var voksgul i ansigtet, syntes at have bevaret sin ro og forståelsen af, hvad der var sket. Han så bogbinderen forlade sin plads og med hævet hånd styrte lige mod kareten, i hvilken det unge par sad uden beskyttelse, dækket med blomster og hilsende med smil til alle sider.

Med et voldsomt ryk rev Fredo sig løs. Han kastede sig over bogbinderen og fravristede ham den lille bombe, som han holdt i hånden.

"Plads! Plads!" råbte han.

Publikum og betjente tumlede forvirrede mellem hinanden. Fredo sprang op på fortovet og kastede bomben med kraft over rækværket ud i vandet, hvor den eksploderede med et brag mod nogle mudderpramme.

Den ny eksplosion vendte alle blikke i retning af Fredo.

"Grib ham! Arrester ham!" råbte man fra alle sider og pegede på Fredo. "Det er ham, der har kastet bomben."

Folk trængte sig tæt ind på ham og trykkede ham op mod broens bækværk. Knyttede næver og stokke haglede med slag ned over ham. Hans hat var revet af, og hans tøj hang i pjalter, da en halv snes betjente pludselig begyndte at kaste folk til side og at drive dem tilbage med dragne stave.

Endelig havde man fået dannet en ryddet halvcirkel om Fredo, der stod med lasede klæder og blodet drivende ned over ansigtet. Opdageren fo'r bleg og åndeløs ind i kredsen og råbte med høj stemme:

"Gør ham ikke noget, det er ham, der har reddet fyrsteparret!"

Publikums stemning vendte sig øjeblikkelig. Man råbte hurra og trængte på for at få lov til at trykke hans hænder.

På kørebanen var de fyrstelige vogne standsede, tæt indesluttede som i en levende vold af betjente og husarer. Det høje par sad blegt og ængsteligt uden ret at vide, hvad der gik for sig.

Bogbinderen, der var sluppet ind i stimlen, førte med voldsom kraft et slag mod en af betjentenes hoved, så hjelmen faldt af og konstablen tumlede til side.

Så sprang han ind i kredsen lige mod Fredo, og idet han trak et langt, spidst instrument, stødte han det lige i hjertet på ham med det ene ord:

"Forræder!"

Derefter vendte han sig mod politiet og råbte, mens hans øjne syntes at gløde:

"Leve anarkiet!"

16

En voldsom strid havde stået mellem publikum og politiet, efter at råbet: "Leve anarkiet!" havde lydt og yderligere havde ophidset mængden. Man ville med magt rive bogbinderen fra betjentene, der havde slået en tæt kreds omkring ham. Endelig havde man fået anarkisten bragt ind i et nærliggende hus, hvis port nu var lukket og bevogtet.

På broen lå der fuldt af hatte, stokke og tøjlaser. Mængden var jublende fulgt efter prinsens og prinsessens vogn. Hurtigt som båret på vinger var rygtet om attentatet ilet i forvejen. En alt overdøvende jubel hørtes fra menneskehavet. Hurraråbene brusede, og lommetørklæderne viftede som tusinder af hvide, flagrende duer over den tætpakkede menneskemængdes hoveder. Alle drog til slotspladsen, der snart var fyldt af et højtråbende, demonstrerende mylder, der forlangte at se tronfølgeren og hans brud.

Gang efter gang måtte parret vise sig på altanen. Prinsen hilste militærisk og takkede med en håndbevægelse. Prinsessen var så bleg, at man næsten frygtede, at hun skulle falde i afmagt af sindsbevægelse.

"Sikken en måde at byde en vordende dronning velkommen i hendes nye fædreland," udbrød en borgermand indigneret. Hans udtalelse vandt genklang, og hurraråbene fornyede sig atter.

Politiinspektøren var imidlertid foreløbig bragt ind i en butik. Han var så lidende, at det ville være håbløst at prøve på at flytte ham. De læger, der var ilet til, havde opgivet ethvert forsøg på at udrette andet og mere end at lindre hans lidelser i

de korte minutter, han endnu havde tilbage. Politiinspektøren var blevet lagt ind på en sofa i kontoret bag forretningen. Han lå bleg og åndede svagt, men han var fuldstændig klar og ved bevidsthed.

"Er det muligt," sagde han, "at jeg kan komme til at tale med morderen, inden jeg dør."

"Han kan godt blive ført gennem baggården inde fra huset ved siden af, uden at det vækker mængdens opmærksomhed."

"Godt! Lad ham så blive ført ind."

Politiinspektøren lukkede derefter øjnene og blev liggende stille, mens han stønnede svagt.

Omtrent ti minutter efter blev døren til kontoret åbnet. Bogbinderen, der havde håndjern på, blev ført ind i værelset mellem to betjente. Politiinspektøren slog øjnene op og betragtede ham.

"Du har ramt sikkert nok," sagde politiinspektøren, "jeg har kun få minutter tilbage."

Der gik et triumferende smil over bogbinderens af fanatisme lysende ansigt, og det så ud, som om han atter ville udstøde et råb.

I det samme slog politiinspektøren selv med hånden det klæde til side, der var lagt om ham. Sofaen svømmede i blod, begge den såredes ben manglede, og underlivet var frygtelig tilredt.

Bogbinderen gjorde et skridt tilbage, mens alle de tilstedeværende rædselsslagne vendte ansigterne bort.

"Hvorfor gjorde du det?"

"Hvorfor mishandlede du så mange, der nu må sukke i fængslerne? Jeg ville, at du selv skulle føle lidelse, og at den, der

kom efter dig, skulle lære at have medfølelse."

"Jeg gjorde kun min pligt."

"Og jeg gjorde min."

"Nå, der er ikke tid til den art snak. Hvem var det, der hidsede dig op til din ugerning?"

"Den, der drev mig frem til dåd, var den mand, som i fjor selv faldt som offer, da han forgæves søgte at udrette det, som nu er lykkedes mig."

"Redaktøren?"

Bogbinderen nikkede.

Der gled et træk, der næsten lignede et ironisk smil over politiinspektørens blege ansigt.

"Ved du, at han var spion og stod i mit sold?"

"Det er løgn!"

"Jeg siger dig, det er sandhed."

"Godt! Lad det så være sandhed. Det er da dig selv, der har ladet den første spire så i mig. Du har leget med ilden og nu har den fortæret dig."

"Ja, der er noget i det," sagde politiinspektøren sagte og nikkede. "Før ham ud."

I det samme trådte politidirektøren hurtigt ind ad døren og ilede hen til den sårede:

"Kære ven! Det er jo forfærdeligt, hvad der er sket."

"Ja, denne gang er det alvor og ikke spøg, sådan som sidst," sagde politiinspektøren med et bittert smil.

"Jeg mener at turde sige, at jeg var uden skyld i de skæbnesvangre dispositioner."

"Ja, vist så, vist så. Skylden var udelukkende min. Jeg anklager heller ikke nogen, og jeg finder det retfærdigt, at det

blev mig, der faldt som offer.

Hvad vi mennesker sår, det skal vi også høste. Det er en god og sund regel. Jeg har sået dragesæd, og der er vokset mord af det, men min hensigt var redelig. Jeg troede, at det var det bedste for samfundet sådan. Jeg ville tænde en lille brand, for at man kunne få øjet op for, hvor mangelfuldt slukningsvæsenet var. Men ilden har taget magten fra mig. Lad det være en lære for min eftermand. Lad ham gå frem med hensynsløshed og kraft, men lad ham altid gå de lige veje, kun de fører til sejr og tilfredsstillelse."

Politiinspektøren var kendelig udmattet. Hans stemme var så sagte, at man næsten ikke kunne høre den, og man mærkede, at han overvældedes af smerterne.

En af lægerne gav ham en kraftig morfinindsprøjtning, og hans matte øjne lyste atter, mens han sagde:

"En trøst er det mig dog, at fyrsteparret blev reddet. Det var jo væsentlig dets sikkerhed, det kom an på, og har jeg ikke udrettet andet godt, så har jeg dog vundet den mand tilbage, som nu blev den frelsende engel, efter at også først han var blevet lokket på de onde veje. Fredo er et godt og skikkeligt menneske, der endnu kan blive til nogen nytte, og det glæder mig, at han nu antagelig vil få en rigelig belønning for sin optræden."

Politidirektøren slog øjnene ned og tav.

"Mener De, at han ikke fortjener nogen belønning, fordi han tidligere har været på den forkerte side?"

"Nej, vist ikke nej!"

"Hvorfor svarer De mig da ikke? Jeg ville gerne bruge min sidste indflydelse til at lægge et godt ord ind for ham."

"Fredo er død," sagde politidirektøren tonløst. Politiinspektørens ansigt mistede sit sidste skær af farve.

"Død," sagde han. "Hvorledes er det gået til? Jeg har kun hørt, at han rev bomben fra morderen og kastede den i vandet."

"Men politiet kunne ikke forhindre, at den mand, der tog Deres liv, også hævnede sig på den, som han kaldte en forræder."

"Stakkels Fredo! Også det har jeg da på min samvittighed. Så kan altså ingen undgå at møde fortiden på sin vej."

Politiinspektøren blev liggende stille i nogen tid. Så rejste han overkroppen og slog ud med armene som til befaling.

"Alle mand på post! ... Væk der! ... Vil De passere! ... Arrester ham! ... Grib ham, grib ham! ... Mord! Mord! Hjælp! Å Gud, å Gud, vær mig en nådig dommer!"

Det sidste ord lød sagte og næsten uforståelige. Politiinspektøren var død, og hans chef lukkede han brustne øjne, mens de tilstedeværende betjente stod tavse og gjorde stram honnør.

17

Fredo lå kold og stiv på sengen, der var stillet ind på gulvet i biblioteket. Ved siden af hans leje sad Alma. Hendes forgrædte øjne havde ophørt med at udgyde tårer. De var nu tørre og brændte som ild, mens hun betragtede den dødes voksblege træk og ligesom automatisk med den ene hånd vedblev at trække vuggen, der stod bagved hende. Tavs og grublende sad hun midt imellem den pludselige død og det spirende liv. Hun forstod slet ikke, hvad det var, som var sket. Stille og næsten forskrækkede var uniformerede mænd kommet bærende med Fredos lig. De havde talt usammenhængende og uforståeligt, så at det havde været hende umuligt at danne sig en forestilling om, hvad der egentlig var hændet. Da endelig en af dem trådte frem og gav hende en besked, der vistnok havde været mere sammenhængende end det, hun hidtil havde hørt, havde hun været så overvældet af sorg og rædsel, at hans ord var gledet hendes øre forbi.

Her havde hun siddet i timevis og grundet.

Hun var kommet i tanker om, hvad Fredo en dag for længe siden havde sagt, mens der næsten var noget profetisk over ham: Vi møder altid før eller senere vor fortid på vor vej. Hvem ved, om den da ikke vil støde en ned som en fej forræder?

Jo mere hun tænkte over disse ord, desto klarere blev det hende, at det var denne fortid, som Fredo havde mødt, og at det var denne fortid, som havde stødt Fredo ned.

Men en fej forræder! Nej, som sådan var han ikke faldet. Hun havde aldrig kunnet følge ham helt eller forstå ham helt. Der var foregået så mange, næsten mystiske ting i hans sjæl, som

det ikke var blevet hende forundt at blive indviet i. Men hun havde levet på tilstrækkelig nært hold af ham. Og hun havde været tilstrækkelig kvinde til at vide, at Fredo i alt, hvad han havde foretaget sig, stadig havde handlet ud af en ideel trang. Var han faldet, så var han faldet for sin overbevisning og for fuldførelsen af den opgave, som han havde ment var hans her i livet.

Hvilken opgave havde han efterladt hende at sætte hele sin vilje og alle sine kræfter ind på at løse?

Han havde gjort hende til moder.

Alma vendte sig om fra den døde og betragtede det lille barn, der lå i tryg søvn med den buttede arm under hovedet.

Der kom et øjeblik en følelse af stolthed og glæde op i moderhjertet, men lidt efter lidt begyndte også hendes forstand at arbejde, og med dyb bekymring imødeså hun den kamp for tilværelsen, der nu ville begynde, efter at forsørgeren var faldet fra.

Alt dette skulle ske, netop som det syntes, som lykken igen ville begynde at smile til dem. Hun gik hen til reolen, tog en af de små guldsnittede bøger, som Fredo havde givet hende i deres forlovelsestid. Alt som hun læste de gamle, kendte ord, der så ofte havde trøstet hende, når fremtiden forekom hende at ligge i håbløst mørke, faldt der en roligere stemning over hende.

Næsten en halv time havde hun siddet hensunket i læsningen af den lille bog, der nu faldt ned på hendes skød, mens hun i dybe tanker stirrede hen for sig.

Så blev hun pludselig skræmt op. Det ringede på dørklokken. Alma fo'r op i nervøs ophidselse.

Var det et nyt ulykkesbudskab! Var det folk, der kom for det gode eller for det onde? Allehånde tanker voksede op i hendes forskræmte hjerne, og hun tænkte på de to uhyggelige aftener, da hun havde lukket den mand ind, som syntes at have været Fredos onde ånd.

Det ringede atter, og med en kraftanstrengelse bestemte hun sig til at lukke op, men først tændte hun lampen både i biblioteket og i dagligstuen.

Så gik hun ud i entréen og åbnede forsigtigt døren.

En mand i uniform, der var rigt prydet med epauletter, guldsnore og ordener, gjorde honnør og spurgte:

"Er det typograf Fredos hustru?"

"Ja," svarede Alma og gjorde plads i døren.

Hun følte, at der i hvert fald næppe var noget at risikere, dertil var den fremmedes væsen alt for høfligt og forekommende.

Den fremmede gav tegn til en person, der ledsagede ham, at han skulle blive stående udenfor. Derpå gik han selv ind i lejligheden.

Da de kom ind i dagligværelset, kastede han et blik ind i biblioteket, og da han så dødssengen, spurgte han:

"Er det tilladt at træde indenfor?"

Alma nikkede blot.

Den fremmede trådte ind og gik hen til sengen. Derpå tog han et etui frem og åbnede det.

Så vendte han sig til Alma og sagde:

"Jeg kommer som udsending fra vor allerhøjeste fyrste, der har påbudt mig at fæste medaljen for ædel dåd på den afdødes bryst. Min høje fyrste pålægger mig endvidere overfor Dem at

udtrykke hans dybe deltagelse i den sorg, der har ramt Dem, samt at udtrykke allerhøjstsammes inderlige taknemmelighed for den snarrådighed og det mod, der så lykkeligt afværgede den ulykke, som ellers ville have ramt vort ophøjede tronfølgerpar."

Derefter fæstede fyrstens udsending en guldmedalje på Fredos bryst. Barnet var imidlertid vågnet og var blevet uroligt ved synet af den fremmede.

Moderen tyssede på det, men det var, som om barnet nu erindrede fyrstens repræsentant om noget, han tidligere havde glemt, og han tilføjede:

"Idet min høje fyrste næst Gud takker Deres afdøde mand for, at ulykken afværgedes, tilsiger han Dem gennem mig en årlig understøttelse, der vil være tilstrækkelig til, at De kan leve sorgfrit og opdrage Deres barn."

Dermed hilste han og gik.

Alma fulgte ham ud, og da hun kom tilbage til biblioteket, sank hun fortumlet ned på stolen.

Hun blev siddende og stirrede på den lille guldmedalje, der lå skinnende på Fredos bryst. Straks opfyldte den hende med en forfærdelig glæde, men lidt efter lidt kom den naturlige følelse atter til at råde, og hun tænkte:

"Hvor lidt kan dog den mægtigste gøre for et menneske, når han først er død."

Men barnets fremtid var sikret; det var, som om det kunne være en art trøst for Fredo i hans grav.

Udenfor i gaderne var illuminationen blevet tændt.

Bladene havde fortalt om dagens begivenheder, og et af dem havde opgivet Fredos bopæl.

Mens Alma sad ved siden af det kolde lig, hørte hun pludselig summende skrig nede fra gaden:

"Længe leve tronfølgerparret! Ned med anarkiet! Leve Fredo, fyrsteparrets redningsmand!"

Og stormende hurraråb jublede op mod det stille værelse, hvor fyrsteparrets redningsmand lå bleg og stum.

Slutning

Det var en råkold vintermorgen. Sneen dryssede småt, mens den dybblå himmel stod fuld af stjerner.

På pladsen foran det store fængsel tømrede man guillotinen op. En lille, tør mand med paraply under armen ledede det uhyggelige arbejde.

I sidegaderne hørte man hestes hovslag. Et par minutter senere var der slået en ring af ryttere om henrettelsespladsen.

Udenfor begyndte publikum at samle sig. Den ene droske efter den anden rullede op med ekstravagant klædte damer, herrer i kjole og hvidt slips og referenter med lommebøger, i hvilke der flittigt noteredes.

I de små knejper omkring pladsen var der fuldt af mennesker, der drak, lo og samtalede højrøstet. Kvinder, der brændte af begærlighed efter at se det blodige skuespil, var kravlet op i træerne, som stod udenfor de tarvelige kipper, der til morgen skulle have en af deres store dage. "Damerne" sad overskrævs på grenene og lod deres ben hænge frit ned, mens de af og til udstødte små hysteriske hvin, når en kåd forbipasserende kneb dem i silkestrømpen.

Et billede på uhygge og råhed!

I sin celle lå bogbinderen og sov. Døren blev åbnet, han fo'r op som i vildelse, og en munk trådte ind, ledsaget af slutteren, der sagde:

"Din time er kommet!"

Bogbinderen rejste sig voksbleg. Han blev anbragt på en stol, hans skjortes halslinning blev slået ned, og hans hår blev klippet tæt, for at kniven ikke skulle møde nogen modstand.

"Vil du modtage den sidste trøst," spurgte munken.

"Vig fra mig!" svarede bogbinderen. "Tag ikke min sidste tilfredsstillelse fra mig. Lad mig dø i troen på min sag, som din egen mester gjorde det."

"Men forstår du da ikke, at dette er en syndefuld sag?"

"Jeg vil ikke tro, at den er syndefuld. Fik jeg den tro, ville al min kraft svigte mig. Gå!"

Munken går med et skuldertræk.

Dødbleg føres bogbinderen hen til en dør. Den åbner sig, og en isnende nattekulde strømmer ham i møde. Et sygeligt dagslys giver hans ansigt et dødblegt, næsten grønligt udseende.

Over en bro føres han hen til skafottet. En gysen går gennem det uhyggelige, halvdrukne publikum dernede på pladsen.

Den lille mand med paraplyen stiller sig hen ved en af guillotinens røde stolper, på hvis midte der er en elektrisk knap.

To rakkere kaster sig over delinkventen og surrer ham fast til et bræt, der skydes ind under guillotinen som en plade i en bagerovn.

Skarpretteren kvitterer i en protokol for fangens modtagelse. Han lægger hånden på bogbinderens hoved og siger:

"I lovens navn tilhører du mig."

Så trykker han på knappen.

"Leve an ...!"

Mere høres der ikke. Så følger en frygtelig lyd, som isner alle de tilstedeværende ned over ryggen. Det er, som kastedes en sten fra tusinde fods højde ned i en andemaddækket dam, og en tung kuffert derefter blev slået sammen.

Bogbinderens hoved er faldet!

Retfærdigheden, den jordiske retfærdighed er sket fyldest.

Anden del

Anarkistens søn

1

Fra fyrsteslottet førte en lang, pragtfuld allé af gamle tætkronede lindetræer, mellem hvis stammer der i forsommeren flød en bred flod af hvide blomster og vellugt.

Hos fyrstehusets familiemedlemmer vakte denne vellugt altid barndomsminder, selv om de havde været længe hjemmefra, og når de atter forlod slottet i de fine ekvipager med de røde kuske, var det som adskillelsens tomhed først indtrådte i det øjeblik, duften fra lindetræerne åndede sit sidste, svage pust.

Alle elskede denne allé. Den var som en hyggelig forbereder af glæden ved ankomsten og en nænsom dulmer af sorgen ved afskeden.

På hver side af alléen havde der i årenes løb rejst sig små villaer i de forskelligste stilarter, men alle lignede hinanden i det, at de kappedes om at omgive sig med et flor af blomster indrammede i tætte klippede hække og skærmede af frodigt voksende træers skygge.

Det var, som strømmede der ud fra slottets dejlige have med de hvide marmorstatuer og de sortgrønne træer en kærlighed til blomster og alt levende i naturen.

Denne kærlighed flød i alléens flodleje, for ved enden af denne samme allé at sprede sig til alle sider rundt langs bredderne af den lille indsø, der lå så malerisk med små villaer som legetøjshuse mellem grønklædte bakker.

Blandt alle de huse, der fandtes omkring søen, var det mindste det skønneste. Det havde vist oprindelig været en lille pavillon, der havde hørt til slottet, og hvor der havde boet en

portner i tider, hvor indkørslen til alléen havde været afspærret for publikum, der med blottet hoved var gået forbi skilderhuset.

Nu var tiderne blevet mere demokratiske. Det gik ikke længer an at stænge folket ude fra fyrstens omgivelser.

Skildvagten var forsvundet og var rykket helt op ved siden af hovedtrappens bistert gabende løver.

Det lille portnerhus var blevet liggende som en idyl fra fortiden. Det var helt dækket af vedbend og espalier, og i haven lagde rosernes ranker sig mange steder så tæt over hinanden, at det var ligesom et tæppe af små, mangefarvede silkestumper.

Hist og her mellem de grønne blade og ranker så man et stykke rød mur med sandstensforsiring, der fortalte om den lille bygnings familieskab med det store slot.

Hos befolkningen var der en vis ærefrygt overfor dette lille, idylliske hus, det kom dels af ælden og den fine herkomst og dels af, at her boede enken efter den mand, der i sin tid havde reddet fyrsteparrets liv for det forfærdelige attentat.

De ældre mindedes endnu dette som en hæslig, ond drøm, de yngre huskede endnu uhyggen i hjemmene og forældrenes blege ansigter, de yngste var uforstående overfor, hvad der den gang var sket, og de følte, at det hørte en svunden tid til. Men netop derfor faldt der næsten en mystisk glans over enken efter fyrsteparrets redningsmand.

Sådan noget kunne ikke mere ske nu til dags, tænkte de yngste. Og hvorfor skulle det også ske! Fyrsteparret var elsket af alle på egnen og ikke mindst af den ganske unge slægt, som hver juleaften blev inviteret op på slottet, hvor det mægtige træ stod pragtfuldt pyntet og nåede fra gulv til loft i den store sal. Fra disse uforglemmelige juleaftener havde mangen lille dreng

og pige bragt gaver hjem, der længe havde glædet fa'er og mo'er. Og altid havde der i juleugen været mad og drikke i de små hjem, og alle vidste, at dette ikke kom fra julenissen – for man var ikke overtroisk, men troende dér på egnen – men at det næst Gud skyldtes det høje fyrstepar.

Til dette søgte moder, når der var sorg og fattigdom i huset, til det søgte fader, når der var kulde og mangel på arbejde, og fyrsteparret hjalp overalt og lod selv strikke strømper, muffediser og vanter, når det var koldt for småfolks børn.

I hvert hjem kendte man da fyrsteparret ikke blot af de to store billeder, der hang på væggen – det ene i uniform, det andet i en pragtfuld kjole med mange brillanter – men også af dets egne gerninger.

Og var der noget hjem, i hvilket den høje herre og den høje dame var kendte, så var det i Almas.

Overfor Alma, som de havde overladt det lille idylliske hus i forening med en årpenge, havde fyrsten og fyrstinden altid været mageløse. Og ikke mindre overfor hendes lille søn Beatus. Han var vokset op i den forestilling, at over os alle er Gud, men mellem Gud og mennesker er fyrsten som en art mindre Forsyn og Vorherres statholder.

Han kunne ikke tænke det anderledes, for var der noget, der gik galt for Alma, var der den mindste sorg, var der lidt trang til livets goder, altid havde det været fyrsteparret, der havde været ordneren, trøsteren, hjælperen, altid det, som han havde hørt sin moder nævne med forventning og tillid.

Selv når han om søndagen var i kirken, var han jo vant til at se fyrsteparret højt oppe mellem udskårne engle, som sad det i sin egen lille himmel, nærmere Gud end alle de andre.

Og sådan havde han også set fyrsteparret i dag, mens han selv stod på kirkegulvet sammen med de andre drenge og piger, der havde svaret flinkt og derefter bekræftet deres dåbspagt.

Og alle havde de under eksaminationen næsten tænkt mere på fyrsteparret end på Gud, både pigerne og drengene og præsten med, for pigerne og drengene havde fået det tøj, de "stod" i – fra inderst til yderst – af fyrsteparret, og præsten kom skridende frem, bærende på sin hellige kjole det verdslige tegn, som fyrsten havde forlenet ham med til tak for hans sjæletrøst.

Nu var højtideligheden forbi, og atter var det fyrsteparret, som alle tanker kredsede om, for fyrsteparret havde stillet to vogne til disposition, og de rullede ustandseligt af sted, mens deres kuske mødte hinanden midt i alléen med hilsende piske.

I den ene vogn kørte de små trippende konfirmandinder, i den anden de små sorte konfirmander hjem med samt deres bredtridsede kasket og deres guldsnittede salmebog.

Alt dette var man vant til, og det vakte ikke større sensation, kun vanlig glæde og taknemmelighed og en enkelt lille spydighed. For engle var de heller ikke alle dér på egnen!

Men hvad der vakte sensation var, da fyrsteparret om eftermiddagen efter taflet kørte ned gennem alléen, mens man flagede fra husene og nejede og bukkede i haverne, og da så fyrsteparret ikke som ellers kørte ud af alléen ad skoven til, men lod ekvipagen standse ved det lille hus, hvor Alma boede.

Fyrsteparret ville selv bringe sin personlige lykønskning i dagens anledning til enken efter den mand, der havde reddet dets liv under det frygtelige attentat.

2

Fyrsteparret trådte ind i Almas lille dagligstue, der var præget af en egen gammeldags hygge.

Gennem vinduerne var der trukket ranker fra espalieret udenfor ind i stuen, og i dens varme, lune luft, som man kun kender den i værelser, hvor der ikke kommer mænd, trivedes skønne blå og grønne vindruer i pragtfulde klaser som i et drivhus. Karmen var fuld af allehånde sjældne og smukke planter, der var drevet med varsom hånd. Foran vinduerne var forhøjninger med brede stole.

Langs midtervæggen stod en stor hestehårssofa opad væggen foran et gammeldags indlagt klapbord. Over sofaen hang et stort maleri af en mand i en art uniform og med medalje på brystet.

Fyrsten standsede midt på gulvet og betragtede billedet, idet han sagde:

"Er De tilfreds med det?"

"Jeg takker Deres Højhed mange gange for den store nåde, De har bevist mig ved at skænke mig det billede af min afdøde mand. Jeg synes, ligheden er fortræffelig, selv om ..."

"Selv om?"

"Ja, Deres Højhed, jeg mener blot, Fredo bar jo ingen uniform."

"Ikke! Så kunne han have gjort det. Var han ikke ansat i statens tjeneste? Nå lige meget, han var en brav fyr, der ofrede sit liv for at redde mit og min hustrus. Hofmaleren har gjort ret i at lade ham bære uniform, den er en ære for en mand, og han har gjort ret i at give ham det hæderstegn på, som det desværre

først blev mig forundt at skænke ham, efter at han allerede havde fuldført sin opofrende dåd. Men lad os nu tale om Dem selv, min gode kone."

Alma bragte med mange dybe kniks fyrsteparret til sæde i sofaen.

Fyrsten lod sig villigt byde et glas portvin, der havde en mistænkelig mørk farve, mens fyrstinden tog et par af Almas hjemmebagte kager med sine behandskede hænder og sagde: Ym!

Fyrsten nippede til sit glas med en undertrykt grimasse og sagde:

"Til lykke med drengen! Jeg vil ikke bære festen ud af huset. Lad os håbe, at han vil arte sig godt og slægte sin fader på, så at De ret kan få glæde af ham."

"Tusind tak! Deres kongelige Højhed," stammede Alma forvirret, mens Beatus var lige ved at trykke sig selv ud gennem en af dørfyldingerne af generthed.

"Nå, kom nu kun frem, min dreng," sagde fyrsten venligt. "Han er jo ikke så stor af sin alder, men han er kraftig og ser ud til at være sund og rask."

"Ja, han har, Gud være lovet, altid haft et godt helbred."

"Det er den bedste lykkegave," sagde fyrsten, "men i den alder skønner man ikke på helbredet alene. Det tager man som noget selvfølgeligt. Man vil også gerne have lidt af livets goder. Jeg har taget min gave med i dagens anledning."

Dermed tog fyrsten op af sin baglomme en fin rød æske med guldkanter og rakte den til Beatus, der stirrede på ham med åben mund, ildrød i ansigtet.

"Nå, luk den kun op, og lad os se, hvordan det klæder dig."

Der undslap Beatus et udbrud af forbavselse, da han frem af æsken tog et guldur med kæde.

Fyrsten morede sig over hans overraskelse og klappede ham venligt på hovedet, da drengen næsten grædende af glæde ville kysse hans hånd. Derefter gav han ham tegn til at trække sig tilbage.

"Nå, hvad skal han så være?" spurgte fyrsten.

"Ja, se det ved jeg jo ikke så lige," stammede Alma.

"Vil De have ham ind på underofficersskolen, så skal jeg skaffe ham en friplads, og så er De af med ham, og han går en smuk og sikker fremtid i møde."

"Ja, undskyld, Deres Højhed, De må ikke blive vred, men jeg tror ikke, det er hans lyst."

"Har han ikke lyst til at blive soldat og få en smuk uniform? Det var mærkeligt. Nå, men måske er han musikalsk, så kan vi gøre ham til spillemand, eller han kan blive uddannet til lakaj eller kusk eller kok. Det sidste er måske det bedste. Der er altid folk, der gerne vil have noget ordentligt at leve af, og som vil betale for det."

"Ja, undskyld, Deres Højhed," svarede Alma, der næsten var ved at forgå af skræk over den frækhed, som hun af kærlighed til sin søn fik mod til at udvise, "men ..."

"Vil han heller ikke være noget af det? Han er for resten en lidt vanskelig herre. Det er ikke alle, der får sådanne tilbud," sagde fyrsten ikke uden utålmodighed.

"Deres Højhed må ikke blive vred," sagde Alma hurtigt med en kraftanstrengelse, idet hun for at gøre ende på skærsilden tilføjede: "Han ville gerne være gartner!"

"Gartner!" gentog fyrsten noget blidere. "Gartner! Ja, det er jo en meget net bestilling. Det kunne De blot have sagt straks. Så lad ham blive gartner."

Beatus, der, skønt han havde været hensat i den yderste spænding, alligevel havde fået tid til at se flere gange på sit ur, styrtede frem fra sin krog og kyssede fyrstens hånd.

"Tak, tak, Deres kongelige Højhed!"

"Nå, det er ikke noget at takke for," sagde fyrsten med en vis godmodighed, "mig kan det jo være ligegyldigt, hvad du bliver, når du blot bliver et godt og dygtigt menneske, der ærer Gud, din fyrste og dit land, og vokser op til en tro, loyal borger, der vandrer i din faders fodspor."

Alma havde tårer i øjnene, og fyrsten, som intet glædede mere, end når han kunne fremkalde rørelse ved sin tale, tilføjede derfor med udsøgt venlighed:

"Tror De, min gode kone, at han har særlige anlæg for gartnerfaget?"

"Han har aldrig haft lyst til andet, lige fra han var lille dreng. Hvis Deres kongelige Højheder ville have den ulejlighed at gøre mig den ære at komme herhen til vinduet, så skal Deres kongelige Højheder se."

Både fyrsten og fyrstinden gik hen til det ene vindue, der fortsattes i en art drivhushave.

"Nej, de er pragtfulde, de er vidunderlige," udbrød fyrstinden begejstret. "Har du nogensinde set en så dejlig samling orkideer, Franz."

"Nej," svarede fyrsten med en vis bonhomie. "For mig ser det hele nærmest ud som sildesalat."

"Du er så prosaisk, Franz. Jeg vil sige dig, vi har ikke mage til de blomster i selve slottets drivhuse."

Almas øjne strålede af moderglæde, mens hun hurtigt plukkede en buket af de smukkeste blomster og rakte fyrstinden den.

Derefter sagde fyrsten:

"Så er den sag afgjort. I morgen møder Deres søn hos slotsgartneren. Farvel!"

Fyrsteparret forlod et lille hjem, i hvilket hjertefryd, stolthed og loyalitet fik bønner for dets fremtid til at lyde fra taknemmelige læber.

3

Årene er gået. Beatus er blevet en mand med et smukt, kraftigt legeme, et roligt og lyst syn på livet, et par klare, venlige øjne, sådan som man finder alt dette hos folk, der hele deres tid har færdes i fri luft, kun optaget af naturen og dens evige veksling.

Al den trang, der findes i mennesket til at ødsle med kærlighed og til at støtte, værne og fremelske det spæde, svage og spirende, den har han ofret sine blomster og planter. Hver evige dag, så lang dagen var, har han tilfredsstillet denne trang i haven i mistbænkene og drivhuset, og trangen har derfor aldrig fået tid til gennem utilfredsstillelse at vokse til en stor brændende længsel, som tænder kærlighed, kærlighed til en kvinde.

Og længsel efter et hjem er heller aldrig opstået hos ham. Han har jo haft det gamle hjem, der har været som en lun drivkasse, i hvilket han har hæget og plejet og lunet for træk og vindpust den livets plante, han har elsket højest, som han har elsket som den eneste, hans gamle moder, den lille, sarte, kuldskære Alma.

For Alma er blevet forvænt, som kun en enkesøn, der tidligt er blevet selvstændig, kan forvænne sin moder. Hun synes, at hun altid har haft det, som hun har det nu, og hun synes, at hun aldrig kan få det anderledes. Hendes milde, bløde, lune kærlighed lægger sig om sønnens sind som sitrende, dulmende, tyngende drivhusvarme, der aldrig sætter de store lidenskaber i bevægelse, som aldrig isner ved sin kulde og aldrig skolder ved sin hede, men som heller aldrig modner de store forsæt og hærder viljen til at føre dem igennem.

Sådan har de levet ved siden af hinanden, de to; hun som en sart stueplante med et mildt, blødt udtryk i de næsten gennemsigtige træk, ret typen på en smuk, ældre kone; han som et kraftigt træ, der altid har stået i havens muldjord, men som aldrig har prøvet stormens rusktag i sin krone: en mands stærke legeme, men en sjæl uden mænds erfaring.

Og så er adskillelsens øjeblik kommet, den adskillelse, som aldrig nogen af dem klart havde forestillet sig ville komme. Ganske langsomt er den fuldbyrdet, langsomt som døden fuldbyrder sig i drivhuset uden kriser og svingninger mellem håb og fortvivlelse.

Alma er død stille, mildt og roligt med et smil på læberne, en tak i de bristende øjne og et svagt håndtryk til farvel for evigt.

Beatus kan ikke forstå, at hendes sjæl har forladt legemet. Hun ligger der i sin store, gammeldags seng så fin og hvid og gennemsigtig i alle trækkene, som sov hun. Han græder derfor ikke, han lister blot rundt endnu sagtere, end han har gjort det i de sidste dage, og han vedbliver at smykke sengen stadig med nye blomster, indtil hendes lille skikkelse i det fine, hvide linned er sænket som i et hav af jasminer og kameliaer, roser og nelliker i alle farver.

Først da de kommer med den sorte kiste, er det, som vågner Beatus af en drøm og forstår, hvad der er sket.

Men hans sorg har da allerede i de forløbne dage fået lov til at udfolde sig gradvis under skønhedsindtryk, så at den store smerte, der raser kort og voldsomt som et uvejr, udebliver fra hans sind, der er afvænt med de stærke følelser.

Stille sidder han i den lille kirke, mens tårerne under præstens tale rinder som et spædt kildevæld fra de gode, venlige

øjne. Hans hjerte bliver varmt ved synet af de mange blomster, med hvilke kærlige hænder har smykket hans moders kiste, ved synet af de mange mennesker, der fylder det lille rum med deres deltagende skare, ved synet af selve fyrsteparret, der sidder deroppe mellem englene som i selve Himlen.

Midt i sin sorg får han en stor, trøsterig fornemmelse af, at alle mennesker er gode, og en dyb lykkefølelse ved medskabningernes varme hjerteslag.

Der blander sig da i hans smerte en ejendommelig sødme, en mild, næsten behagelig træthed, da han forlader kirkegården efter at have kastet det sidste afskedsblik ned i den åbne, blomsterfyldte grav.

Beatus trænger til at være alene, og han søger derfor op i den gamle granplantage, hvor han sætter sig på sin yndlingsplads, en forfalden naturbænk, fra hvilken han har udsigt over hele det vidstrakte landskab, med de toogtredive små kirkegavle, der nysgerrigt kigger frem overalt bag de grønne træer.

Beatus føler lykken ved ensomheden heroppe i naturen og rædslen ved tanken om ensomheden hjemme i den lille tomme rede, hvor han ikke mere skal se de smalle, hvide hænder, der foldede sig over den dødes bryst som i en sidste bøn.

Da hører han skridt ved siden af sig, skridt, der kommer humpende med en underlig død og tør lyd, som han kender, og som altid fylder ham med en vis rædsel.

Han ved, hvem det er, der nu standser for at tage plads ved siden af ham, og uden at se op siger han:

"God dag, Sebastian."

Der lyder til svar en løs astmatisk hivende hosten og en stønnen, der kvæler ordene. Så sætter Sebastian sig, mens han

vedbliver at gentage:

"Åh ja! åh ja! åh Gud ja!"

Beatus har ikke lyst til at se op. Han er opdraget i skønhed mellem sine blomster, og alt uskønt virker på ham med en ejendommelig uhygge. Og af alt uhyggeligt på egnen kender han intet så uhyggeligt som Sebastian.

Hans skikkelse røber den gamle militær. Overkroppen er stærk, bred og retrygget. Han fører sig med rester af militærisk holdning, til trods for at han har træben og går besværligt ved en krykkestok. Hans oppustede, røde ansigt bærer til den ene side en mægtig knebelsbart, der giver ham et kraftigt, martialsk udseende, når man har held til at se ham i den rette profil, som han så vidt muligt sørger for at holde mod den, han taler med.

Men drejer han tilfældigt ansigtet om, så vender den, der ser det, uvilkårligt hovedet til siden og tager øjnene til sig.

I den anden halvdel af Sebastians ansigt mangler den knebelsbart, der i hans unge dage gjorde ham så uimodståelig for landsbyens småpiger. Overlæben er flået af, og mellem de forrevent sammenvoksede flænger titter kun enkelte lange, stride hår som børster mellem hårde, hvide ar. Et par gule, ormstukne tænder griner under den lemlæstede mund, der mens den anstrengte sig for at læges, har trukket kødet ned fra det ene øje, så at dette stirrer stift og uhyggeligt bag væskende vipper. Drejer han hovedet til siden, ser man, at øreflippen helt mangler, som var den mejet af.

Sebastian har vendt sit uhyggelige ansigt mod Beatus. Hans stemme har en underlig snerrende, næsten hoverende klang, mens han siger:

"Du holder nok ikke af at se på mig, Beatus, men gør det alligevel. Du har godt af det netop i dag, for at du ikke skal få alt for store tanker om menneskenes godhed og taknemmelighed. Det er en skrøbelig vare at bygge på, og nu, da du, dit store barn, skal til at stå på egne ben uden at hænge i moders skørter, så vil jeg give dig en bitter med på vejen. Det er godt for maven, når den har fået for meget sødt. Tro ikke, jeg taler af ondskab. Jeg vil blot spare dig for skuffelser, for livet har gjort mig klogere end nogen professor, og den klogskab har jeg købt så dyrt, at du må være glad ved at få lidt af den ganske omsonst. Vil du høre på mig, Beatus? Sig ikke nej, for det vil du fortryde."

Beatus, der altid tidligere har betragtet Sebastian som en indskrænket, næsten idiotisk særling, for hvem han fra sin barndom har haft en uvilkårlig modbydelighed, nikker og siger med en underlig følelse af at stå overfor det ukendte:

"Tak, Sebastian, jeg vil være glad netop i dag for ethvert godt ord, du kan give mig at tære på i fremtiden."

4

Sebastian havde slået en lille pibe ud på sit træben og stoppet den på ny med en sovset tobak af en uhyggelig sort skråtobaksfarve. Røgen stod nu i et tykt, fedt væld ud af hans forrevne mund og fyldte luften med en stank, så Beatus kom til at hoste.

"Hvad Fanden, kan du ikke tåle en smule røg," sagde Sebastian og lo grimt.

"Jeg har aldrig røget," svarede Beatus i en næsten undskyldende tone.

"Det var som pokker! Ja, der kan man se, hvad der kommer ud af det, når man ikke har en fader. Lutter tøseri og forkælelse. Så drikker du formodentlig heller ikke noget."

"Nej," svarede Beatus, "det er i hvert fald meget sjældent, højst en solbærrom."

"Fy for den lede!" sagde Sebastian og spyttede langt hen ad vejen. "Sådant noget sødt syltetøj. Nej, ungdommen nu til dags er nogle splejser. Ja! fare af sted som om den onde selv var i hælene på dem og gøre vejene usikre for stakkels krøblinge med de forbandede hjulkøretøjer, det kan de, og det kunne vi ikke, heldigvis, men ellers! Åh, Gud forbarme sig; sikke nogle rejeben, de møder med. Man må jo formelig skamme sig på sit køns vegne. Nej, hvis vi ikke ville have gået halvnøgne, så skulle man have set ben. Vi var karle den gang!"

"Var fader også en karl, som du udtrykker dig," spurgte Beatus og betragtede Sebastian med en vis forventning i udtrykket.

Sebastian, der for at tale om sit yndlingsemne helt var kommet bort fra, hvad han egentlig ville sige, trykkede med tavs betænksomhed asken sammen i sin pibe. Så rev han en tændstik af på sit træben, tændte med filosofisk mine tobaksresterne og kastede en røgsky fra sig, idet han sagde:

"Ja, det var netop din fader, jeg ville tale med dig om, Beatus."

"Du kunne ikke gøre mig nogen større tjeneste. Netop i dag, mens jeg sad i kirken og lod tankerne gå tilbage, så slog det mig, at jeg egentlig kendte ham så lidt."

"Sig hellere: Slet ikke!" svarede Sebastian, "så kommer du sandheden nærmere."

"Ja, det vil jeg dog ikke sige. Mo'er har da fortalt mig et og andet om ham, og hans billede hænger da også hjemme på væggen."

"Mener du hofbilledet?"

"Ja, om du vil. Men jeg kan ikke lide, at du altid lægger en så hånlig betoning i ordene, når du taler om noget, der stammer fra fyrsten eller fyrstinden."

"Nå, det kan du ikke! Ja, ja! Det kan der jo være noget i. Du er dem jo tak skyldig, og da jeg var i din alder, ville jeg have slået den, der blot med en mine havde vist foragt for vor ophøjede hersker. Gud, fyrsten og fædrelandet, det var mit valgsprog, og for det var jeg gerne gået i døden. Ja, var man blot død den gang, således som din fader, så havde man ligget i sin grav med hæder, og man havde ikke været til besvær for sig selv og andre."

Sebastian pustede atter en stor tobakssky fra sig, så tilføjede han med eftertryk:

"Og man havde fortjent det!"

"Mener du dermed, at min fader ikke havde fortjent at blive hædret, som han blev?"

"Ja, ser du, Beatus, det er nu noget, der er vanskeligt at tale om. Men jeg vil dog sige dig så meget, at allerede den gang, jeg som dreng læste religion, så var der et skriftsted, som jeg ikke rigtig kunne tygge, og som jeg aldrig har kunnet forsone mig med siden, og det var dette hersens om, at der er mere glæde i Himlen over en synder, der omvender sig, end over nioghalvfemsindstyve retfærdige, som ikke har omvendelse behov. Det er ikke sundt tænkt, at de, der har slidt og stridt troligt i de mange år, skal stilles i skygge, så snart der er en ny mand, som melder sig til fanen."

"Jeg forstår dig ikke, Sebastian. Er det stadig fader, du taler om?"

"Ja, når du endelig vil vide det. Din gamle moder, Gud glæde hende i hendes himmel, talte aldrig ud om ham til dig. Jeg tror for resten nærmest, hun havde glemt, hvem han var. Når hun så ham hænge på væggen med medalje og i uniform, så var hun lige ved at tro, at han virkelig havde set sådan ud."

"Havde han da ikke det? Moder sagde en gang for mange år siden til mig, at han havde været politimand ligesom du. Senere, når jeg berørte dette emne, svarede hun blot: Han var fyrstens redningsmand, min søn, derfor skal du ære og agte ham, som du ser fyrsteparret selv ærer og agter ham i hans grav."

Sebastian lo bitter med sin uhyggelige mund.

"Politimand, fyrsteparrets redningsmand! Ja, når man bliver gammel, Beatus, så må man høre mange krøniker om fortiden. Af og til er mange lige ved at tro, at det er en selv, der har mistet

hukommelsen. Men ser du, Beatus, jeg har kendt din fader, mens han blev regnet for en for samfundet farlig person. Jeg har selv spildt nætter og dage på at vogte på hans mistænkelige færden, og jeg har set ham lige på trapperne til skafottet. Så en dag dukkede han pludselig op mellem vore, og vi så opdagelsespolitiets chef blive så glad, som man bliver i Himlen, når en synder omvender sig. Den slags ting giver bitterhed hos de nioghalvfemsindstyve retfærdige. Der er ingen, vi politimænd foragter så meget som 'stikkere', renegater og kronvidner. Vi bruger dem, men vi foragter dem."

Beatus har rejst sig. Hans ansigt er rødt af vrede, og hans ellers så blide øjne lyner.

"Du vil vel ikke påstå, at fader var sådan en," siger han. "Jeg forstår ikke, hvad du mener, og jeg antager, at dit hoved er blevet uklart af alkoholen. Men det ved jeg, at vi to ikke har mere at snakke med hinanden om, når du omtaler min fader på den måde."

Sebastian bliver ikke vred; han stopper med filosofisk ro en ny pibe og siger:

"Sæt dig nu blot ned igen, Beatus. Det er rigtigt, at en søn forsvarer sin faders minde, og det var måske også noget vrøvl, det, jeg sagde før. Men lad mig nu sige dig, det jeg før kom fra."

Beatus sætter sig atter.

"Livet har som sagt gjort mig til filosof. Jeg har fået den sikre tro, at fortiden i alle forhold bærer spiren til straf og belønning i sig selv.

Da jeg kom fra militæret til opdagelsespolitiet, var jeg et af de kvikkeste hoveder. Jeg gjorde mange af de bedste kup, og jeg blev altid benyttet på de mest betroede pladser. Den dag,

attentatet på fyrsteparret fandt sted, var jeg i umiddelbar nærhed af min chef, og den bombe, der dræbte ham, rev mit ene ben af og skamferede mit ansigt, så jeg blev det skrog, jeg nu er. Der blev kun talt lidt om mig. Jeg var jo en almindelig opdager, der havde gjort sin forbandede pligt, intet andet.

På hospitalet troede de først, jeg skulle dø. Det havde måske været det bedste for mig. Men lægerne sætter jo nu en gang en ære i at redde selv det usleste liv, og så blev jeg da lappet så nogenlunde sammen. Men du ser, hvordan jeg var blevet maltrakteret."

"Stakkels Sebastian," siger Beatus med oprigtig deltagelse. "Jeg har aldrig vidst, at det var gået sådan til."

"Nej, selvfølgelig! Hvem taler om et skrog som mig? De siger, at jeg drikker, og de går helst uden om mig. Lidt pension og en smule hus med lidt lys og brændsel, det har jeg fået som nådsensgave. Men kommer jeg op på slottet, får de alle sammen travlt med at vende hovedet til siden.

Uh! Hvor han er ækel. Det læser jeg på alle ansigter, og det hører jeg dem hviske i alle kroge. Undertiden får jeg ligefrem lyst til at vise dem mit hæslige fjæs, mens de skælver af frygt for, at jeg kommer for at tigge, eller at jeg skal rive hul i tæpperne på trappegangen med mit træben. Det er fortiden, jeg trækker rundt med. Enhver kan læse den på mig, men for dit vedkommende, Beatus, er skriften endnu ikke blevet tydelig."

"Hvad mener du?" spørger Beatus ængstelig over den uhyggelige klang, der er i Sebastians stemme.

"Jeg mener, at også du en gang vil træffe din fortid eller din faders fortid på din vej. Hvornår den vil komme, hvad ved jeg

om det, men komme vil den for dig som for alle mennesker. Og når den kommer, så husk på gamle Sebastians ord:

Du har været lykkeligere, end du havde ret til, Beatus. Du er skyldner hos fortiden, og den vil en dag komme og tage dig i kraven som en ubarmhjertig kreditor."

Sebastian har rejst sig. Hans ansigt har et uhyggeligt udseende. Det er, som han frydede sig ved at se det ængsteligt spørgende blik i Beatus' øjne.

Så forsvinder han med et nik og et stygt smil i det forrevne ansigt, idet han siger:

"Nu kan du jo tænke over, hvad jeg har sagt dig, Beatus."

Beatus sidder tavs og stirrer hen for sig, længe efter at den skrabende lyd af træbenet har tabt sig i det fjerne.

Så rejser han sig endelig og siger med et drømmende blik hen for sig:

"Hvordan skulle jeg kunne møde fortiden?"

5

Beatus bor ikke mere i den lille, idylliske pavillon. Han er rykket op i den gamle slotsgartners stilling, og han har fået dennes embedsbolig.

Den er om muligt endnu mere af et stykke eventyrland.

Huset, han bor i, er smalt, lavt og gråt, men man ser det ikke, for det ligner nu ved sommertid en levende vold af blomster og ranker. Ude i haven er en lille sø med to svaner, der med deres altid sejlende spejlbillede under sig synes at være fire.

I søen er en ø, der ligger som en mægtig duftende buket i et fad med altid rindende klart vand.

Og på øen er en lille kinesisk pavillon med en dagligstue og to små tilstødende værelser. Det er som en plet paradis på jorden, et stykke udskåret Edens have, der end ikke har sin slange.

For i det kinesiske hus, der nylig er sat i stand og pudset op, efter at det i mange år har fået lov til at forfalde, har hofmaleren, professor Hvide lejet sig en sommerlejlighed. Beatus er glad og stolt ved at have den berømte maler som lejer, og professoren ville ikke bytte sin lille, idylliske plet og sine tre små værelser bort for den skønneste park med et udstrakt villaslot.

En båd, der som en art færge kan trækkes fra den ene bred til den anden i en kæde, er forbindelsen mellem Beatus' have og professorens lille ø, som han har døbt Ædelstenen.

Ofte om aftenen, når skyggerne begynder at falde, og de dugsprængte blomster ånder tung vellugt, af deres kalk, går Beatus ned til søens bred. Mellem vuggende siv og sejlende åkander færger han sig over til øen, og når lyden af bådens

plasken får fiskene til at flygte og slå op i vandkanten, går professoren ned til landgangen og står smilende for at række sin gæst en hjælpende hånd.

Så går de sammen op i den lille dagligstue, hvis døre står på vid gab for som med udstrakte arme at modtage al naturens balsamiske vellugt. Slotsgartneren bliver trykket ned i den gamle empiresofa, som på hver af sine høje endestykker bærer en lille marmorbuste af landets to berømteste digtere. Midt mellem de to buster hænger et smukt solnedgangsbillede, der på en lille guldplade bærer titlen: Aftenhvile.

Den berømte professor, der har stort hvidt skæg og langt mankehår hængende ned over skuldrene, har bevaret hele kunstnerens ildfuldhed. Hans øjne lyner med frisk, brun glans, hans bevægelser er livlige, og han holder meget af at tale, mest om sine rejser, om det brogede liv og om kvinderne, de skønne, mørke kvinder, som han endnu ikke har glemt.

Fine folk søger hans selskab og inviterer ham til middag og aften. Ofte er han uhøflig nok til slet ikke at svare. Det har givet ham et dårligt ry i visse kredse for at være en gammel boheme. Men med denne jævne mand, der elsker naturen, og som lever og ånder for den, og som ser op til kunstneren som til et højere væsen, med ham kan professoren sidde og snakke den halve nat, mens roserne dufter og månen sejler som en blank dukat mellem de små hvidkrappede skyer.

Også i aften står professoren med sin store, bløde hat på den hvide løvemanke, da Beatus med blottet hoved stiger i land.

"Sæt hatten på! Sæt hatten på! I aften skal vi have det dejligt. Jeg har fået en herlig vin hjem lige fra Spanien."

De går op i dagligstuen. Professoren forsvinder et øjeblik og kommer tilbage med et par vidunderligt skønne venetianske glas og en støvet flaske i en kurv. Med mange ceremonier trækker han proppen op og lugter til flaskehalsen med et langt: "Åh!"

Så skænker han op i glassene, og mens han skænker, ler han af rent æstetisk velbehag:

"Nej, se! nej, se! Hvor den farve dog er vidunderlig skøn. En maler som ham den gode Gud bliver dog aldrig nogen af os. Han have tak for sine gaver."

Professoren klinker med Beatus, der har fået et helt højtideligt udtryk, så drikker de tavse, mens deres øjepar synes gensidigt at nyde hinandens velbehag.

De har talt længe sammen, eller rettere professoren har talt meget, mens Beatus begærligt har lyttet til. Så vover Beatus et spørgsmål:

"Tror De, professor, at ethvert menneske møder sin fortid på sin vej gennem livet?"

Professoren ser op, noget forbavset over dette filosofiske spørgsmål fra en mand, der ellers i reglen holder sig til naturens simple, store foreteelser. Så svarer han:

"Tilvisse! kære Beatus. Vi møder alle før eller senere vor fortid på vor vej. Gjorde vi ikke det, var livet ikke værd at leve, for kun deri ligger dets retfærdighed, at man ikke høster mere, end man sår. Det er med mennesket som med de planter, De hver dag hæger og plejer om, hver gang de har fået for lidt eller for meget af det, de trænger til: sol, frugt, blæst, røgt, så sætter det sine spor i plantens frugt, vækst eller alder. Når træets liv er forbi, og De skal skrive dets levnedsløb i Deres erfarings bog, så

kan De altid sige: Dét skete af den grund, og dét skete af den grund. Skulle det da ikke være lige så i menneskers liv? Skulle der være mindre retfærdighed for de ædle skabninger end for de lavere? Nej, kære Beatus, vi møder hver dag vor fortid, men det er ikke altid, den straks kræver os til regnskab. Undertiden går den os næsten ubemærket forbi, forsvinder i vrimlen af det, der bevæger sig om os, og giver os lang kredit med opgøret."

"En lang kredit!" siger Beatus eftertænksom.

"Ja, en lang kredit. Det kan undertiden endog se ud, som om den havde strøget sin debitor i sine bøger, eller som den havde glemt at betale sin kreditor, for vi er ikke udelukkende skyldnere hos fortiden; undertiden er det den, hos hvem vi har opsparet kapital. Men regnskabet bliver altid gjort op. Undertiden først gjort op med vore børn, med vore børnebørn. I naturen er intet brud, selv dér hvor vi ser død og fødsel. Det er en jævn udvikling, og derfor giver naturen sig af og til god tid, men i alt, hvad som sker, vil den gode iagttager kunne efterspore fortidens følger."

"Gennem flere led!"

"Selvfølgelig! Se på Dem selv. De er en dygtig og brav mand. Men hvad ville De have drevet det til alligevel, hvis fortiden ikke havde været. Deres fader ofrede sit liv i en højere idés tjeneste. Tilsyneladende døde han uden belønning, men fortiden gik Dem i møde og gjorde Dem til en lykkelig mand. Havde der været straf til gode fra fortiden, så ville den også før eller senere have ramt Dem."

Den gamle professor har talt sig varm. Han lægger ikke mærke til, at Beatus er blevet helt bleg. Han løfter sit glas og afbryder sig selv, idet han siger:

"Det er pokkers, så man bliver filosofisk om natten. Her sidder jeg og siger en hel del ting, som jeg egentlig aldrig har tænkt over. Men jeg synes minsandten selv, det lyder ret fornuftigt. Mange gange tænker jeg næste formiddag: det var dumt, du ikke skrev det op, som du sagde i aftes. Nå, måske ville det ikke tage sig ud i dagens lys, og jeg er et lysets barn. Tak, kære Beatus, for hvad De gør for mig. Jeg har her fundet mit lille paradis. Men i dette paradis har der alligevel manglet noget: den lille Eva!"

"Den lille Eva?"

"Ja, den lille Eva! Men hun kommer i morgen, og pas på, at hun ikke knuser Deres hjerte, Beatus. Hun er farlig. En pokkers sød lille skabning, som nok skal gøre lykke på udstillingen. Her bagved pavillonen har jeg indrettet mig en plads, hvor hun kan stå model for mig, som Vorherre har skabt hende, i sikkert ly af roser og jasminer. Det er noget andet end at male i atelier, min fa'r! En skål for, at den lille Eva må blive vort lykkebarn, Beatus."

En underlig anelsesfuld stemning ligger over Beatus, da han ved midnatstid færger sig gennem det spejlblanke vand, på hvilket svanerne med hovedet under vingen sover som et par stykker flydende porcelæn.

6

Det er en varm, mild sommerdag med en himmel så blå som under sydens sol.

Den gamle professor sidder foran sit staffeli i sit lille eden på sin paradisø. Han har valgt den fjerneste krog, hvor et broget tæppe af vilde roser hænger som et tæt, uigennemtrængeligt dække mod alle nyfigne blikke.

Og mange nyfigne blikke ville sikkert prøve på at bane sig vej, om de vidste, hvad de ville få at se.

Foran rosentæppets brogede, duftende baggrund står en ung, skøn, nøgen kvinde, mens hun rækker sin hvide, runde arm op mellem grenene, som for at plukke en af de frugter, der endnu kun er blomst.

Professoren, der har villet male det evigt unge motiv om vor stammoders fristelse og fald, har i det herlige, lune sommervejr fået sin model til at stå for sig i fri luft.

Mens han sidder foran lærredet og fordyber sig i sit arbejde, falder end ikke den mindste skygge af urenhed i hans tanker ved synet af den nøgne model. Og kvinden, der står dér, som hun er skabt af naturens hånd, hun mærker denne renhed i blikket, der hviler på hende i kunstnerisk glæde over at fordybe sig i Skaberens værk. Hun føler intet af den skam, der først kom i følge med syndefaldet. Som før det ved hun i dette øjeblik ikke, at hun er nøgen.

Den gamle professor, der er fuldt optaget ved sit staffeli, udbryder henrykt:

"Hvad er det dog for en forskel at få lov til at male det menneskelige legeme i Guds fri natur i stedet for at se det

indelukket i atelierets overgemte luft, der dræber al friskhed i farven!"

I det samme ser han, at der går en kuldegysning gennem hans model, og han siger med et suk:

"Syden bliver det dog aldrig her i norden, selv om vejret er nok så skønt. Du fryser, mit barn, gå ind og klæde dig på."

Den unge pige forsvinder ind i pavillonen, mens den gamle kunstner kaster et sidste tilfreds blik på sit billede og derefter begynder at samle sine sager sammen.

Da han er færdig, står den lille Eva, som han ynder at kalde hende, fordi hun for ham er selve figuren i hans billede, fuldt påklædt, foran ham og siger med sin glade stemme:

"Farvel, hr. professor! Så kommer jeg igen i morgen ved samme tid."

Han kaster et mønstrende blik på hende. Hun er en kvinde, der forstår at klæde sig med lidt. Kjolen, der uden linning er skåret dybt ud i halsen, så at man aner det smukke brysts runding, er glat og stramtsiddende, kun med et samlende bælte om det smækre liv. Stoffet er mørkt med store brogede blomster. Under det sorte hår har hun ved ørerne anbragt et par klaser røde rønnebær, der fremhæver øjnenes mørke dybde. Hun er nu i færd med at sætte hatten på sit hoved.

Professoren ser på hende med velbehag og siger:

"Du ved, hvad der klæder dig, lille Eva. Men er den hat ikke for stor? Jeg synes ikke, den passer rigtig til det øvrige?"

"Det er kedeligt," siger Eva nedslået. "Jeg var så glad ved den."

"Måske tager jeg fejl. Men du har en naturlig smag, og den skal du vogte. Hold dig først og fremmest fra alt, hvad der kan gøre dig simpel."

"Det skal jeg nok prøve på," siger Eva. "Men det er ikke altid så let at holde på smagen, når man må tage, hvad man kan få. Farvel, hr. professor."

Så går hun ned mod bredden, mens hendes brune sommerstøvler kabriolerer koket under den fodfri kjole som et par små vælige arabere, der har utålmodighed efter at nå frem.

Professoren ser efter hende med et smil og siger for sig selv:

"Der er en god bund i den lille pige. Når blot hun ikke kommer på gale veje."

Nede ved vandet er Eva trådt op i båden. Varm af iver og anstrengelse står hun nu og færger sig over ved hjælp af tovet. Hendes kinder blusser, og der er glans i hendes dybblå øjne, der kan le med en sådan mærkværdig varm munterhed, men som også kan få et sørgmodigt, melankolsk præg, som bar hun i stille timer på en sorg.

Nu er hun nået helt over og bemærker Beatus, der står ganske betaget og betragter hende. Han er formelig faldet i staver med en pragtfuld buket metalglinsende krysantemum i hånden.

Eva ler, og idet hun blotter de hvide, skinnende tænder, danner der sig på hver side af hendes mund to dybe smilehuller i de bløde, let dunede kinder, der minder Beatus om et par modne ferskener i solskin.

"De står, ligesom De var faldet ned fra månen!" siger Eva og vedbliver at le.

"Det er så sjældent, vi ser kvinder her," svarer Beatus. "Har De været ovre hos professoren?"

"Ja, jeg har stået model for ham."

"Er De Eva," spørger Beatus og spærrer øjnene endnu højere op.

"Hvor falder De på at kalde mig Eva?"

"Fordi professoren har sagt, at i dag skulle jeg få Eva at se."

"Kender De professoren videre?"

"Ja, det er min ven, eller rettere, han behandler mig, som om jeg var hans ven."

"Så? Og han har talt til Dem om mig? Jeg skal sige Dem, han kalder mig aldrig andet end Eva, fordi jeg står model til hende for ham. Men jeg hedder ellers Norna."

"Må jeg ikke hjælpe Dem ud af båden, frøken Norna?"

"Nej tak! Jeg kan godt klare mig selv," svarer Norna og springer med et let hop op på land.

Beatus står nu så fortabt, at Norna formelig har ondt af ham. Hun synes, hun må sige noget, og idet hendes blik falder på buketten, som Beatus holder i hånden, udbryder hun med lidt overdreven begejstring:

"Det var nogle dejlige blomster!"

"Synes De," svarer Beatus, og idet han strækker dem ud imod hende, siger han glad:

"Vil De have dem, så vær så god!"

"Det er alt for meget."

"Åh, nej! Jeg er gartner her, og jeg har nok af dem."

"Er De gartneren? Så har professoren også talt til mig om Dem. Det må være en dejlig beskæftigelse. Er De ikke lykkelig ved den?"

"Jo, jeg er. Jeg har aldrig haft lyst til andet," svarer Beatus troskyldigt og lader sine gode øjne hvile på Norna med et halvt ubevidst varmt udtryk.

"Og jeg må virkelig have de blomster? Ved De, at inde i byen er de rigtignok sjældne."

"Så kan De have så meget mere fornøjelse af dem."

Norna ser længe på Beatus med et blik, der får ham til at rødme. Så tager hun ham pludselig med sine små hænder om begge kinder og siger:

"Det skal De have et kys for."

Et øjeblik senere er hun forsvundet mellem træerne, mens hun vifter med buketten, som hun har revet ud af hans hånd og svinger med til hilsen.

Beatus bliver stående ubevægelig som en saltstøtte. Han føler endnu berøringen af Nornas læber mod sine.

Det er det første kys, han i sit liv har fået af en ung kvinde.

7

Det gamle fyrstepar er død.

Fyrstinden har allerede været højsalig i over et år. Hun er blevet stedt til hvile under almindelig landesorg, som den gode og kloge kvinde hun var.

Efter dødsfaldet var fyrsten utrøstelig. Han viede hende en formelig kultus. Alt skulle blive stående, som da hun levede. End ikke det mindste stykke nips måtte røres fra sin plads.

Slottets værelser lige til det lille, rødtbetrukne toiletrum med onyx-servicet på marmorservanten blev som kapeller, i hvilke fyrsten tavs spadserede om i stille kultus af fortidsminderne. En sort sorgs tunge, knugende hånd lå over hoffet, hvor der aldrig blev danset, aldrig leet og aldrig en gang talt højt.

Så døde også fyrsten som en trofast, sørgende hund, der lægger sig til hvile på sin herskerindes grav. Endnu tættere trak sorgens og tristhedens sorte skyer sammen om det lille hof, hvor tomhed og savn blandede sig med bitter kamp inden døre mellem gammel og ny indflydelse.

En dag sprængtes så de tunge, grå masser som ved et trylleslag, og solen brød lys, sejrrig og strålende igennem.

Den unge fyrst Henrik havde giftet sig med den for sin skønhed vidt berømte prinsesse Ragnhild. Der var jubel og glæde i befolkningen, da det unge par holdt sit indtog i residensstaden. Man længtes efter atter at få lov til at bruge lungerne. Aldrig har hurraråb haft en så hjertelig befriende klang som dem, der overalt lød fyrsten og fyrstinden i møde på deres vej gennem de flagsmykkede gader med de talrige æresporte, skjolde og blomsterdekorationer.

Hvor var hun dog sød, den lille prinsesse med de fine engelske træk, de dybe, blå øjne og det store, ravnsorte hår. Nydelig, bly og beskeden, det var de ord, med hvilke befolkningen betegnede det indtryk, hun havde gjort på den. Man mente ret at have fået en fyrstinde efter sit hjerte, og man glædede sig ved atter at høre musik gennem slottets åbentstående, oplyste vinduer og at se dekorerede uniformsbryster blandet mellem blottede damerygge hvirvle rundt i rask dans.

Herregud! Den unge fyrstinde kunne såmænd nok trænge til lidt adspredelse. Men efterhånden begyndte ansigterne at blive betænkelige.

Første gang, det skete, var ved en tropperevy på fyrstindens fødselsdag. I dagens anledning var Hendes Højhed blevet udnævnt til æresoberst for de smukke gardehusarer med de skinnende hvide sølvhjelme. Hun tog udnævnelsen så bogstavelig som muligt og mødte til revyen i en uniform, der var uden nogen art kvindelig tillempning. I stramme benklæder red hun i herresaddel langs sit æreskompagnis front, jenserne måbede under honnøren, og de unge løjtnanters kinder blussede, mens de fulgte hendes slanke skikkelse, der sad så vidunderligt til hest.

Anden gang mødte Hendes Højhed til jagt i engelsk gentleman-kostume og nedlagde selv en hjort, som hun havde forfulgt over stok og sten, over diger og hegn i to timer, indtil kun et par af de bedste og yngste ryttere kunne følge hende.

Tredje, fjerde, femte, sjette og syvende gang, ja, alle de følgende gange, dem kunne man ikke sådan tælle, og man nævnede dem kun sagte indbyrdes. Hendes Højhed var blevet

hoffets *enfant terrible*, der hver dag havde et nyt lune og hver dag et nyt påfund.

På fyrsten, der var opdraget i slottets stuekultur under lummer drivhusvarme, virkede dette kapriciøse, kvindelige friluftstemperament i høj grad betagende. Fyrst Henrik nærede en til afguderi grænsende beundring for sin unge, flotte, kække hustru, og han syntes, at alt, hvad hun gjorde, klædte hende, og det gjorde det da for resten også.

Nu i dag kom fyrst Henrik ridende ned gennem den lange allé til slottet. Det var dejligt, friskt efterårsvejr, og i den tidligt dalende sols dybrøde glans så de halvt afbladede træer ud, som om de var kunstfærdigt smedet af kobber og jern. Fyrst Henrik, hvis ansigt var venligt og godmodigt til trods for den martialske knebelsbart, der dominerede hans lidt tomme træk, hilste høfligt til højre og venstre på alle beboerne i villaerne.

Høflighed skylder man sine undersåtter! Det havde fyrst Henrik lært af sin fader. Og høflig var han imod dem, mens de til gengæld næsten var for ærbødige mod ham. Særlig var dette tilfældet med damerne, mest de ganske unge og de helt gamle, af hvilke nogle nejede så dybt, at de truede med at flyde ud på jorden.

Prins Henrik smilede og pustede den lette, blå røg fra sin havannacigar ud i den klare, blege luft.

Da hørte han hastige hovslag bag sig i vejens tykke, tørre raslende bladtæppe. Et øjeblik efter galoperede hans gemalinde op på siden af ham. Hun sad kækt til hest iført en stramtsluttende grå fløjlsridedragt med grøn krave og grønne opslag.

Kjolen var ligesom tilfældigt fæstet op, så at man så den lille fod i en høj ridestøvle af gråt ruskind, der sluttede så tæt som en handske og kildede den fine arabers nervøse sider med sin elegante guldspore. Fyrstindens kinder blussede, og hendes øjne havde en mærkværdig dyb metallisk glans.

Fyrst Henrik standsede sin hest og udbrød overrasket:

"Er det dig, Ragnhild!" Men næsten i samme åndedræt tilføjede han: "Hvor du dog ser prægtig ud i dag."

"Ja, tak! Det har jeg hørt så tit, at det begynder at kede mig. For dig ser jeg altid prægtig ud, som du siger, hvad jeg så har på. Det er jo et af mine alleræ ldste kostumer, som jeg næsten skammer mig for at vise mig i."

"Jeg synes netop ..."

"Ja, det er nu netop også lige meget. Jeg har noget, jeg vil tale med dig om, derfor prøvede jeg på at indhente dig, mens jeg endnu var varm og optaget af sagen."

"Det er vel igen en afskedigelse, du forlanger af mig."

"Hvor kan du gætte det?"

"Du har jo næsten ikke bedt mig om andet, Ragnhild, i de forløbne måneder."

"Er det så underligt? Her må virkelig luftes ud. Alt går i den samme slendrian og den samme søvnighed som i dine forældres og bedsteforældres dage. Et hof må også følge med tiden ligesom alt andet, det kan såmænd blive stift og tomt og kedelig nok endda."

"Hvem er det nu, det skal gå ud over?"

"Gå ud over! Du skulle have været præst, Henrik. Du bruger altid sådanne højtidelige samaritanerudtryk. Det skal slet ikke gå ud over nogen. Vi skal bare simpelthen have en yngre mand i

stedet for en ældre, ligesom vi har fået en ung fyrste i stedet for en gammel fyrste og en ung fyrstinde i stedet for en gammel fyrstinde."

"En yngre mand i stedet for en ældre som hvad?"

"Som gartner."

"Som gartner?"

"Ja, som gartner! Fald dog ikke af hesten af forskrækkelse."

"Du vil altså have en anden mand i stedet for Beatus?"

"Jeg ved såmænd ikke, om han hedder Beatus, jeg ved kun, at jeg nu er ked af at se evig de samme dumme, fantasiløse buketter og borddekorationer, der ser ud, som om de var lavet af en bondeknold. Dem vil jeg ikke have mere, Henrik."

"Men Beatus' fader har frelst mine forældres liv!"

"Så? Ja, det gør ham jo ikke bedre som gartner. Det forpligter dig jo højst til at sørge for, at han har så meget at leve af, at han ikke lider nød. For min skyld kan du gerne give ham den samme betaling som tidligere, når jeg blot bliver fri for hans sildesalatsmag."

De to ridende var nu nået op til hovedtrappen, hvor staldknægtene havde taget hestene. Fyrstinden stod lige overfor sin gemal. Hun gav ham med sin behandskede hånd et let slag på kinden og sagde:

"Du ved, Henrik, at jeg aldrig blander mig i noget, men dette ønsker jeg nu skal være sådan, forstår du?"

Fyrst Henrik nikkede og blev stående betaget, mens han stirrede efter sin bedårende gemalinde, der på sine små guldsporede ridestøvler hurtigt sprang op over de hvide marmortrin, ledsaget af kammerjomfruen, der bar hendes lille, kokette guldknappede ridepisk.

8

Efteråret var kommet, men det var så mildt som en kølig sommer, og så var dets luft endda så høj, ren og klar, at den gamle professor ikke havde kunnet bekvemme sig til at bryde op fra sin kære paradisø.

Denne havde nu ikke længere sit lyse, smilende udseende. Den var begyndt at fortælle om døden og forkrænkeligheden i naturen. Dens nåletræer, som man om sommeren kun lagde lidt mærke til, fordi de dækkedes af det lysere løvværks blade, begyndte nu at dominere med deres mørke, truende farver. Mellem de sorte graner flød bøgens blade i en flod af guld og blod som skinnende metalårer i mørkt erts.

Professoren var omtrent færdig med sit store billede, som han skulle have på årets juleudstilling.

Eva kom stadig til ham for at stå model, men ikke så hyppigt som tidligere, og når hun ventedes, måtte der altid fyres i kakkelovnen i den lille pavillon.

Når røgen da steg tæt fra øens skorsten og i det stille, milde vejr lagde sig som bomuld mellem træernes grene, så vidste Beatus, at Norna ventedes.

En underlig uro kom da altid over ham. Han flakkede om nede ved bredden, hvor færgen lå, indtil han havde fået lejlighed til at hilse på hende. Når det så var besørget, og hun blev stående og så skælmsk på ham, som ventede hun, at han skulle sige noget, så satte han atter hatten på hovedet og forsvandt uden at have fundet ord. Når Norna en times tid senere kom tilbage igen i den lille færge, sad Beatus på en bænk. Han rejste sig atter og hilste, men han sagde ingenting.

Hans øjne blev kun ved at hænge ved hendes skikkelse, så længe han kunne se den. Når den var forsvundet, rejste han sig med et suk og gik ind.

Norna havde efterhånden vænnet sig sådan til disse stadigt gentagne optrin, at hun blev helt forbavset, da hun en smuk oktoberdag var nået helt ned til den lille færge uden at have mødt Beatus. Spejdende kastede hun blikket omkring sig, men da hun ingen opdagede, trådte hun op i båden og færgede sig selv over.

"Nå, Eva, har De hilst på Deres tavse beundrer i dag?" spurgte professoren ligesom i spøg, da Norna trådte ind i en fiks, pyntelig efterårsdragt.

"Nej!" svarede Norna og lo, mens hun skyndte sig at hænge overtøjet fra sig i det stærkt opvarmede værelse, "i dag har jeg mærkeligt nok ikke set noget til min Trofast."

"Lille Eva!" sagde professoren alvorligt, "De må ikke gøre nar af Beatus, og De må ikke gøre hovedet kruset på ham. Det ville være synd. Han er sådan et godt menneske."

"Gud! Hr. professor! Det kunne da heller aldrig falde mig ind, men når det nu morer ham at se på mig, så var det da synd at misunde ham den fornøjelse. Han har vist ikke så mange herude."

Professoren smilede og rystede på hovedet. Det var, som om han ville sige noget, men enten fandt han ikke ordene, eller også betænkte han sig. Der blev i hvert fald ikke talt mere mellem de to, indtil timen var forbi, og Norna atter stod fuldt påklædt for at tage afsked.

Hun rakte professoren hånden, og han beholdt den lidt i sin, mens han sagde:

"I begyndelsen af næste uge flytter jeg ind til byen. De skal derfor ikke mere komme herud, men møde til sædvanlig tid i mit atelier i hovedstaden."

"Åh, hvor det var kedeligt," sagde Norna troskyldigt. "Her var så morsomt at komme."

"Men nu er det forbi med morskaben, i hvert tilfælde indtil næste sommer, hvis man da lever så længe, og alting går godt. Hvis De skulle møde Beatus på hjemvejen, så sig pænt farvel til ham. Det vil glæde ham."

"Det skal jeg, professor," sagde Norna og gik ned til båden, mens kunstneren halvt vemodigt blev stående og vinkede farvel med hånden. Også han følte det, som om han tog afsked med noget, der havde haft evne til at lyse op i hans sind.

Da Norna omtrent var nået over til den anden bred, så hun Beatus sidde på bænken som sædvanlig. Hans øjne var imidlertid ikke i dag rettet spejdende mod øen og den lille båd. Han sad med mørk, sørgmodig mine og stirrede ned for sig, mens han med sin stok kradsede tankefuldt i jorden.

Eva steg forsigtig ud af båden, og idet hun let og hurtigt løb bag om bænken, lagde hun sin hånd på Beatus' skulder og sagde muntert:

"De er vist i et forfærdeligt sort humør i dag!"

Beatus så op ved ordene og berøringen. Da han mødte Nornas skikkelse, lyste det op i hans øjne, men lysningen forsvandt næsten straks igen og veg plads for et dybt melankolsk udtryk, som Norna aldrig før havde iagttaget hos dette sunde friluftsmenneske.

"Men hvad er der dog i vejen med Dem," spurgte hun deltagende, idet hun uden videre tog plads ved siden af ham på

bænken.

"Det er fortiden!" sagde Beatus ligesom i tanker. "Jeg har levet på fortidens kapital, nu begynder den at slippe op."

"Åh, ikke andet!" svarede Norna. "Det skal De nu ikke bryde Dem om. Det er slet ikke så slemt at være fattig. Jeg brød mig da ikke om at være rig, ikke sådan noget videre."

"Det er ikke penge, jeg taler om," sagde Beatus.

"Er det ikke penge! Det skulle da ikke være kærlighed?" spurgte Norna med et forbavset spørgende udtryk i blikket.

"Nej, det er heller ikke kærlighed."

"Når det ikke er penge, og det ikke er kærlighed," sagde Norna med en vis overbevisning, "så er der jo ikke andet."

"Arbejdet!"

"Arbejdet!" gentog Norna, idet hun ligesom prøvende hvilede på ordet. "Det kan man da få nok af!"

"Men arbejdets glæde, arbejdets velsignelse, arbejdets anerkendelse, det er sagen. Mit gamle herskab mente, at det stod i taknemmelighedsgæld til min fader. Det bar over med mig på alle måder, stillede de mindst mulige krav til mig og roste mig overalt, selv når jeg slet ikke fortjente det."

"Men De er jo anerkendt af alle som en dygtig mand. Man skal aldrig gøre sig selv ringere, end man er."

"Det gør jeg heller ikke. Jeg er en dygtig gartner. Der er ingen, der har bedre driverier end jeg, og ingen, der kan præsentere skønnere blomster. Men fyrstinden har ret, når hun siger, at jeg mangler fantasi til at udnytte blomsterne, når de først er afskårne og døde."

"Har hun selv sagt det?"

"Ja, hun var her i formiddags. Først sagde hun, at jeg måtte have en telefon, for at hun altid kunne få fat i mig. Så sagde hun, at jeg skulle have et automobil, for at jeg straks kunne komme med blomster efter hendes ordre enten til byen eller til sommerresidensen eller til jagtslottet. Til sidst sagde hun: I næste måned skal vi have stor fest i anledning af sejren for 25 år siden. Jeg vil ikke have Deres sædvanlige kransekagedekorationer med sammenslynget R. og H. Jeg bliver syg, når jeg ser sådan mishandling af de dejlige blomster. De må finde på noget nyt, noget med fantasi i, om De så skal plyndre alle drivhusene. Lad mig nu se, at De gør Dem umage. Hvis jeg heller ikke er tilfreds med Dem denne gang, så er vi to færdige. Har De forstået mig?"

"Jamen, jeg har fantasi for os begge!" udbrød Norna ivrigt. "Jeg har været med til at pynte så mange atelierer til fest, og kunstnerne har altid sagt, at jeg er født med sans for farver både i stoffer og blomster. En af dem ytrede en gang: Jeg har aldrig kendt en kvinde med en så blodig fantasi som din, Norna! En blodig fantasi! Det må være noget for en krigerfest.

Lad os to bare få snakket sammen om tingene, så skal fyrstinden nok få sin lyst styret!"

9

Fyrstinde Ragnhild var strålende tilfreds med sin sejrsfest, hvis arrangement hun alene havde forestået, og for hvilket hun alene havde høstet hele æren og alle komplimenterne.

Hun var ikke mindst tilfreds med sin gartner, der ganske havde overtruffet hendes forventninger. Hans idé havde ikke blot været original, men den havde også – og det var måske det vigtigste – passet så fortrinligt til det kostume, som hun til trods for en svag indvending fra sin gemals side havde besluttet at møde i: gardehusarernes røde gallauniform.

Som sit kompagnis æreschef havde hun præsideret ved siden af sin høje husbond for enden af den gamle, historiske riddersal.

Man havde benyttet guldservicet, der for første gang i mands minde var taget ned fra skatkammeret. Midt på bordet var anbragt et plateau af spejlglas. På dette stod den store guldopsats, der i sin tid var skænket den regerende fyrste ved hans jubilæum af alle landets godsejere.

Opsatsen var fyldt med et væld af røde nelliker, op af hvis hav den dejlige *anthurium scherzerianum* hævede sine kostbare, skarlagens kolbeskeder garneret med drageblodsfarvede crotonblade.

I bordets hjørner var anbragt store nellikebuketter, fra hvilke guirlander af crotonens løv slyngede sig som koralbånd langs den hvide dugs nedhængende flader.

Højrøde silkeskærme var anbragt på bordets kandelabre og over alle de i salen tændte lys.

Men midt i denne luende pragt havde gartneren for bordenden stillet et par mægtige, truende jardinierer, der var smedet af erobrede sabelklinger og bajonetter, og fyldt med et væld af nelliker, anthurium, crotonblade og alle de røde blomsternuancer, som naturens blomsterflor har på sin skala. Jernopsatserne virkede næsten som krigerske mørtrer fulde af ild og blod.

I væggenes nicher stod pyramider af gamle bomber og granater, hvis fængrør var fyldte af røde nelliker, der lyste som luer under sprængning.

På rustninger og sværd hang klaser af berberis som friske blodstænk.

Hele loftet var dækket af et rosentæppe, og da skålen for de tapre fædrelandsforsvarere var udbragt, og hele forsamlingen rejste sig for at råbe hurra og istemme nationalsangen, da løsnede små rosenknopper sig i tusindvis fra tæppet deroppe og dalede som en duftende mannaregn ned over det vindrukne selskab, der talte over en snes gamle veteraner som hædrede æresgæster.

Officererne gjorde honnør og brød ud i begejstrede leveråb for deres fyrstinde og æreschef, mens en ældre, spids hofdame, i hvis vinglas der var faldet en rosenknop, spydigt bemærkede:

"Man føler rigtignok, at smagen er i færd med at blive tarvelig her ved hoffet. Sådan gik det ikke til i det gamle fyrstepars tid."

Men det var de fleste af de tilstedeværende godt tilfreds med. Man havde kedet sig længe nok ved hoffet, nu skulle det gå lystigt til. I forreste række så man stadig den unge fyrstinde

med de yngste løjtnanter, mens den samme hofdame som før sagde til en ældre kammerherre:

"Hun ligner jo fuldstændig en opretteprimadonna fra et forstadsteater eller en marketenderske."

"Måske har De ret, kære veninde! Men godt ser hun sandt for dyden ud."

"Mandfolk er og bliver mandfolk!" svarede hofdamen arrigt og vendte kammerherren ryggen.

Fyrstinde Ragnhild, der var varm af dansen, var gået ud i svalegangen, som slyngede sig rundt om den store bibliotekssal. Hun støttede sig let til en yngre kaptajns arm.

Beatus, der af hofmarskallen havde fået anvist en afsides krog til sine sager, var netop i færd med at pakke sine ting sammen for at køre hjem igen med sin automobil i den frostklare vinternat.

Fyrstinden, der var oprømt af festen og i det bedste lune, gik lige hen til ham, og sagde:

"Nå, min kære Beatus! Det skilte De Dem jo fortræffeligt fra. Sådan skal det være, men sådan må det vedblive at være i fremtiden. Jeg havde aldrig troet, at De havde så megen fantasi."

Fyrstinden rakte velvilligt sin behandskede hånd frem til kys. I det samme gik en dør op bagved Beatus, et par sorte øjne lyste et sekund og forsvandt derpå atter, idet døren hurtigt lukkedes.

"Se! Se!" sagde fyrstinden og smilede, "det var måske selve den lille fantasus, der har inspireret Dem. I så fald hold godt fast på hende."

Dermed vendte fyrstinden sig til sin kavaler og fortsatte sin spadseregang, idet hun sagde:

"Når det gælder små kærlighedsaffærer, skal man altid være diskret."

Beatus, der hørte ordene, stod som lynslået. Små kærlighedsaffærer! Ja, han havde mange gange spurgt sig selv, om det ikke var kærlighed, han følte for Norna, når han i disse dage havde set hende hjælpe ham så glad, munter og optaget af arbejdet.

Døren gik atter op, og Nornas skikkelse viste sig. Den var helt indhyllet i en lækker pels, som dog var for lang på ærmerne. Men netop dette klædte hende allerkærest, syntes Beatus. Hun lignede en lille bjørneunge, der endnu ikke er vokset rigtig til sit skind.

"Den har hoffoureren lånt mig," sagde Norna og lo, mens hun kælent lagde sin kind mod den bløde pelskrave. "Han siger, at der er alt for koldt for os at køre hjem i frostvejr i vort almindelige tøj. Der er også en stor kappe til Dem."

De gik ned ad køkkentrappen til slotsgården, hvor Beatus' automobil holdt. En rød lakaj hjalp dem begge til rette i vognen, som derefter næsten lydløst kørte over broen på sine gummihjul.

Vejret var gnistrende klart med en mørk, stjernetindrende himmel, og den lette sne knasede muntert under det hurtigløbende køretøj.

Efterhånden som farten steg, steg kulden mere og mere, og Norna var nu forsvundet helt ind i sin pels som en fugleunge under moderens lunende vinge.

De to sad længe tavse, indtil Beatus sagde:

"Lad os passe på! Her er det farlige sving."

De rettede sig begge, mens vognen mindskede farten og ganske langsomt kørte rundt ad en smal vej. Til den ene side var en stejl skrænt lige ned mod havet, til den anden en fremstående bakkekam, der hang truende ud over den kun få alen brede sti, og som i måneskinnet kastede sin blåsorte skygge ned over den hvide sne.

Beatus følte, at en arm stak ind under hans, og det lød inde fra pelsværket, der trykkede sig så tæt ind til ham, at dets hår strejfede hans kind:

"Åh! Jeg er altid så ængstelig, når vi kører her."

"Vær ikke bange!" svarede Beatus muntert. Det fyldte ham med glæde at føle sig som manden, den stærkere, den modigere mand overfor en kvinde. Det gav derfor ligesom et lille stik i hjertet på ham, da armen atter blev trukket ud af hans.

De kørte nu atter tavse ad den brede vej mod byen, hvorhen Beatus havde lovet at bringe Norna for derefter senere selv at køre hjem alene.

Allerede nærmede de sig stedet, hvor de skulle skilles. Langs vejkanten dukkede lygter op, og der mærkedes brosten under sneen.

Så udbrød Beatus pludselig hurtigt, som var han bange for, at det gunstige øjeblik, da modet var kommet op i ham, skulle gå tabt:

"Norna! Kunne De ikke tænke Dem, at vi to ikke mere skiltes?"

"Beatus! Tal ikke om det," lød det inde fra pelsen. "Jeg har længe frygtet for, at De skulle komme med det spørgsmål. Men det nytter ikke noget, De trænger ind på mig. Opgiv den tanke med det samme."

"Hvorfor? Holder De ikke af mig? Kunne De ikke tænke Dem at leve sammen med mig?"

"Jo, jeg kunne, Beatus!"

"Men hvad er der så i vejen?"

"Det kan jeg ikke forklare Dem, Beatus. Jeg er ikke en hustru, som De kan være tjent med. Jeg er ikke en hustru, der er Dem værdig. De, der lever ude på landet, De forstår ikke, hvem jeg er, og hvad jeg er, eller rettere, hvad jeg har været. Tal ikke mere til mig om den sag, tal ikke til mig om den, hører De, Beatus."

Og mens vognen fo'r videre, syntes Beatus, at det var, som om han hørte gråd inde fra den store, lune pels.

10

"De forstår ikke, hvem jeg er og hvad jeg er, eller rettere, hvem jeg har været!"

Disse ord, som Norna havde sagt til ham, mens de i automobil fo'r af sted gennem natten, havde præget sig dybt i Beatus' erindring.

Han var vedblevet at spekulere over dem længe efter, at han havde sat hende af udenfor hendes dør i den snævre gade og set hende hurtigt og næsten sky forsvinde op i huset.

Hvem havde hun da været? Spørgsmålet vedblev at dukke op og op igen, mens Beatus med rivende fart susede hen ad den skinnende hvide landevej, der lå så knitrende blank, at den næsten blændede hans øjne.

Pludselig syntes han, at det var, som om der bevægede sig en sort skikkelse lige foran maskinen.

Han bremsede voldsomt og standsede automobilet næsten på stedet, samtidig med at han hørte nogle forfærdelige eder og forbandelser regne ned over sig. Beatus drejede sig halvt om, og i månens skarpe lys opdagede han Sebastian. Hans vansirede ansigt var helt forvredet, fråden skummede om hans mund, og i et anfald af raseri hævede han sin stok for at gå løs på Beatus, der helt forfærdet over fremtoningens uhygge råbte:

"Men Sebastian! Sebastian dog! Det er jo mig, Beatus!"

Sebastian lod stokken synke. Hans tidligere hæse råb gik ned til en arrig knurren.

"Selv om det så hundrede gange er dig, Beatus, så fortjente du, at jeg smadrede dig sammen med dit djævelske køretøj!"

"Nå! Nå! Der skete jo ingen ulykke, Sebastian."

"Nej, det gjorde der ikke, men der kunne lige så godt være sket en."

"Det er sneen, der blænder!" sagde Beatus undskyldende.

"Ja, jeg ved s'gu ikke, hvad det er, og jeg er for den sags skyld også ligeglad. Men jeg ved, at vi snart aldrig mere har sikkerhed for liv og lemmer på vore landeveje, hverken dag eller nat."

"Nå ja! Godt ord igen, Sebastian! Jeg beder dig endnu en gang om undskyldning. Jeg havde lidt for meget hastværk."

"Ja, alle sammen har I hastværk nu til dags. Huj, hej, skal det gå over stok og sten, og kommer I så længere for det? I bruger bare al jeres tid til at flyve frem og tilbage. I min ungdom havde man kun hastværk, når man skulle til kæresten, men man havde ikke så meget hastværk, når man kom fra hende."

Beatus var sprunget ud af sit automobil og stod nu næsten truende overfor Sebastian, idet han sagde:

"Hvad er det, du mener?"

"Hvad jeg mener? Jeg mener naturligvis det, jeg siger. Jeg var også bedt med til festen på slottet. Ikke hos herskabet, så fine folk kommer jeg ikke til, bare hos min gamle ven, taffeldækkeren, men hos ham spiser og drikker man næsten lige så godt, selv om det er levninger."

"Du er jo fuld, Sebastian!" sagde Beatus, der først nu var klar over situationen.

"Er jeg fuld! Så siger vi det. Der kan måske være noget om det, for jeg må vel have set dobbelt."

"Hvornår?"

"Hvornår? Begribeligvis da du kørte fra slottet i dine lånte klæder, som du står der og gør dig tyk i, mens en anden en må gå og ryste af kulde her i natten."

"Dine spydigheder kan du beholde for dig selv, men hvad er det, du mener?"

"Du er pokkers tungnem, Beatus! Jeg mener, at det grangivelig forekom mig, at der var to i djævlekøretøjet, da jeg så det sidst, og nu er der kun dig."

"Og hvad så?"

"Nej! Hvad så! Jeg mener blot, at det måske var heldigst for dig, Beatus, om du var ligeså bange for den lille sortøjede djævletingest, der sad ved siden af dig, som jeg er for den store djævletingest dér med de gloende ildøjne. Fortiden, lille Beatus, fortiden! Det er den, man altid skal huske på. Det har jeg allerede sagt dig en gang før. Den synes at melde sig hurtigere, end jeg havde ventet. God nat, lille Beatus. Du ved nok, at det er af fulde folk, man skal høre sandheden."

Beatus stod tavs med opspilede øjne og stirrede på Sebastian, der lo over hele sit hæslige ansigt. Det smigrede åbenbart invaliden, at han havde kunnet lukke munden så fuldstændig på den mand, der havde været naiv nok til at tro, at der ikke kan være mening i drukken tale. Sebastian nikkede kærligt med sin uhyggelige mund. Så forsvandt han dinglende ned ad en sidevej som en stor, sort, ulykkespående ravn.

Selv sporene af hans skridt havde noget mystisk over sig, mens han med sit stumpe træben prøvende søgte vejkanten under sneens tætte dække.

Beatus' fantasi var blevet sat i endnu stærkere bevægelse end før. "De forstår ikke, hvem jeg har været!" havde Norna sagt, og mens han grundede på disse gådefulde ord, havde han mødt den spøgelsesagtige skikkelse, der i sit deliristiske klarsyn

havde tilføjet: "Fortiden har meldt sig hurtigere, end jeg havde ventet!"

Han måtte have klarhed over denne fortid, der stadig dukkede op på hans vej! Men hvor?

Da slog det ham pludselig som en indskydelse: Professoren må kunne give dig besked.

Tanken voksede sig i et nu stor. Professoren! Ja, hos ham og hos ingen anden ville han kunne finde trøst, råd og oplysning.

I en fart vendte Beatus automobilet og kørte hastigt, spejdende til alle sider, ind til byen i det samme spor, som køretøjets hjul på udturen havde dannet i snelaget.

Det var første gang i sit liv, at Beatus skulle bo på et hotel. For alt som han atter nærmede sig byen mere og mere og så, at lysene var slukket i næsten ethvert hus, begyndte han at forstå, at han ikke kunne opsøge professoren på denne tid af aftenen eller rettere natten.

Men i morgen ganske tidlig ville han gå til ham!

Det var imidlertid umuligt for Beatus at sove. Han lå og kastede sig frem og tilbage på det uvante leje. Af og til fo'r han op som i feber og så sig forvirret rundt i det fremmede værelse, i hvilket alle møbler tegnede sig underligt fantastisk i månens skin, der faldt ind gennem vinduerne.

Allerede ved sekstiden tørnede han ud og betalte sin regning til den søvndrukne portier, der lovede at passe godt på automobilet, som han havde anbragt i et skur ude i gården.

I gaderne brændte lygterne endnu, overalt i husene var der rullet ned, og caféer og restaurationer var lukket.

"Det er dog et underligt liv, de fører, de byfolk!" tænkte Beatus, og han bestyrkedes i denne antagelse, da han så et stort

selskab, hvis medlemmer alle var klædt i kjole og hvidt slips, drage højrøstet og stærkt blussende gennem hovedgaden.

Langsomt sneg tiden sig af sted, mens Beatus flakkede om i den nu helt folketomme by, hvor man kun hist og her på et gadehjørne opdagede en gabende politibetjent.

Klokken slog syv på rådhusuret.

Enkelte køretøjer begyndte at rulle fra landet ind til torvet, og i kælderhalsene tittede blege, gnavne ansigter frem, mens skodderne hist og her fjernedes fra vinduerne.

"Nu må du kunne gå derhen!" tænkte Beatus, der fra sommerbesøgene erindrede, at professoren altid stod tidligt op.

Beatus gik hurtigt til professorens bolig. Den bestod af en lille villa i nærheden af Kunstakademiet. Beatus ringede på. Det varede længe, inden en gammel kone viste sig i hvid natdragt med kappe på hovedet. Hun så forbavset på ham og spurgte:

"Hvad vil De her på denne tid af døgnet?"

"Jeg vil gerne tale med professoren."

"Med professoren! Han tager virkelig ikke imod folk midt om natten. De må komme igen senere."

"Hvornår?"

"Ja, om en time eller to, hvis det har sådan et jag, ellers mellem elleve og tolv."

"Så længe kan jeg ikke vente."

"Hvem er De? Har De Deres kort?"

"Kort! Nej, jeg har ikke noget kort. Men vil De hilse professoren fra Beatus."

"Hm! Ja, det skal jeg gøre, så snart han er stået op. Men nu må De gå. Det er for koldt for mig at stå her i denne

påklædning. Jeg risikerer jo en generalforkølelse. God morgen!"

Dermed slog det ældre kvindemenneske døren i for næsen af den betuttede Beatus.

11

Efter i flere timer at være drevet rundt i gaderne, vovede Beatus sig atter hen til professoren og han blev denne gang uden formaliteter lukket ind.

Professoren var allerede i færd med arbejdet i det store atelier, der var forsynet med brede, skrå glasruder. En underofficer, der kun havde sine uniformbukser på, stod med nøgen overkrop i en plastisk attitude, der nærmest tydede på fortvivlelse.

Da Beatus trådte ind, gav professoren sin model et vink, og underofficeren satte sig derefter på en stol, mens han pakkede noget medbragt smørrebrød ud af et papir.

"Undskyld! min kære Beatus, at jeg har ladet Dem vente, men så tidligt er vi nu heller ikke på benene herinde i byen om vinteren."

"Det er mig, som må bede Dem om undskyldning, hr. professor. Men jeg var så utålmodig efter at tale med Dem."

"Er det noget vigtigt?"

"Ja!"

"De kan godt gå," sagde professoren derefter henvendt til underofficeren, der i et nu var i klæderne. "Kom igen i morgen til samme tid!"

"Javel, hr. professor!" svarede underofficeren og slog hælene sammen, mens han hilste militærisk.

"Men De må endelig ikke lade Dem forstyrre i Deres arbejde for min skyld, hr. professor," sagde Beatus undselig over den forstyrrelse, hans komme forårsagede.

"Det gør jeg heller ikke. Vi er færdige. Men lad mig høre, hvad De har på hjerte."

"Vil De svare mig ærligt, hr. professor? Hvad er Deres mening om Norna?"

Professoren syntes at blive noget forvirret over spørgsmålet og svarede:

"Det kommer jo an på, i hvad hensigt De spørger mig, kære Beatus. Som jeg vist tidligere har sagt Dem, mener jeg, at det er en pige, som der er god bund i. Men hun er jo model."

"Er der noget ondt i det?"

"Nej, vist ikke, på ingen måde. Men det kan jo ikke nægtes, at modellernes historie som regel er ret tragisk, og at deres fortid som oftest lidt anløben."

"Kender De Nornas fortid, hr. professor?"

"Nej! Jeg fritter aldrig mine modeller ud. Jeg ved kun, hvad de selv fortæller mig. Norna har ikke fortalt mig andet end, at hun ikke har haft nogen lykkelig barndom. Hun er et forældreløst barn eller hittebarn, og hun er blevet opdraget i 'Hjemmet til Forvildede Børns Frelse'."

"Forvildede børn!"

"Ja, det er måske uheldigt, at hjemmet kalder sig sådan. Det kan let sætte plet for hele livet på den, der udgår derfra. Men det hedder nu en gang således. Er det Deres alvor, at De af grunde, som jeg næsten kan tænke mig til, vil have pålidelige oplysninger om Norna, så råder jeg Dem til at gå til hjemmets forstander, det er en overordentlig brav og humant tænkende mand, der helt går op i sit velgørenhedsværk, og som altid plejer at følge de børn, der er udgået fra hjemmet, på deres videre vej gennem livet.

Søg hans råd, kære Beatus, så er jeg sikker på, at De ikke vil fortryde det. De kan godt få mit visitkort med. Jeg skal skrive et par anbefalende ord på det."

"Mange tak, hr. professor!"

Med professorens visitkort gik Beatus hen til forstanderen for "Hjemmet til Forvildede Børns Frelse".

Det var en gammel, præsteagtigt udseende mand med et mildt og værdigt væsen. Han talte på en egen overbærende og godlidende måde som et menneske, der gennem et langt liv har erfaret menneskets skrøbelighed.

Forstanderen tog venligt mod Beatus og bad ham følge med ind i arbejdsværelset.

Det var et stort, hyggeligt rum med mange gudelige billeder på væggen over motiver som: *Den barmhjertige Samaritan* og *Den bodfærdige Magdalene*.

På en stor reol stod en række tykke protokoller. Forstanderen tog en af dem ud af dens plads og bladede længe i den. Så standsede han og studerede omhyggeligt en af siderne igennem, mens Beatus spændt fulgte ham med øjnene.

Endelig sagde forstanderen:

"Det er om den lille Norna, De ønsker oplysninger?"

"Ja!"

"Jeg kan kun sige Dem, at hun er et barn, som vi meget tidligt tog os af, og hvis familieforhold var ualmindelig ulykkelige.

Her i hjemmet blev hun hurtigt alles yndling. Hun var kvik, opvakt, munter og med gode anlæg og et kærligt sind.

Vi lovede os alle meget af hende. Efterhånden som hun voksede til, viste hun sig imidlertid i besiddelse af et temmelig vildt og uregerligt sind. Hun foretog sig aldrig noget, der

røbede et dårligt eller fordærvet hjerte, men hun forsyndede sig ofte mod hjemmets regler og forskrifter. Hun mente selv, at hun havde for megen frihedstrang.

Det er ingen god egenskab for unge kvinder, der skal udgå fra vort "hjem", da det særlig lægger an på at skaffe dem pladser indenfor tyendeklassen.

Vi fandt dog en kondition, som vi mente kunne passe for Norna. Men alligevel skete der det, som vi havde frygtet. Hun løb fra sin plads i utide. Hendes herskab gav hende dog det skudsmål, at det havde været meget tilfreds med hende, og at det gerne ville have beholdt hende. Hun havde altid været rask og flink til sin gerning, og børnene havde forgudet hende. Men hendes natur var alt for let, og hun sværmede alt for meget ude."

"Og hvad skete der så?" spurgte Beatus sagte.

"Ja, så tabte vi hende af syne i nogen tid. Hvad hun i den tid har taget sig for, tør jeg ikke have nogen begrundet mening om, og jeg ønsker ikke at være den, der kaster den første sten på en, der måske er uskyldig. Da hun atter kom indenfor vor synskreds, var hun blevet model."

"Ja, det ved jeg."

"Nå! Hvorfra ved De det?"

"Hun har stået model for professoren, der har boet hos mig om sommeren."

"Ja, der har hun selvfølgelig været i sikre hænder. Men jeg tror nok, at hun er gået gennem adskillige atelierer, hvis kunstnere med et populært udtryk kaldes bohemer, og det er måske ikke af det gode alt, hvad hun der har set og hørt, ligesom hendes livsførsel muligvis ..."

"Ved De noget bestemt?" spurgte Beatus i en kort, næsten truende tone, der stod i en ejendommelig modsætning til hans tidligere så beskedne, næsten frygtsomme optræden.

"Nej!" svarede forstanderen, idet han opmærksomt betragtede Beatus. "Noget bestemt ved jeg ikke, og fremsætter heller ingen anklage. Jeg ville kun på professorens anbefaling give Dem De fyldigst mulige oplysninger om den pågældendes karakter. Jeg vidste ikke, hvorfor De søgte disse oplysninger. Jeg tænkte mig, at det måske var, fordi De ville skaffe hende en anden stilling end hendes nuværende, der jo altid er noget tvivlsom. Jeg begynder nu at forstå, at De helst kun vil høre det fordelagtigste om vedkommende, og jeg kan næsten også tænke mig hvorfor. Har jeg gættet rigtigt?"

Beatus nikkede.

"Forstår jeg Dem ret, vil De også gifte Dem med hende."

Beatus nikkede atter.

"Vi, der har fået vor gerning her i hjemmet, ser selvfølgelig med stor glæde, at en af de kvinder, vi har opdraget, atter kommer på den rette sti, efter at hun har været lidt på afveje. I ægteskabet bliver disse kvinder ofte de bedste hustruer og mødre, fordi de selv har prøvet livet. Norna hører måske netop til den kategori, for hun har altid haft et kærligt hjerte, og der har været god bund i hende.

Noget råd tør jeg imidlertid ikke give dem. Hverken for eller imod! Men anstil De nu selv en undersøgelse, hvis De vil, eller lad være, hvis De ikke vil. Undersøgelser af den art giver ofte skuffelse og bitterhed bagefter. Men nu vil jeg gøre, hvad jeg anser for min pligt at gøre, skønt det egentlig er et brud på skik og brug her i hjemmet."

Beatus betragtede i højeste spænding forstanderen, der satte sig ned og skrev et brev.

Da det var færdigt, lagde han det i en konvolut, som han forseglede, og sagde:

"Hvis De af anden grund skulle bestemme Dem til ikke at udføre Deres forsæt, så beder jeg Dem, som en mand af ære, at sende mig dette brev uåbnet tilbage, for De har i så fald ingen ret til at kende dets hemmelighed.

Holder De derimod fast ved Deres forsæt, og har De taget en absolut og uigenkaldelig beslutning om at gifte Dem med Norna, så opfordrer jeg Dem til, inden De erklærer Dem overfor hende, at åbne og læse dette brev."

Derefter rakte forstanderen brevet til Beatus, der længe stirrede på det, inden han stak det i lommen.

Som i en døs gik Beatus ud af forstanderens kontor og opsøgte sin automobil. Og mens han fo'r af sted hen ad landevejen, var han kun optaget af denne ene tanke: Står fortiden i dette brev?

12

Også den store fest ved hoffet i anledning af julen var forløbet fortræffeligt og til fyrstinde Ragnhilds fulde tilfredshed.

Denne gang havde hele arrangementet været holdt i hvide farver, så at man næsten fik indtrykket af, at de store, rigt oplyste sale havde knitret af sne.

Fyrstinden havde personligt bragt Beatus sin kompliment og tildelt ham belønningsmedaljen i sølv, inden han i måneskinsnatten skulle køre tilbage til byen.

Medaljen strålede nu på hans bryst, da Norna, som også denne gang havde hjulpet Beatus eller rettere sagt havde været den egentlige arrangør, stak hovedet ind gennem døren til biblioteksgalleriet, der efterhånden var blevet gartnerens faste plads.

"Må jeg ønske til lykke!" sagde hun, mens hendes kulsorte øjne smilede med et skalkagtigt udtryk.

"De må ikke gøre nar ad mig, Norna," svarede Beatus i en næsten bedende tone.

"Gøre nar ad Dem!" svarede Norna hurtigt. "Men hvor kan det dog falde Dem ind?"

"Jo, for egentlig er det jo Dem, der skulle have haft medaljen."

"Vist ikke nej! Det er knap værd at tale om den smule, jeg har gjort."

"Norna!" sagde Beatus pludselig med frembrydende varme og greb hendes hånd. "Jeg gentager, hvad jeg allerede en gang tidligere har sagt Dem. Vil De være min?"

"Og jeg har svaret Dem, at De ikke kender min fortid."

"Jo, jeg gør!"

Norna blev blodrød, og hendes kinder brændte uden at det var til at afgøre, om det var af skam eller harme.

"Har De da undersøgt den?"

"Jeg har spurgt mig for. De har selv givet mig anledning til at optræde sådan efter de ord, De har sagt til mig. Men min undersøgelse, om De vil kalde den sådan, har kun været rent overfladisk. Jeg vil ikke trænge ind i fortidens hemmeligheder. Jeg vil ikke! Det er ikke fortiden, men fremtiden, vi skal bygge på. De er blevet mig så kær, at jeg ikke kan undvære Dem, De er den første og eneste kvinde, jeg har elsket, og som jeg kan tænke mig at kunne elske. De har interesse for min gerning, og De har forståelsen af den. Jeg føler, at jeg ikke vil kunne blive lykkelig uden Dem. Ikke et ord mere om fortiden! Vil De elske mig, vil De følge mig, og vil De være mig tro i fremtiden? Mere forlanger jeg ikke, og lover De mig det, vil jeg være fuldt ud lykkelig."

"Det lover jeg, og mit løfte skal jeg holde, hvis det er tilstrækkeligt."

Beatus drog Norna tæt ind til sig og kyssede hende heftigt på mund og øjne, idet han lidenskabeligt udbrød:

"Ja, Norna! Det er tilstrækkeligt. Fortiden skal være død for dig som for mig, det er fremtiden vi vil bygge."

"Nå, det kan jeg lide!" lød en munter stemme, og Beatus og Norna fo'r forskrækket fra hinanden for at gøre sig beskæftiget med deres sager.

"Lad jer bare ikke forstyrre!"

Det var fyrstinden, der i kådhed var kommet bag på dem, og hvis ansigt blussede af ungdomsfriskhed og livsglæde.

"Jeg kan godt lide, at der er ungdom og kærlighed her ved hoffet. Har I lovet hinanden jeres tro?"

"Ja!" sagde Beatus.

"Bliv så lykkelige," sagde fyrstinden, "og skynd jer at holde bryllup. Lange forlovelser er en uting mellem unge mennesker."

Så lo fyrstinden og gik, mens Beatus og Norna hurtigt samlede alle deres sager sammen for snarest muligt at komme hjemad.

Nede i gården hjalp den røde lakaj dem med at få automobilen pakket fuld, og der gled et stort, forstående smil over hans brede, glatbarberede ansigt, da han iagttog det galanteri, med hvilket Beatus hjalp Norna til sæde.

Så fo'r automobilen næsten lydløst ud af gården på sine gummihjul.

Beatus og Norna sad tavse. Begges tanker hastede hurtigt som køretøjet, der bar dem, mod fremtiden. Ingen af dem ville se sig tilbage.

Pludselig var det imidlertid, som om en tanke som et lyn slog ned i Beatus.

Brevet! Ja, endnu et blik, et eneste blik måtte han kaste i fortidens bog, der så skulle slås i for bestandigt.

Beatus åbnede sin pels og famlede med den ene hånd ind efter sin brystlomme, mens han med den anden førte styret.

Det varede noget, inden han fandt brevet og fik det frem. Da han først havde det i sin hånd, grebes han imidlertid af en ubetvingelig trang til at åbne det og lære dets hemmelighed at kende med det samme.

Det var jo den sidste, den eneste hindring, han stod overfor.

Norna betragtede ham forbavset, mens hun mærkede, hvorledes kørslen blev usikker under de alt for beskæftigede hænder.

"Tag dig i agt, Beatus!" sagde hun og trykkede sig tættere op til ham. Beatus nød hendes fortrolige tilnærmelse og hendes lille angst. Han havde nu fået brevet udfoldet og holdt det med den ene hånd frem for lyskasteren.

"Åh Gud! Beatus! Hvad er det?" udbrød Norna forfærdet.

Automobilen slingrede fra den ene side af vejen til den anden, som blev den kørt af en fuld mand.

Beatus søgte at samle sig, men det sortnede for hans blik. Automobilen røg afsted, mens den snart truede med at køre op mod vejens stensætning, snart med at fare ned i grøften. Det var en halsbrækkende kørsel over stok og sten.

Beatus stirrede tomt hen for sig uden at se noget. Norna havde lagt sig tilbage, hvid i ansigtet af skræk.

Nu var de lige ved det farlige sving, Beatus prøvede på at dreje maskinen, den kurede rundt på to hjul lige langs skræntens kant og syntes at skulle klare sig. Men Norna, der halvvejs var kommet til besindelse, og som troede, at Beatus helt havde mistet herredømmet over køretøjet, greb med begge hænder om styret og drejede det.

Med et formeligt spring fløj maskinen lige ud over afgrunden. Man hørte et knald som af et skud, to skrig og en lang, sydende lyd som af damp, der lukkes ud. Så blev alt stille.

Sebastian var den første, der kom til ulykkesstedet.

Han havde atter været gæst hos sin gamle ven taffeldækkeren oppe på slottet, og det var gået ganske ualmindelig lystigt til.

"Vi har jo kun jul én gang om året, og så er det endda sjældent, at vort herskab er i så nådigt lune som ved denne lejlighed," sagde taffeldækkeren, til hvem der også var faldet en lille sølvmedalje af i anledning af den vellykkede festlighed.

Der var blevet drukket tæt til ære for det blanke udmærkelsestegn, som allerede prydede taffeldækkerens velnærede skikkelse, der smilede glinsende med sit glatragede ansigt – for skægs bærelse var ikke tilladt de underordnede hoffunktionærer.

Kældermesteren, der var inviteret med til det lille gilde, havde som en overraskelse medbragt en af hoffets mest berømte gamle flasker portvin, af hvilken der kun var skænket et enkelt glas til fyrsten selv.

Der var blevet smavset i den gamle, stærke, søde vin, og alt som man drak, var velviljen hos festens deltagere blevet større og større. Rørt havde man talt om fortiden, som man taler om den med en egen højtidelighed og hemmelighedsfuldhed mellem gammelt tyende.

Taffeldækkeren havde til sidst under tårer udbragt Sebastians skål, idet han mindede om, hvilket martyrium han havde måttet bære.

Og under indtrykket af denne tale og den dejlige vin var Sebastians ellers så hårde sind blevet blødgjort.

Han var fyldt af mild stemning, da han usikkert arbejdede sig hjem i den blege, gryende morgen, efter at han et par gange havde taget fejl af vejen.

Efter sin vane nynnede han i små brummende toner hen for sig, da han gennemrystedes af skræk og kulde ved det syn, der mødte ham.

Forfærdet bøjede han sig ned over de to lemlæstede lig, af hvilke det ene holdt et sammenkrøllet brev krampagtigt i den stivnede hånd.

Sebastian fik lempeligt brevet løsnet, glattede det ud og læste følgende linjer:

> Når De har taget Deres endelige beslutning og har åbnet dette brev, så er det min pligt at meddele Dem, at Nornas fader døde på skafottet. Hans hoved faldt som soning for attentatet på vort ophøjede fyrstepar og for mordet på dets redningsmand, Fredo.

Sebastian stirrede forfærdet på brevet.

"Fortiden! Fortiden!" mumlede han. "Så forfærdeligt havde jeg ikke tænkt mig, at den ville hævne, og dog har den forenet dem på den eneste måde, der var mulig: I døden!"

På sit træben humpede Sebastian besværligt gennem sneen, mens han rev brevet i ganske bittesmå stykker, som han lod flagre bort som hvide fnug for blæsten.

Så gik han hen og meldte, at der var sket en automobilulykke.

Om "Anarkisten og hans søn"

Forfatter: Carl Muusmann (1863-1936).
Org.udgave: *Anarkisten og hans Søn – Kriminalroman.* E. Jespersen Forlag, København 1910. Denne udgave er baseret på førsteudgaven.
Redigeret af: Kim N. Jensen.

ISBN 978-87-7628-018-5
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-255-5 (Ølstykke 2012)

